

BANKACILIK
DÜZENLEME VE DENETLEME
KURUMU

SAYI 25 | MART

2012

3 AYLIK

ISSN 1307-0347

FİNANSAL PİYASALAR RAPORU

- Makro Finansal Çerçeve
- Makro İhtiyatlılık Analizi
- Finansal Sektörün Genel Görünümü
- Finansal Tablolar Analizi
- Risk, Sermaye ve Kârlılık Değerlendirmesi

BANKACILIK
DÜZENLEME VE DENETLEME
KURUMU

FİNANSAL PİYASALAR RAPORU

MART 2012 – SAYI 25

Strateji Geliştirme Daire Başkanlığı

Bu Rapor, kamuoyunu bilgilendirme amacıyla hazırlanmıştır. Raporda yer alan bilgilere dayanarak alınacak kararların sonuçlarından BDDK sorumlu tutulamaz. Rapordan, kaynak gösterilmek suretiyle kısmen alıntı yapılabilir.

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu Adına

Sahibi: Mutalip ÜNAL

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: FARUK DEMİR

BANKACILIK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMU
Atatürk Bulvarı No: 191 06680 Kavaklıdere, Ankara-Türkiye
STRATEJİ GELİŞTİRME DAİRE BAŞKANLIĞI
Tel: (312) 455 65 29, Faks: (312) 424 08 74
İnternet Sitesi: www.bddk.org.tr , e-posta: fpr@bddk.org.tr

Bu yayın tüm içeriği ile BDDK internet sayfasında yer almaktadır.

BDDK AROKS Doküman Merkezinde 100 adet basılmıştır.

Basım Tarihi: 12 Haziran 2012

ISSN (Basılı) : 1307-0347

ISSN (Online) : 1307-0355

AÇIKLAMA

- Temel amaçlarından biri **finansal piyasalarda güven ve istikrarı sağlamak** olan Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, finansal sektörde yaşanan önemli gelişmelere, bankalar ve finansal holding şirketleri ile finansal kiralama, Faktoring, finansman ve varlık yönetim şirketlerinin performanslarına dair değerlendirmeleri içeren bu süreli **Raporu**, 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nun 97 nci maddesinin 3 üncü fıkrasına göre yayımlamaktadır.
- **Finansal Piyasalar Raporunun** bu sayısı beş bölümden oluşmaktadır. Makro finansal çerçeve bölümünde, küresel ve yurtiçi ekonomik gelişmelere, makro ihtiyatlılık analizi bölümünde, sağlamlık ve makro ihtiyatlılık göstergelerindeki değişimlere, finansal sektörün genel görünümü bölümünde, finansal sektöre ve finansal ürünlere ilişkin temel göstergelerin analizine, finansal tablolar analizi bölümünde, bankalar ile finansal kiralama, faktoring, tüketici finansman kuruluşlarının ve varlık yönetim şirketlerinin sektör bazında performans analizi ile garanti, kredi referans ve takas kuruluşlarına ilişkin bilgilere, son bölümde ise bankaların risklilik düzeyine, özkaynak gereksinimine ve kârlılık analizine dair değerlendirmeler ile stres testi analizlerine yer verilmektedir.
- **Finansal Piyasalar Raporunda** yer alan bankalara ilişkin veriler aksi belirtilmedikçe, bankaların yurt içi şubelerinin yanı sıra yurt dışı şubelerini de kapsamakta olup toplulaştırılarak sunulmaktadır.
- BDDK, bu **Raporda** sunulan tablo ve grafiklerde yer alan verilerin kalitesini ve doğruluğunu sağlamak amacıyla gerekli önlemleri almaktadır. Bununla birlikte Kurum, bu yayın aracılığıyla sunulan verilerin kesin, doğru, tam olduğu konusunda her hangi bir taahhütte bulunmamakta ve söz konusu bilgilerden dolayı her hangi bir yasal yükümlülük kabul etmemektedir.
- **Finansal Piyasalar Raporunun** herhangi bir sayısında yer alan dönemsel bir bilgi, takip eden sayılarda çeşitli sebeplerle meydana gelecek güncellemeler sonucunda değişikliğe uğrayabilir.
- **Rapor**, BDDK Veritabanından 25 Mayıs 2012 tarihi itibarıyla alınmış olan verilere dayalı olarak hazırlanmıştır. Bu tarihten sonraki güncellemeler **Raporun** kapsamı dışındadır.

GENEL DEĞERLENDİRME

Dünya ekonomisi, merkezinde gelişmiş ekonomilerin olduğu ve dolaylı olarak da gelişmekte olan ekonomilerin de maruz kaldığı bir büyüme sorunu içerisinde. Küresel krizin ardından gelişmiş ekonomilerin belirgin bir çıktı açığı ile karşı karşıya oldukları görülmektedir. Açıklanan en son veriler, başta AB ülkeleri olmak üzere, gelişmiş ekonomilerin bir türlü yeterli üretim ve istihdam artışı sağlayamadıklarını göstermektedir. Öncü göstergeler de bu eğilimin kısa vadede süreceğine işaret etmektedir. Gelişmiş ülkelerin yaşadıkları bu durgunluk riskine ek olarak, kamu borç stokuna yönelik sorunlar, söz konusu ekonomilerin kırılganlıklarını artırmaktadır. Söz konusu kırılganlıkların azaltılması ve sağlıklı bir büyüme ortamına geçişe yönelik olarak, uluslararası platformlarda, kısa ve orta vadeli perspektif içeren politika ve tedbirler geliştirilmektedir. Bu tedbirlerin ana ve orta vadeli hedefi gelişmiş ülkelerin yeniden rekabetçi bir dinamik kazanarak, küresel ekonomide yer almalarını sağlamak olarak görülmektedir. Ancak kısa vadede devam eden sorunlar çerçevesinde, IMF, bu ekonomiler için 2012 yılı büyüme tahminini %1,4, 2013 yılı için ise %2,0 olarak açıklamıştır. Gelişmekte olan ekonomilere bakıldığında ise, küresel görünümdeki bozulmaya ve bazı ülkelerde aşırı ısınma riskine yönelik tedbirlere paralel olarak, büyüme hızlarında görece azalmalar izlenmektedir. Küresel ekonomik aktivitenin toparlanamaması, enerji ve emtia fiyatlarında oynaklığa neden olmaktadır. Bu sebeplerle, birçok gelişmekte olan ekonomi için kısa vadede riskler, dışsal bir yapı arz etmektedir. Bu risklerin yönetilmesi çerçevesinde, söz konusu ülkelerin, ekonomi ve makro ihtiyat politikaları hususlarında, manevra alanlarının olduğu görülmektedir. Nitekim gelişmekte olan ekonomiler için 2012 ve 2013 yılı büyüme tahminleri, sırasıyla, %5,7 ve %6,0 olarak ifade edilmektedir. Böylece, dünya hasıla büyümesinin 2012 yılında %3,5 oranında, 2013 yılında da görece artarak %4,1 oranında olacağı öngörülmektedir.

Küresel eğilimlerle mukayese edildiğinde, 2011 yılını çok daha güçlü bir büyüme performansı ile tamamlayan Türkiye ekonomisi, uygun tedbirlerin geliştirilmesi ve 2012 yılına yumuşak geçiş yapılması suretiyle, dengeli, istikrarlı ve sürdürülebilir bir büyüme performansını sürdürmektedir. 2011 yılının ikinci yarısından itibaren, net ihracatın büyümeye olan katkısının pozitif dönüşmesi sayesinde, yurt içi ekonomik faaliyetlerin daha sağlam bir yapıya kavuştuğu gözlenmektedir. Nitekim başta sanayi üretim endeksi ve kapasite kullanım oranı olmak üzere, 2012 yılının ilk beş ayına ilişkin öncü göstergeler bileşik olarak değerlendirildiğinde, global beklentilere göre daha güçlü seyretmesi yüksek olasılıklı olan bir yurtiçi ekonomik büyümenin ilk işaretleri görülmektedir. Ayrıca, 2012 yılının ilk çeyreğinde, dış talebin zayıflamasına rağmen ihracat performansının arttığı, iç ve dış talep arasındaki dengelemenin devam ettiği, enerji fiyatları ve ithalatı hariç tutulduğunda, enflasyon, dış ticaret dengesi ile cari açık görünümünün çok daha olumlu bir hal aldığı ve Türkiye'ye yönelik doğrudan yabancı sermaye girişlerinin yıllık bazda yukarı yönlü olmasıyla, dış finansman kalitesinin belirgin biçimde iyileştiği izlenmektedir. Alternatif ihracat pazarlarının ortaya çıkması, dış ticaret dengesindeki düzelmenin daha da artmasını sağlayarak, büyümeyi yukarı yönlü desteklemesi beklenmektedir. Hâlihazırda etkilerini gösteren parasal ve bankacılık tedbirlerine ilaveten uygulamaya sokulan, büyüme, istihdam ve yurtiçi tasarrufu artırıcı teşvik politikaları sayesinde, 2012 yılının ikinci yarısından itibaren potansiyel büyüme hızına erişilmesi yüksek ihtimalle görülmektedir. Bu nedenlerle küresel sermaye hareketlerindeki olası sıkışıklıklar, yerel teşvik politikaları ve içsel büyüme dinamikleriyle rahatlıkla aşılabilecek düzeydedir. Ancak uluslararası derecelendirme kuruluşlarının ülke notuna ilişkin analizlerinde, ekonomik temellerindeki gözle görülür iyileşmeyi ve Türkiye'nin ihracatı, istihdamı ve büyümeyi artırıcı teşvik politikalarını yeterince tarafsız bir bakış açısıyla ele almadıkları değerlendirilmektedir.

Finansal sağlamlık göstergelerinden bir makro ihtiyatlılık analizi çerçevesinde bankacılık sektörünün güçlü ve zayıf yönlerinin ortaya konulması amacıyla yararlanılmaktadır. Mart 2012 itibarıyla finansal sağlamlık göstergelerinin genelinde olumlu bir seyir söz konusudur. Sektörün sermaye yeterliliğinin yüksek olması finansal dalgalanmalara karşı sektörün güçlü durmasını sağlamaktadır. Sektörün kârlılığı devam etmektedir. Kredi riskinin takip edilmesi finansal istikrarını

sağlanmasının önemli unsurlarındandır. Küresel ve yurt içi ekonomik büyümedeki görece yavaşlama yanında alınan politika tedbirleri neticesinde kredi hacmindeki artış hızı sınırlanmış ve yılın ilk çeyreğinde 12 aylık kredi büyüme oranı %23,9 olarak gerçekleşmiştir. 2011 yılından itibaren takibe dönüşüm oranlarının düşük seviyedeki yatay seyri kredi riskini azaltıcı etkide bulunmuştur. Sektörün özkaynaklarının %89,8'inin ana sermayeden oluşması, güçlü ve kaliteli bir sermaye yapısını göstermektedir. Likit ve likite yakın varlıkların yabancı kaynaklara oranı %100'ün oldukça üzerinde ve %187,5 düzeyinde olup, yükümlülüklerin geri ödenmesinde güçlü bir pozisyonda bulunduğunu göstermektedir. Bilanço dışı işlemler sektörün risk yönetimi açısından kritik önem taşımaktadır. Bilanço dışı işlemlerin bilançooya oranındaki artış yılın ilk çeyreğinde de devam etmiştir. Bilanço dışı işlemlerdeki büyümenin bankacılık sektörünün sağlamlığında yaratabileceği muhtemel riskler yakından izlenmektedir.

Tablo 1: Sağlamlık Göstergeleri

%	2006	2007	2008	2009	2010	2011	Mar.12
Sermaye Yeterliliği Rasyosu	21,9	18,9	18,0	20,6	19,0	16,5	16,6
Takibe Dönüşüm Oranı	3,8	3,5	3,7	5,3	3,7	2,7	2,7
Vergi Sonrası ROA	2,5	2,8	2,0	2,6	2,5	2,2	1,7
Vergi Sonrası ROE	20,0	21,7	16,8	20,2	18,1	16,7	14,3
Yıllık Kredi Artış Oranı	40,0	30,4	28,6	6,8	33,9	29,9	23,9
Duran Değerler/Toplam Aktif	4,0	4,0	4,0	4,0	3,0	3,0	3,3
Aktifler/Özkaynaklar	839,3	766,8	847,6	752,1	748,2	841,8	803,2
Bilanço Dışı İşlemler/Toplam Aktifler	55,5	66,3	65	69,5	103,1	134,9	139,1

Finans sektörü mevcut şube ağını ve müşteri segmentini genişleterek organik büyümesini devam ettirmektedir. Sektörde rekabetin küresel düzeyde yapılması, müşteri istek ve ihtiyaçlarının çeşitlenmesi, teknolojik gelişmeler finansal kurumların alternatif dağıtım kanalları kullanımını hızlandırmıştır. Operatörler tarafından uygulamaya geçirilen çözümlerin finans sektörüyle uyumlaştırılması mobil bankacılık üzerinden yapılan işlem hacminin büyümesini hızlandırmıştır. Finansal sektörün teknolojik altyapı sorunlarını gidererek online uygulamalarını yenilemeye devam etmesi, internet üzerinden gerçekleştirilen finansal işlemlerin artmasına olumlu katkıda bulunmuştur. Finansal ürün/hizmet ve müşteri portföyünde gerçekleşen olumlu görüntü, veri temin edilemeyen kurumlar olmasına rağmen finansal sektörün aktif büyümesine %6,5 artış yönünde katkı sağlamıştır. Yatırımların nominal olarak %2,9 artışı, yurtiçi ve yurtdışı yerleşik yatırımcıların Türkiye ekonomisine olan güvenlerinin devam ettiğinin göstergesi olarak kabul edilmiştir. Yatırım araçları arasında yılın ilk çeyreğinde yatırımcısına en yüksek reel getiriği sağlayan İMKB 100 endeksi olurken, döviz yatırımları içinde en çok getiriye ABD doları sağlamıştır.

Bankacılık sektöründe 2012 yılının Mart ayı itibarıyla son bir yıllık dönemdeki fon akımlarındaki değişime göre, aktif artışlarının %4'ünün kredilerdeki artıştan kaynaklanmaktadır. MDP durağan bir yapıda seyrederken, zorunlu karşılıklara ayrılan kısım önemli bir aktif kalemi haline gelmiştir. Kaynak yapısının kompozisyonunda bankaların kaynak maliyetlerini etkin yönetme politikaları ve alternatif kaynak imkânları etkili olmaktadır. Bankaların mevduat dışında kaynak olanaklarının artması vade yapısını ve ürün çeşitliliğini olumlu etkilemektedir. Mart 2012 itibarıyla bankaların görece kaynakları içinde ihraç edilen menkul kıymetlerin payı artma eğilimindedir. Bankacılık sektörünün toplam aktifleri 2012 yılının ilk çeyreğinde sınırlı bir artış gösterirken, son 3 aylık dönemde krediler %2,4 artışla aktifleri büyüten temel kalem olmuştur. Kaynaklar içinde özkaynakları net dönem kârındaki büyümeye bağlı olarak %5,8 artmıştır. Bilanço dışı işlemlerin artış hızında gayrinakdi kredilerin sınırlı büyümesine bağlı bir yavaşlama izlenmektedir. Sektörün dönem kârı Mart 2012 itibarıyla 6 milyar TL düzeyinde gerçekleşmiştir. Gelir tablosu kalemlerinden toplam faiz gelirlerinde ve giderlerinde artış eğilimi devam ederken, faiz dışı gelirlerde sınırlı bir büyüme yaşanmış, personel ödemeleri dışındaki faiz dışı giderlerde yüksek artışlar olmuştur. Bankaların nakit ve nakde eşdeğer varlıklarında Mart 2012'de 5,7 milyar TL'lik azalma yaşanmıştır. Söz konusu azalmada bankacılık faaliyetlerindeki 6,4 milyar TL'lik azalma belirleyici olurken, yatırım faaliyetlerinden kaynaklanan net nakit akımı 1,3 milyar TL azalmış, finansman faaliyetlerinden 4,2 milyar TL net nakit artışı sağlanmıştır. Özkaynak değişim tablosu özkaynakların

dönem başına göre, dönem kârı ve menkul değerler değerlendirilme farklarında yaşanan artışlara bağlı olarak 8,4 milyar TL yükseldiğini göstermektedir.

Bankacılık dışı finansal kesimin toplam aktifleri, 2012 yılının ilk çeyreğinde de büyümeye devam etmiştir. Varlık yönetimi şirketleri, tüketici finansman, finansal kiralama şirketleri ve faktoring şirketleri şirketlerinin toplam aktifleri, 2012 yılının ilk çeyreğinde geçen yılın aynı dönemine göre, sırasıyla %19,9, %46,1, %16,3 ve %8,1 oranında artmıştır. Bankacılık dışı finansal kesim içindeki paya bakıldığında, finansal kiralama ve faktoring şirketlerinin payının azaldığı, buna karşın tüketici finansman şirketlerinin arttığı, varlık yönetimi şirketlerinin payının ise seviyesini koruduğu gözlemlenmektedir. Bankacılık dışı finansal kesimin kârlılığında finansal kiralama sektörü hariç tüm alt sektörler için 2012 yılının ilk çeyreğinde geçen yılın aynı dönemine göre artış gözlemlenmektedir. Özkaynaklardaki artış eğilimi devam etmektedir. Sektörde zarar eden şirket sayısı bakımından, 2012 yılının ilk çeyreğinde bir önceki döneme göre, finansal kiralama şirketlerinin sayısının 3'den 5'e, tüketici finansman şirketleri sayısının 6'dan 5'e ve varlık yönetimi şirketlerinin sayısının 2'den 1'e gerilediği ve faktoring şirketlerinin sayısının 10 adet olarak değişmediği görülmektedir.

Tablo 2: Bankacılık Sektörünün Risk Görünümü

Risk Türü	Riskin Yönü			Gelecek Döneme İlişkin Beklentiler
	Eylül 2011	Aralık 2011	Mart 2012	
Kredi Riski	Aşağı	Durağan	Durağan	Kredilerin takibe düşme hızında ılımlı bir yükseliş
Piyasa Riski	Durağan	Durağan	Durağan	Ticari portföydeki DİBS ile Eurobond ağırlığının sürmesi ve kur riskinin kabul edilebilir düzeyde devam etmesi
Türev İşlemler Riski	Durağan	Yukarı Yönlü	Yukarı Yönlü	Tezgaah üstü işlemlerin yoğunluğunun devam etmesi ve İngiltere'ye yönelik yoğunlaşma riskinin artması
Yapısal Faiz Oranı Riski	Yukarı	Yukarı Yönlü	Yukarı Yönlü	Kısa vadede faize duyarlı varlık ve yükümlülükler arasındaki açığın devam etmesi
Likidite Riski	Yukarı	Yukarı	Durağan	Sektörün likidite yeterlilik oranlarının mevcut seviyesini koruması
Yoğunlaşma Riski	Durağan	Durağan	Durağan	Kredilerin yoğunlaşmasında önemli bir değişim gözlenmemesi

Küresel finansal kriz sonrasında bankacılık sektörü kredi riski göstergeleri olumlu seyrini devam ettirmektedir. Bu dönemde takipteki alacakların bir önceki döneme göre %4,2 oranında artış göstermesine rağmen kredilerdeki artışın takipteki alacakları tolere etmesi sebebiyle takibe dönüşüm oranının(TDO) %2,7 oranında paralel bir seyir izlediği görülmektedir. Takipteki alacaklardaki artış ticari kredilerde %5,5, ihtiyaç kredilerinde %8,3 ve kredi kartlarında %6,2 oranında gerçekleşirken KOBİ kredilerinde bir değişim görülmemektedir. Bankacılık sektörü TDO oranında, 2009 yılı Eylül ayından beri süregelen aşağı yönlü eğilimin gelecek dönemlerde de sürdürülmesi beklenmektedir. Gelecek dönemde, kredi riski yönetiminin kalitesinin artırılarak TDO oranının yönünün değişimine izin verilmemesi ve TDO oranının seviyesinin yüzde bir seviyelerine düşürülmesi önem arz etmektedir.

Bankacılık sektörünün piyasa riskine esas tutarı, 2012 yılı ilk çeyreğinde bir önceki döneme göre kısmi bir artış göstermiştir. Piyasa riskine esas tutarda gözlenen artışın temelinde faiz oranı riski ve kur riski öne çıkmaktadır. Bununla birlikte, duyarlılık analizleri piyasa riskine yönelik şoklara karşı sektörün oldukça dayanıklı olduğunu göstermektedir. Bankacılık sektörünün faiz oranı riski ve kur riskinden korunma amacıyla özellikle faiz ve döviz swaplarını yoğunlukla kullanıldığı görülmektedir. Faiz ve döviz swap işlemlerinin toplam türev işlem büyüklüğü içerisindeki payı %63,2'dir. Ancak, bu işlemlerin büyük kısmının İngiltere'de yerleşik bankalar üzerinden yapılması ve tezgah üstü nitelikte olması yoğunlaşma ve karşı taraf risklerini artırmaktadır. Likidite riskine yönelik değerlendirmede, bankacılık sektörünün 2012 yılı ilk çeyrek faaliyetleri likidite göstergelerine olumlu şekilde yansıdığı görülmektedir. Sektörün en önemli fon kaynağı olan mevduatın ortalama vadesi 60-65 gün aralığındaki seyrini sürdürmektedir. Yabancı para likiditesi açısından önem arz eden sendikasyon ve seküritizasyon kredileri, Avrupa kaynaklı sorunlara rağmen yenilenmeye devam etmektedir. Mevduat ağırlıklı fonlama şeklinin yanı sıra kaynak tarafındaki ürün çeşitliliği ve güçlü sermaye yapısı ile Türk bankacılık sektörünün olası likidite şoklarına dayanıklı olduğu değerlendirilmektedir.

Sektörün 2009 ve 2010 yılları genelinde sergilediği yüksek kârlılık performansı, son dönemlerde özkaynak artışlarının toplam aktiflerdeki artışların üzerinde seyretmesini sağlamıştır. 2011 yılının son çeyreğinden itibaren görülen özkaynakların risk ağırlıklı varlıklara kıyasla yüksek artış eğilimi bu dönemde devam etmiş ve buna bağlı olarak sektörünün sermaye yeterlilik rasyosu (SYR) ılımlı bir artış göstererek %16,6 seviyesinde gerçekleşmiştir. Bankaların kredilerinin artış hızının yavaşlayarak özkaynak artış hızıyla paralel hale gelmesi, Türk Bankacılık Sektörünün SYR'sinin 2011 yılının Ağustos ayından beri yaklaşık aynı düzeyde kalmasını sağlamıştır. Yılın ilk üç ayında sektörün özkaynakları %4,7 oranında artarken, risk ağırlıklı varlıklar %4,1 oranında artış göstermiştir. Özkaynaklarda en büyük artış %12 ile yedek akçelerde meydana gelirken, söz konusu dönemde risk ağırlıklı varlıklarda en büyük artış, 16,5 milyar TL ile %150 risk ağırlıklı kredilerde gözlenmiştir. 2012 Mart itibarıyla, ana sermayenin özkaynak içindeki payı %90 olarak gerçekleşmiştir. Kurumumuzca sektörün kâr dağıtımının sınırlandırılması ve karların bünyede bırakılmasının teşvik edilmesi yönünde sürdürülen uygulama sayesinde bankaların bilançolarında önemli bir tutarda yedek akçe oluşumu sağlanmış ve dolayısıyla sektörün güçlü özkaynak yapısı korunmuştur. Önümüzdeki dönemde banka karlılıklarındaki artışın devam etmesi ve kredilerdeki artış hızının yükselmemesi durumunda, sektörün SYR'sinde hafif artışlar beklenebileceği değerlendirilmektedir. Ana sermayenin özkaynak içindeki ağırlığı, sadece ana sermaye oranının dahi asgari sermaye yükümlüğünün oldukça üzerinde gerçekleşmesi ve yıllar itibarıyla bu yapının korunması Türk bankacılık sektörünün kaliteli ve istikrarlı bir özkaynak yapısına sahip olduğunu göstermektedir. Halihazırda sektörün ve banka gruplarının SYR düzeyinin asgari yasal sınır olan %8'in, Kurumumuzca uygulanmakta olan %12'lik hedef rasyo düzeyinin ve gelişmiş ve gelişmekte olan birçok ülkenin üzerinde olması, yasal özkaynakların %90'ının kaliteli özkaynak unsuru olarak nitelendirilen ana sermayeden oluşması ve Kurumumuzca sergilenen ihtiyatlı yaklaşım güçlü özkaynak yapısının önümüzdeki dönemlerde de korunacağını göstergesi olarak değerlendirilmektedir.

Mart 2012 itibarıyla bankacılık sektörünün dönem net kârının önceki yılın aynı dönemine göre 502 milyon TL arttığı ve bunun vergi sonrası aktif ve özkaynak getiri oranları ile net faiz marjı ve spread göstergelerine olumlu yansıdığı görülmektedir. Sektörün kârlılığını artırmasının aracılık faaliyetlerindeki artışın sürdürülebilirliği açısından olumlu olduğu düşünülmektedir. Ayrıca, bu artışın uluslararası belirsizliklerle geçen bir dönem sonrasında elde edilmesi oldukça önemlidir. Hacim etkisiyle krediler ve menkul değerlerden alınan faiz gelirleri artmıştır. Sektörün net faiz gelirlerinde, önceki yılın aynı dönemine göre meydana gelen artış oranı %32,1'dir. Net faiz gelirlerindeki yüksek artışın faiz dışı gelir-gider dengesindeki aşağı yönlü hareketi tolere ettiği görülmektedir. Bankacılık sektöründe aracılık faaliyetinin etkinliğinin bir sonucu olarak kredilerden alınan faiz gelirlerinin ve kredilerden alınan ücret ve komisyonlar ile bankacılık hizmet gelirleri toplamının toplam gelirler içerisindeki önemli payını sürdürdüğü görülmektedir.

Stres testleri, BDDK tarafından uygulanan makro ihtiyatlı politikaların önemli bir parçasıdır. Stres testlerinde makro ekonomik ve finansal değişkenlere uygulanan şokların Bankacılık Sektörü üzerindeki etkileri üçer aylık dönemler itibarıyla takip edilmektedir. Esnek bir yapısı olan stres testlerinde uygulanan şoklar, değişkenler ve uygulama zamanı da tercihe göre belirlenebilmektedir. Bu sayede, makroekonomik ve finansal risklerin maliyetlerinin tahmin edilmesi ve bir erken uyarı unsuru olarak, sektör bazında gerekli önlemlerin alınması amacı güdülmektedir. Bu dönemde kullanılan makro ekonomik ve finansal değişkenler ekonomik aktivite, tüketici fiyatları, temerrüde düşen kredi miktarı, TL ve USD faiz oranı ve USD/TL kurdur. Sonuçlara göre sektörün toplam SYR'sindeki düşüş tahmini, ekonomide bir çeyrekte görülen %10 daralma senaryosu çerçevesinde 2,3 puan, TL faizlerde bir çeyrekte 7 puanlık artış senaryosunda ise 3,5 puan olmaktadır. Stres testi sonuçları, ihtiyatlı yönetim ve sağlam özkaynak yapısının bir sonucu olarak bankacılık sektörünün sermaye yeterliliğinin en şiddetli senaryolarda bile yasal oranların üstünde bir seviyede sürdürülebilir olduğunu göstermektedir.

İÇİNDEKİLER

1	MAKRO FİNANSAL ÇERÇEVE	1
1.1	Küresel Çerçeve	1
1.2	Yurtiçi Ekonomik Çerçeve	8
2	MAKRO İHTİYATLILIK ANALİZİ	14
2.1	Sağlamlık Göstergelerinin Gelişimi	14
2.2	Makro İhtiyatlılık Göstergelerindeki Değişim	16
2.2.1	Kredi Büyümesi	16
2.2.2	Yabancı Para Varlık ve Yükümlülüklerindeki Gelişmeler	19
3	FİNANSAL SEKTÖRÜN GENEL GÖRÜNÜMÜ	25
3.1	Finansal Sektörün Organik Gelişimi	25
3.2	Finansal Ürünlere/Hizmetlere İlişkin Müşteri Görünümü	26
3.3	Finansal Sektörün Temel Büyüklüklerinin Gelişimi	27
3.4	Yatırım Araçlarının Gelişimi	28
4	FİNANSAL TABLOLAR ANALİZİ	29
4.1	Bankacılık Sektörü	29
4.2	Bankacılık Dışı Finansal Sektörün Görünümü	35
4.2.1	Finansal Kiralama	35
4.2.2	Faktoring	36
4.2.3	Tüketici Finansmanı	37
4.2.4	Varlık Yönetimi	39
5	RİSK, SERMAYE ve KÂRLILIK DEĞERLENDİRMESİ	41
5.1	Risk Analizi	41
5.1.1	Kredi Riski	41
5.1.2	Piyasa Riski	45
5.1.3	Türev İşlemlerden Kaynaklanan Riskler	48
5.1.4	Yapısal Faiz Oranı Riski	49
5.1.5	Likidite Riski	51
5.1.6	Yoğunlaşma Riski	55
5.2	Özkaynak Gereklinimi Analizi	57
5.3	Kârlılık Analizi	60
5.4	Stres Testi Analizi	63

KUTULAR

Kutu 1: Hanehalkı ve Şirketler Kesimi Gelişimleri	13
---	----

TABLOLAR

Tablo 1.1-1: G20 Ülkelerine İlişkin Özel Kesimce Gerçekleştirilen Büyüme ve İşsizlik Tahminleri	3
Tablo 1.1-2: Güçlü Büyümeye Yönelik Tedbir Alanları	3
Tablo 1.1-3: Güçlü Büyümeye Yönelik Tedbirler	4
Tablo 1.2-1: Büyüme, Yatırım ve Tasarrufu Teşvik Odaklı Politikaların Özet Görünümü	10
Tablo 1.2-2: Türkiye'de Uygulanan Politikalar ve Muhtemel İlk Aşama Etkileri	11
Tablo 2.1-1: Bankacılık Faaliyetlerine İlişkin Rasyoların Gelişimi	14
Tablo 2.1-2: Sermaye Yeterliliğine İlişkin Rasyoların Gelişimi	15
Tablo 2.1-3: Aktif Kalitesine İlişkin Rasyoların Gelişimi	15
Tablo 2.1-4: Gelir-Gider ve Kârlılık Rasyolarının Gelişimi	16
Tablo 2.2-1: Kredilerde Büyümenin Gelişimi	17
Tablo 2.2-2: Kesimler İtibarıyla Döviz Varlıkları ve Yükümlülükleri	19
Tablo 3.1-1: Finansal Kuruluşlarda Şubeleşmenin Görünümü	25
Tablo 3.1-2: Alternatif Dağıtım Kanallarının Gelişimi	25
Tablo 3.1-3: Finansal Kuruluşların İstihdama Katkısı	26
Tablo 3.2-1: Finansal Ürünler/Hizmetlere Göre Müşterilerin Değişimi	26
Tablo 3.2-2: Kartlı Ödeme Sistemlerindeki Gelişim	27
Tablo 3.3-1: Finansal Sektörün Aktif Büyüklüğündeki Değişim	27
Tablo 3.4-1: Yatırım Araçlarının Gelişimi	28
Tablo 4.1-1: Fon Akım Tablosu Gelişimi	29
Tablo 4.1-2: Özet Bilançonun Gelişimi	29
Tablo 4.1-3: Özet Bilançonun Yatay Gelişimi	30
Tablo 4.1-4: Bilanço Dışı İşlemler	30
Tablo 4.1-5: Bilanço Dışı İşlemlerin Gelişimi	31
Tablo 4.1-6: Özet Gelir Tablosu	32
Tablo 4.1-7: Özet Gelir Tablosunun Gelişimi	33
Tablo 4.1-8: Özet Nakit Akım Tablosunun Gelişimi	33
Tablo 4.1-9: Özet Kâr Dağıtım Tablosunun Gelişimi	34
Tablo 4.1-10: Özkaynak Değişimi Tablosunun Gelişimi	34
Tablo 4.2-1: Finansal Kiralama Sektörü Bilanço Temel Büyüklüklerinin Gelişimi	35
Tablo 4.2-2: Finansal Kiralama Şirketleri Gelir Tablosu Seçilmiş Kalemlerinin Gelişimi	35
Tablo 4.2-3: Finansal Kiralama Sektörü Sağlamlık Göstergeleri	36
Tablo 4.2-4: Faktoring Sektörü Temel Bilanço Büyüklüklerinin Görünümü	36
Tablo 4.2-5: Faktoring Şirketleri Gelir Tablosu Seçilmiş Kalemlerinin Görünümü	37
Tablo 4.2-6: Varlık Yönetim Şirketleri Seçilmiş Gelir Tablosu Kalemlerinin Görünümü	40
Tablo 4.2-7: Varlık Yönetim Sektörü Sağlamlık Göstergeleri	40
Tablo 5.1-1: Bireysel ve Ticari Kredilerin Gelişimi	41
Tablo 5.1-2: Takipteki Alacaklar İçerisinde En Yüksek Paya Sahip Alt Sektörler	44
Tablo 5.1-3: Takipteki Alacaklara İlişkin Teminat ve Garanti Bilgileri	44
Tablo 5.1-4: Kredi Riski Duyarlılık Analizi Sonuçları	45
Tablo 5.1-5: Bankacılık Sektörü Ticari Portföyünün Dağılımı	45
Tablo 5.1-6: İkinci El DİBS Fiyatlarındaki Olası Değişimlerin Etkileri	46
Tablo 5.1-7: Eurobond Fiyatlarındaki Olası Değişimlerin Etkileri	46
Tablo 5.1-8: Hisse Senedi ve Yatırım Fonu Fiyatlarındaki Olası Değişimlerin Etkisi	47
Tablo 5.1-9: Kurlardaki Olası Değişimlerin Etkileri	48
Tablo 5.1-10: Türev İşlemlerin İngiltere'ye Yoğunlaşma Riski	49
Tablo 5.1-11: Faiz Marjı ve Bileşenlerinin Gelişimi	50
Tablo 5.1-12: Yapısal Faiz Oranı Riskine İlişkin Senaryolar ve Sonuçları	51
Tablo 5.1-13: İkinci Vade Dilimine İlişkin YP ve Toplam Likidite Yeterlilik Oranı Bileşenleri	52
Tablo 5.1-14: Stok Değer Likidite Oranının Gelişimi	53
Tablo 5.1-15: Mevduatın Vade Yapısının Görünümü	53
Tablo 5.1-16: Sendikasyon ve Seküritizasyon Kredilerinin Gelişimi	54
Tablo 5.1-17: Bankaların Kullandığı Büyük Kredilerin Dağılımı	55
Tablo 5.1-18: Bankaların Kullandığı En Büyük 25, 50 ve 100 Kredinin Toplam İçindeki Payı	56
Tablo 5.1-19: Kredilerin Büyüklük ve Müşteri Sayısı Açısından Dağılımı	56
Tablo 5.1-20: Kredilerin Sektörel Bazda Yoğunlaşması	56
Tablo 5.1-21: Mevduatın Büyüklük ve Müşteri Sayısı Açısından Dağılımı	57

Tablo 5.1-22: Sigorta Kapsamındaki Mevduatın Büyüklük ve Müşteri Sayısı Açısından Dağılımı	57
Tablo 5.2-1: Özkaynak Ana Bileşenleri	58
Tablo 5.2-2: Yasal Sermaye Yükümlülüğünün Dağılımı	59
Tablo 5.2-3: Risk Ağırlıklı Varlıklar ve Riske Esas Tutarlardaki Gelişim	59
Tablo 5.2-4: Olası Kur ve Faiz Değişimlerinin Sermaye Yeterliliği Rasyosuna Etkisi	60
Tablo 5.3-1: Kredi Türleri İtibarıyla Faiz Gelirlerinin Gelişimi	61
Tablo 5.3-2: Kârlılık ve Pazar Değer Rasyolarının Gelişimi	63
Tablo 5.4-1: Senaryolar ve Senaryo Analizi Bulguları	64
Tablo 5.4-2: Stres Testi Sonuçları Kâr – Zarar	64
Tablo 5.4-3: Stres Testi Sonuçları – Sermaye Yeterliliği	64

GRAFİKLER

Grafik 1.1-1: Küresel Büyüme Görünümü	1
Grafik 1.1-2: Bileşik Üretim ve Sürpriz Endeksleri	2
Grafik 1.1-3: Sanayi Üretim Endeksleri	2
Grafik 1.1-4: G-20 Ülkeleri Ayrışması	5
Grafik 1.1-5: Küresel Finansal Baskı Endeksleri ve Küresel Finansal Risk Unsurları	6
Grafik 1.1-6: Bileşik Sermaye Piyasası Göstergeleri	6
Grafik 1.1-7: CDS Spreadlerinin Görünümü	7
Grafik 1.1-8: Ürün ve Endüstri Fiyat Gelişmeleri	7
Grafik 1.2-1: Bileşik Öncü Göstergeler ve Büyümeye Katkıları	8
Grafik 1.2-2: Sanayi Üretim Endeksi ve Kapasite Kullanım Oranının Gelişimi	9
Grafik 1.2-3: Yıllık Enflasyon ve Faiz Oranlarının Görünümü	11
Grafik 1.2-4: Sermaye Hareketleri ve Dış Finansman Kaynaklarının Görünümü	12
Grafik 2.2-1: Krediler ve Ekonomik Büyümenin Gelişimi	16
Grafik 2.2-2: Kredilerin Görünümü	17
Grafik 2.2-3: Kredilerin Bankacılık Sektörü Aktiflerine Göre Gelişim Hızı	18
Grafik 2.2-4: Kredi Genişlemesi Tanımına Uyan Dönemler	18
Grafik 2.2-5: TCMB Döviz Rezervleri ve Dolar Kurunun Gelişimi	19
Grafik 3.4-1: Yatırım Araçlarının Yıllık Nominal Getirileri	28
Grafik 5.1-1: Kredi Riskine Esas Tutar ve Risk Ağırlıklı Varlıkların Gelişimi	41
Grafik 5.1-2: Takipteki Alacaklar ve Takibe Dönüşüm Oranının Gelişimi	42
Grafik 5.1-3: Bireysel ve Ticari Krediler ile KOBİ Kredilerinin TDO ve TGA Gelişimi	42
Grafik 5.1-4: Bireysel Kredilerin TGA ve TDO Gelişimi	43
Grafik 5.1-5: Bireysel Kredilerin Yaşlandırma Analizi	43
Grafik 5.1-6: Takipteki Alacaklar ve Takibe Dönüşüm Oranının Sektörel Dağılımındaki Değişim	43
Grafik 5.1-7: Piyasa Riskine Esas Tutarın Bileşenleri İtibarıyla Gelişimi	45
Grafik 5.1-8: BİP, YPNGP ve Kur Riskine Esas Tutarındaki Gelişim	47
Grafik 5.1-9: YPNGP / Özkaynak Oranı ve YP Varlık ve Yükümlülüklerin Bilanço İçerisi	47
Grafik 5.1-10: Türev İşlemlerin İşlem Türü ve Konusuna Göre Dağılımı	48
Grafik 5.1-11: Faiz Açıklarının Gelişimi	50
Grafik 5.1-12: Birinci Vade Dilimine İlişkin YP ve Toplam Likidite Yeterlilik Oranlarının Gelişimi	52
Grafik 5.1-13: Repo İşlemlerinin Gelişimi	54
Grafik 5.1-14: Piyasadaki Likiditenin Gelişimi	55
Grafik 5.2-1: Özkaynak ve Risk Ağırlıklı Varlıklardaki Gelişim	58
Grafik 5.3-1: Kredi ve Mevduat Faiz Gelir-Gider Dengesi ile Faiz Giderlerinin Dağılımı	60
Grafik 5.3-2: Faiz Dışı Gelir-Gider Değişim Endeksi ile Faiz Dışı Gelir ve Gider Kalemleri	61
Grafik 5.3-3: Türev Finansal Araçlardan Elde Edilen Kâr/Zararın Görünümü	61
Grafik 5.3-4: Gelir/Gider Kalemlerinin Toplam İçindeki Paylarının Gelişimi	62
Grafik 5.3-5: Vergi Sonrası Aktif ve Özkaynak Getiri Oranlarının Gelişimi	62

KISALTMALAR

AB	Avrupa Birliği
AEİP	Amerika Ekonomik İyileşme Planı
ATM	Otomatik Para Ödeme Makineleri
BFCIUS	Bloomberg Finansal Durum Endeksi
BİP	Bilânço İçi Açık Pozisyon
BKM	Bankalararası Kart Merkezi
BÖMB	Büyük Ölçekli Mevduat Bankaları
BRIC	Brezilya, Rusya, Hindistan, Çin
BRS	Bankalar Raporlama Sistemi
BTOM	Bankalararası Takas Odaları Merkezi
BVSP	Ibovespa-Bovespa Endeksi
CDS	Kredi Temerrüt Swapı
DB	Dünya Bankası
DİBS	Devlet İÇ Borçlanma Senetleri
DPT	Devlet Planlama Teşkilatı
DTH	Döviz Tevdiat Hesabı
EA	Euro Alanı
ECB	Avrupa Merkez Bankası
EFT	Elektronik Fon Transferi
EMBI	Gelişmekte Olan Ülkeler Tahvil Endeksi
EUR	Euro
FED	Amerika Merkez Bankası
FPR	Finansal Piyasalar Raporu
FRB	Federal Merkez Bankası
GOÜ	Gelişmekte Olan Ülkeler
GS	Goldman Sachs
GSMH	Gayri Safi Milli Hasıla
GSYİH	Gayri Safi Yurt İçi Hasıla
GSYO	Girişim Sermayesi Yatırım Ortaklığı
GTA	Global Trade Alert
GYO	Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı
HH	Herfindahl Hirschman
HCIP	EA Harmonize Tüketici Fiyat Endeksi
HM	Hazine Müsteşarlığı
İAB	İstanbul Altın Borsası
İFM	İstanbul Uluslararası Finans Merkezi
IFS	Uluslararası Finansal İstatistikler
IMF	Uluslararası Para Fonu
İMKB	İstanbul Menkul Kıymetler Borsası
IPE	Uluslararası Petrol Borsası
JPMI-INDU	JP Morgan Sanayi Endeksi
JPMI-GLOB	JP Morgan Küresel Endeksi
KB	Kalkınma Bakanlığı
KGf	Kredi Garanti Fonu
KK	Kredi Kartı
KKO	Kapasite Kullanım Oranı
KMH	Kredili Mevduat Hesabı
KOBİ	Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler
KÖMB	Küçük Ölçekli Mevduat Bankaları
KRET	Kredi Riskine Esas Tutar
KYB	Kalkınma ve Yatırım Bankası
LIBOR	Londra Bankalararası Faiz Oranı

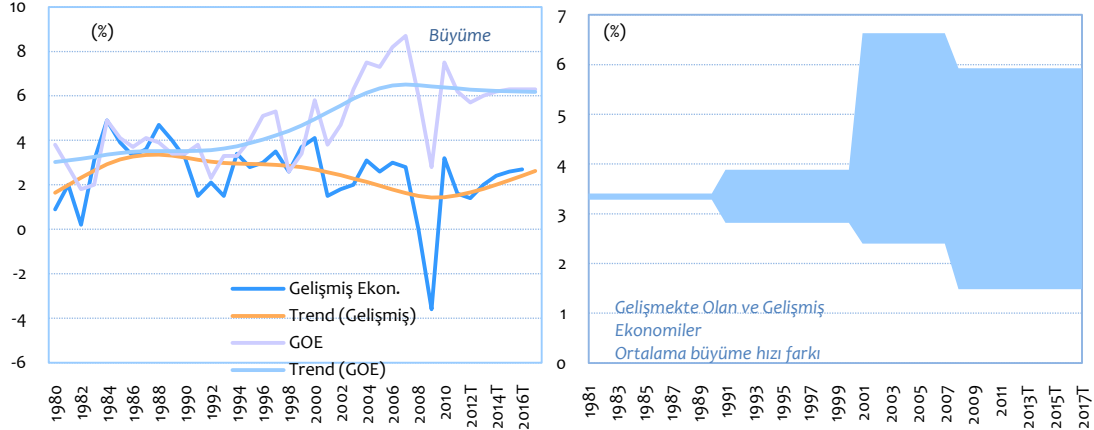
MB	Maliye Bakanlığı
MDP	Menkul Değerler Portföyü
MK	Menkul Kıymet
MKYF	Menkul Kıymet Yatırım Fonu
MKYO	Menkul Kıymet Yatırım Ortaklığı
MKK	Merkezi Kayıt Kuruluşu
MSCI	Morgan Stanley Sermaye Endeksi
MXEF	MSCI Gelişmekte Olan Ekonomiler Endeksi
MXEU	MSCI Avrupa Endeksi
MXX	MXSE IPC
MXWO	MSCI Dünya Endeksi
OECD	Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı
OIS	Gecelik Endeks Swapları
OÖMB	Orta Ölçekli Mevduat Bankaları
OVP	Orta Vadeli Plan
OSD	Otomotiv Sanayi Derneği
PE	Performans Endeksi
PMI	Küresel Tüm Endüstriler Çıktı Endeksi
POS	Point of Sale
PRET	Piyasa Riskine Esas Tutar
RAV	Risk Ağırlıklı Varlıklar
ROA	Aktif Kârlılığı
ROE	Özkaynak Kârlılığı
S&P	Standard and Poors
SPGS	Standards&Poors ve Goldman Sachs Emtia Endeksi
SPK	Sermaye Piyasası Kurulu
SÜE	Sanayi Üretim Endeksi
SYR	Sermaye Yeterliliği Rasyosu
TCMB	Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası
TDO	Takibe Dönüşüm Oranları
TGA	Tahsili Gecikmiş Alacaklar
TL	Türk Lirası
TMSF	Tasarruf Mevduatı ve Sigorta Fonu
TP	Türk Parası
TBPP	Takasbank Para Piyasası
TSPAKB	Türkiye Sermaye Piyasası Aracı Kuruluşları Birliği
TSRŞB	Türkiye Sigorta ve Reasürans Şirketleri Birliği
TÜFE	Tüketici Fiyatları Endeksi
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
USD	Amerikan Doları
ÜE	Üretim Endeksi
ÜFE	Üretici Fiyatları Endeksi
VKET	Vadeye Kadar Elde Tutulacak Menkul Değerler
VOB	Vadeli İşlemler Borsası
V.Y.	Veri Yok
YDMŞ	Yurtdışı Merkez ve Şubeler
YP	Yabancı Para
YPNGP	Yabancı Para Net Genel Pozisyonu
ZKO	Zorunlu Karşılık Oranı

1 MAKRO FİNANSAL ÇERÇEVE

1.1 Küresel Çerçeve

Dünya ekonomisi son altı aylık dönemde inişli çıkışlı bir görünüm arz etmiştir. 2011 yılı son baharında AB bölgesindeki kriz, kötü bir hal almış ve durum Lehman Brothers iflası benzeri bir iktisadi tehdit düzeyine gelmiştir. Bu dönemde bölgede güçlü politika tedbirleri hayata geçirilmiş, İspanya ve İtalya'da yeni hükümetler başa gelmiş ve AB sıkı bir maliye politikası anlaşmasını uygulamaya koymuştur. Ayrıca, Avrupa Merkez Bankası (ECB) güçlü bir likidite desteği programı uygulamıştır. Bu tedbirlerin yardımıyla görünümün daha da bozulmasının önüne geçilmiş ve belirli düzeyde piyasalar sakinleştirilmiştir. Ancak, başta Avrupa bölgesi olmak üzere küresel ekonomideki kırılganlıkların devam ettiği de görülmektedir. Nitekim böylesi bir ortamda IMF, 2012 ve 2013 yıllarında başta AB olmak üzere, gelişmiş ekonomiler için düşük oranda bir büyüme tahmini yapmaktadır. Ayrıca, özellikle aşağı yönlü risklerin devam ettiği belirtilmektedir.

Grafik 1.1-1: Küresel Büyüme Görünümü

Kaynak: IMF

IMF tahminlerini, Avrupa'daki kırılganlığın bir krize dönüşmesinin engelleneceği, ancak bölgesel belirsizliğin süreceği temel senaryosu üzerine inşa etmiştir. Bu durumda dahi gelişmiş ekonomilerin büyüme performansının görece düşük bir düzeyde seyredeceği görülmektedir. IMF, 2012 yılında dünya hasılasının %3,5, 2013 yılında ise %4,1 artacağını öngörmektedir.

Bölgesel olarak bakıldığında, özellikle gelişmiş ekonomilerde mali konsolidasyon ihtiyacının devam ettiği görülmektedir. Bu hususun büyüme üzerindeki olumsuz etkileri de açıkça izlenmektedir. Benzer şekilde bankacılık sektörü kaldiraç oranlarının normalleşmesi ekonomik ve finansal istikrar açısından önem taşımaktadır. Ancak, bu eğilim gelişmiş ekonomilerde kredi imkânlarının daralmasına yol açmaktadır. Gelişmiş ekonomilerin kısa vadedeki bu sorunları neticesinde, istikrarlı ve kabul edilebilir bir büyüme performansına ulaşamadıkları görülmektedir. Büyümenin bir türlü arzu edilen düzeye gelememesi, bu ekonomilerin istihdam yaratma kapasitelerini sınırlandırmakta, sosyal dengelerinin zorlanmasına yol açmaktadır. Ayrıca, milli gelir artışının sağlanamaması, vergi gelirlerinin artırılmasının zorunlu olduğu mevcut konjonktürü daha da zorlamaktadır.

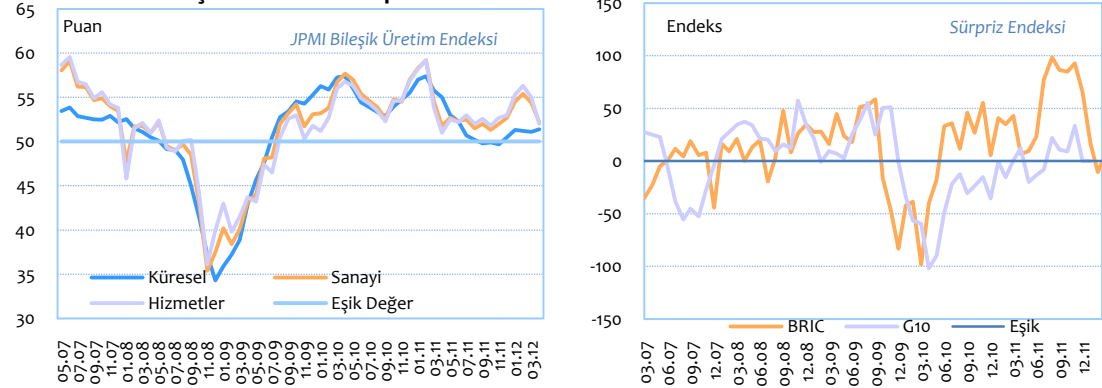
Başta ABD olmak üzere, hanehalkı borçlanmasının yüksek olduğu ekonomilerde, iç talep büyümesinin sıkıntılı bir noktaya geldiği görülmektedir. Tüketici ve yatırımcı güveninin yanı sıra bilançolarının da zayıf bir görünüm arz ettiği gelişmiş ekonomiler için, IMF 2012 yılı büyüme tahminini %1,4, 2013 yılı için ise %2,0 olarak açıklamıştır. Avro Bölgesi için 2012 yılı büyüme tahmini %0,3 olurken, 2013 yılı için %0,9 düzeyindedir. 2012 yılında Avro Bölgesi toplamda küçülürken, bu

olumsuz görünümde en çok İtalya ve İspanya gibi daha keskin daralma yaşanan ekonomilerin belirleyici olduğu ifade edilebilir.

Yükselen ve gelişmekte olan ekonomilere bakıldığında güçlü büyüme eğiliminin, önceki dönemlere göre belirli bir hız kaybı olmakla birlikte, devam edeceği görülmektedir. Birçok ekonomi için riskler, kısa vadede, dışsal bir yapı arz etmektedir. IMF gelişmekte olan ekonomiler için 2012 ve 2013 yılı büyüme hızlarını, sırasıyla, %5,7 ve %6 olarak açıklamıştır.

Küresel üretim açısından kısa dönemli veriler incelendiğinde 2011 yılının son çeyreğindeki düşüş açık bir biçimde izlenebilmektedir. JPMorgan bileşik üretici endeksi, eşik değer olan 50'nin üzerinde seyretmekle birlikte, 2011 yılı son çeyreğindeki gerilemenin ardından, belirgin bir toparlanma arz edememiştir. CitiGroup tarafından hazırlanan Sürpriz Endeksi de benzer bir şekilde gerek G10 gerekse BRIC ekonomileri için gerçekleştirmelerin, özel kesim tahminlerinin altında olduğuna işaret etmektedir.

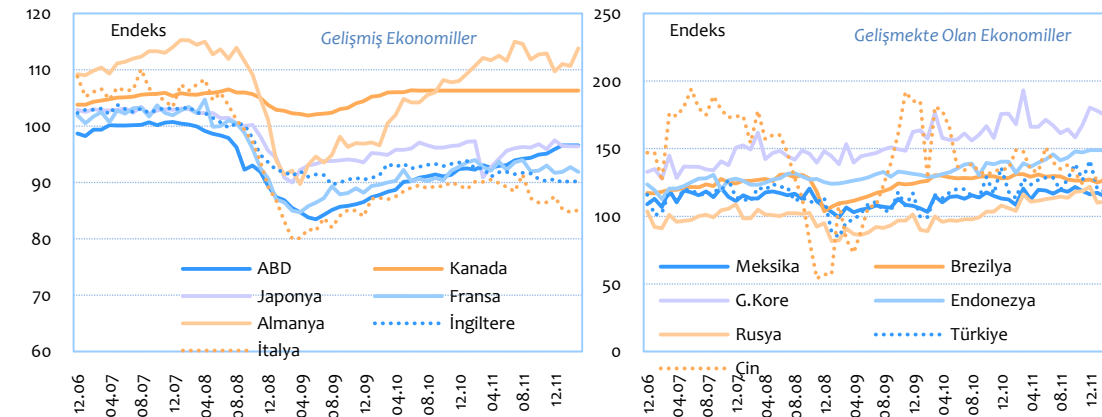
Grafik 1.1-2: Bileşik Üretim ve Sürpriz Endeksleri

Kaynak: Bloomberg Sürpriz Endeksi: piyasa beklentileri ile gerçekleştirmelerin sapmalarından oluşturulan yayılım endeksi olarak Citigroup tarafından seçilmiş ülke ve ülke grupları için hazırlanmaktadır.

OECD tarafından derlenen ve uyumlaştırılan ekonomik aktivitenin bileşik öncü göstergeler endeksleri de büyümenin durgun görünümünün süreceğine işaret etmektedir. Öncü göstergelerdeki gelişim, 2012 ilk aylarındaki görece toparlanmanın güçlü bir eğilim içermediğini, üretim düzeyinin belirgin bir gerilmeme olmadan, ancak politika yapıcıları tatmin edici bir ivmeyi içermeyen bir yavaş büyüme eğilimini ifade etmektedir. Ekonomiler arası farklılıklar olmakla birlikte tüm ülkelerin bu küresel eğilimden etkilendikleri açıkça görülmektedir.

Grafik 1.1-3: Sanayi Üretim Endeksleri

Kaynak: Bloomberg

Tablo 1.1-1: G20 Ülkelerine İlişkin Özel Kesimce Gerçekleştirilen Büyüme ve İşsizlik Tahminleri

(%)	GSYH Büyümesi								İşsizlik Oranı								İstihdam Değişimi Bin Kişi		
	07	08	09	10	11T	12T	13T	14T	07	08	09	10	11T	12T	13T	14T	09	10	11
EA	2,9	0,3	-4,3	1,9	1,5	-0,3	1,0	1,4	7,6	7,6	9,6	10,1	10,2	11,0	11,0	10,4	-3860,7	-1055,5	770,8
ABD	1,9	-0,3	-3,5	3,0	1,7	2,3	2,5	3,0	4,6	5,8	9,3	9,6	9,0	8,1	7,8	7,3	-5482,6	-817,8	734,8
Almanya	3,3	1,1	-5,1	3,7	3,0	0,7	1,6	1,9	9,0	7,8	8,2	7,7	7,0	6,7	6,6	6,5	18,5	188,3	525,8
Arjantin	8,6	6,8	0,9	9,1	8,9	3,0	3,3	-	8,5	7,9	8,7	7,8	7,2	-	-	-	-	-	-
Avustralya	4,7	2,5	1,4	2,5	2,0	3,4	3,3	3,3	4,4	4,3	5,6	5,2	5,1	5,5	5,2	5,0	269,5	236,8	224,5
İngiltere	3,5	-1,1	-4,4	2,1	0,7	0,6	1,6	2,2	5,4	5,6	7,5	7,9	8,0	8,8	8,7	-	-479,8	74,3	111,4
Brezilya	6,1	5,2	-0,3	7,6	2,8	3,4	4,5	-	9,3	7,9	8,1	6,7	6,0	6,0	6,1	6,0	154,6	742,9	408,4
Çin	14,2	9,6	9,2	10,4	9,2	8,3	8,5	8,3	4,0	4,2	4,3	4,1	4,1	-	-	-	515,0	0,0	0,0
Endonezya	6,3	6,0	4,6	6,2	6,5	-	-	-	9,4	8,4	8,0	7,3	-	-	-	-	-	-	-
Fransa	2,3	-0,1	-3,1	1,7	1,7	0,4	1,1	-	8,4	7,8	9,5	9,8	9,7	10,1	10,2	-	-241,9	40,7	92,9
G. Afrika	5,5	3,7	-1,7	2,9	3,2	2,7	3,7	-	24,3	23,2	-	-	24,0	23,5	23,0	-	-	-	-
G.Kore	5,1	2,3	0,3	6,3	3,6	3,5	4,3	4,0	3,1	3,3	3,5	3,5	3,1	-	-	-	-71,7	323,2	376,2
Hindistan	9,7	7,5	7,7	8,5	7,1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
İtalya	1,7	-1,2	-5,5	1,8	0,4	-1,5	0,2	-	6,2	6,7	7,8	8,4	8,5	9,4	9,2	-	-358,6	-150,3	92,1
Japonya	2,2	-1,0	-5,5	4,5	-0,7	2,0	1,6	-	3,9	4,0	5,0	5,1	4,6	4,4	4,2	-	-1019,2	-268,3	-71,7
Kanada	2,2	0,7	-2,8	3,2	2,5	2,2	2,3	2,4	6,1	6,2	8,3	8,0	7,5	7,3	7,1	6,8	-268,6	231,4	271,4
Meksika	3,3	1,2	-6,2	5,5	3,9	3,7	3,6	4,0	3,7	4,0	5,5	5,4	5,2	4,9	5,0	-	196,4	470,8	2120,7
Rusya	8,5	5,2	-7,8	4,3	4,3	3,7	3,9	4,0	6,1	6,4	8,4	7,5	6,6	6,3	6,0	6,1	-	-	-
S.Arab.	2,0	4,2	0,1	4,6	6,8	4,8	3,9	4,2	11,0	9,8	10,5	10,0	5,1	-	-	-	-	-	-
Türkiye	4,7	0,7	-4,7	9,0	8,5	2,6	4,6	-	10,2	11,0	14,0	11,9	9,8	10,7	10,5	-	83,0	1317,0	1355,3

Kaynak: Bloomberg T: Tahmin

Özel kesim (uluslar arası banka ekonomistleri) tahminleri, 2012 yılında AB başta olmak üzere küresel ölçekte bir yavaşlamaya işaret etmektedir. Avro Bölgesinin 2012 yılında %0,3 oranında daralacağı ve işsizliğin %11 seviyesinde olacağı öngörülmektedir. 2012 yılında gelişmekte olan G-20 ülkelerine yönelik özel tahminler incelendiğinde ise, Çin haricindeki ekonomilerin %3-4 aralığında bir büyüme performansı göstereceği öngörülmektedir.

2007 yılında yaşanan küresel krizin, gelişmiş ülkelerde uzun soluklu bir durgunluk dönemini tetiklediği görülmektedir. Alınan tedbirler 2009 yılı ikinci yarısından itibaren ekonomik aktivitenin görece bir toparlanma içinde girmesini sağlamış, ancak bu eğilim güçlü ve sürekli bir hal alamamıştır. Gelişmiş ekonomilerin uzunca bir süredir potansiyel büyüme hızlarının altında bir performans arz etmesi, işsizlik, kamu borç yönetimi ve finansal istikrar gibi alanlardaki sorunların derinleşmesine veya en azından kırılganlıkların sürmesine yol açtığı görülmektedir.

Tablo 1.1-2: Güçlü Büyümeye Yönelik Tedbir Alanları

2007-2011 Dönemi	Altyapı Geliştirme	DT ve Sermaye Hareketi	Vergi Reformu	Eğitim	İşgücü Piyasası	Ücret/Toplu İş Söz.	Ar-Ge ve Yenilik	Piyasa Düzenlemeleri	Finansal Piyasa	İş Ortamı-Kamu Ağırlığı
Avustralya	+	+	+	+	+					
Brezilya	+		+	+	+				+	
Kanada		+	+		+		+	+		
Çin										+
AB					+			+	+	
Fransa			+	+	+					+
Almanya			+		+			+		
Hindistan	+	+		+	+				+	
Endonezya	+			+	+			+		+
İtalya			+	+	+	+	+			+
Japonya		+	+		+	+				
Kore			+		+			+		
Meksika		+	+					+		+
Rusya		+				+				+
G.Afrika				+	+	+		+		+
Türkiye				+		+	+			+
İngiltere	+			+	+	+				+
ABD			+	+					+	

Kaynak: OECD Not: Gri alanlarda uygulama başlamamıştır.

Gelişmiş ekonomilerin büyüme eğilimlerini bir üst platoya taşıyamamaları, ticaret ve sermaye kanalları üzerinden gelişmekte olan ekonomileri de olumsuz etkilemektedir. Bu perspektif uluslar arası platformlarda büyüme, işsizlik ve büyümenin kapsayıcılığı konularının ilk sıralara taşınmasına neden olmuştur.

Küresel büyüme eğilimindeki zayıflığın, yeniden bir derin durgunluk hali almaması için OECD, IMF ve G-20 gibi organizasyonlar, acil politika tedbirlerine ek olarak, özellikle sürdürülebilir ve kabul edilebilir bir büyüme için, başta gelişmiş ekonomilerin yeniden rekabetçiliği yakalayabilecekleri bir dizi yapısal dönüşüm tedbirleri önermektedirler. Özellikle OECD, orta vadeli bir bakış açısı ile üye ülkelerin dinamikleri açısından kapsamlı çalışmalar yürütmektedir. Bu çalışmaların bulguları değerlendirildiğinde neredeyse tüm G-20 ekonomilerinde işgücü piyasasına yönelik tedbirlerin yeni bir büyüme dönemine geçiş için gerekli olduğu görülmektedir.

Buradaki tedbirlerin ise ülkelerin özelliklerine göre, işgücüne katılımın artırılmasından, işgücü piyasasındaki dualizmin azaltılmasına kadar çeşitli alt tedbirler mevcuttur. Diğer bir önemli alan olarak vergi reformu görülmektedir. Birçok ekonomide vergi reformu ile daha adil ve daha güçlü bir kamu maliyesi yapısına ulaşmanın, istikrarlı ve kapsayıcı büyüme için kritik olduğu ifade edilmektedir. Özellikle ülkelerin karakteristiklerine göre belirli piyasalarda (ürün, dağıtım şebekesi vb.) serbestleştirilmesiyle rekabet ortamının geliştirilmesi yönündeki tedbirler ile ekonomilerin Ar-Ge ve yenilik kapasitelerinin artırılması, diğer önemli tedbir alanları olarak dikkat çekmektedir. Diğer bir önemli alan ise, iş ortamına yöneliktir. Özellikle iş yapış kültürünü etkilemesi beklenen bu tedbirlerle, kamunun da etkinliğinin artırılması ve özel kesim önündeki bürokratik engellerin azaltılması gibi tedbirlerin yolsuzlukla mücadele gibi alanlarla güçlendirilerek ekonomileri dinamik bir yapıya kavuşturmak hedeflenmektedir.

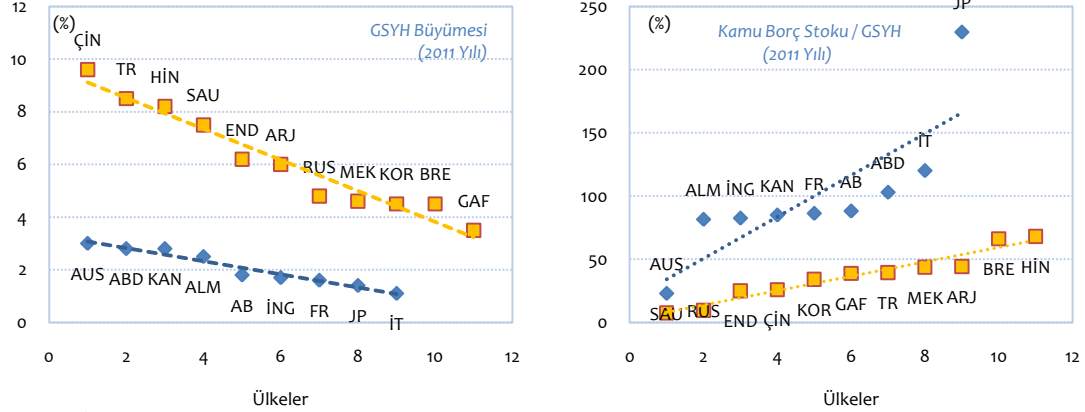
Tablo 1.1-3: Güçlü Büyümeye Yönelik Tedbirler

Alan	Tedbirler
Altyapı	•Alt yapıda kapasitenin ve düzenlemenin geliştirilmesi, arzın artırılması, •Kamusal altyapısının geliştirilmesi.
DT ve Sermaye Hareketi	•Doğrudan yabancı sermaye önündeki engellerin azaltılması, •Sermaye hareketleri ile ticaret önündeki bürokratik yüklerin azaltılması
Vergi Reformu	•Vergi sisteminde etkinliğin geliştirilmesi, •Vergi sistemi aksaklıklarının azaltılması, •Vergi sisteminin yeniden yapılandırılması, •Vergi farklılaşmasının azaltılması, •Vergilendirmenin emlak, tüketim vergilerine kaydırılması, •Doğrudan/dolaylı vergi dengesinin tesisi
Eğitim	•Eğitim çıktılarının geliştirilmesi, •Tüm seviyelerde eğitimin kalitesinin artırılması, •Eğitimde geçirilen sürenin geliştirilmesi, •İkinci ve üçüncü kademe (lise) eğitim sisteminin kalitesinin ve etkinliğinin artırılması, •Eğitim örgünlüğünün artırılması, •Genç nüfusta eğitimsel başarının artırılması
İşgücü Piyasası	•İşgücü katılımının artırılmasına yönelik teşviklerin artırılması, •İşsizlik sigortası sisteminin yeniden yapılandırılması, •İşgücü piyasasının işlerliğinin artırılması ve işgücü hareketliliğinin yükseltilmesi, •İşgücü piyasasında dualizmin azaltılması, •Tam zamanlı kadın iş gücü katılımı önündeki engellerin azaltılması, •Kayıt dışılığı kapsayan işgücü düzenlemeleri reformu, •Genç işsizliği ile mücadele politikalarının güçlendirilmesi
Ücret/Toplu iş	•Toplu iş sözleşmelerinin ademi merkezileştirilmesi, •Tarımda üretici desteğinin azaltılması, •İş Koruma düzenlemelerinin yeniden yapılandırılması, •Asgari işgücü maliyetinin azaltılması
Ar-Ge ve Yenilik	•ARGE destek politikalarının geliştirilmesi, •Yeniliğin teşvik edilmesi
Piyasa Düzenlemeleri	•Rekabet önündeki engellerinin azaltılması, •Girişimcilik ve yatırım önündeki engellerin azaltılması, •Yerli ve yabancı firmaların giriş engellerinin azaltılması
Finansal Piyasa	•Finansal düzenlemenin yeniden yapılandırılması ve piyasa entegrasyonunun derinleşmesi, •Geniş yelpazede finansal sektör reformlarının uygulanması, •Finansal düzenlemelerin geliştirilmesi ve eşgüdümün sağlanması
İş Ortamı- Kamu Ağırlığı	•Şirketler üzerindeki bürokratik yüklerin azaltılması, •Kamu sahipliğinin azaltılması, •Kamunun ekonomik aktivite üzerindeki kontrolünün azaltılması, •Kamu yönetiminin kalitesinin artırılması ve etkinliğinin güçlendirilmesi, •Yolsuzlukla mücadelenin güçlendirilmesi

Kaynak: OECD

Büyümenin orta vade de istenilen eğilimi yakalayabilmesi için kısa vadeli tedbirlerin de kararlı ve zamanlı bir şekilde uygulanması gerektiği açıktır. Bu çerçevede özellikle gelişmiş ekonomilerin kamu maliyesi alanındaki sıkışma gerekliliklerinin uygun bir denge gözetilerek, büyümeyi baskılamadan ancak finansal istikrarı yeniden riske sokmadan yürütebilecek bir uygulama ve koordinasyon içinde olmaları gerekmektedir. Benzer şekilde gelişmiş ekonomilerin bankacılık sektörlerinde kaldıraç oranlarının normalleşmesi gerekliliği bir yandan ek sermaye gereksinimi diğer yandan da bilançoların daralması hususunu getirmektedir. Söz konusu gelişmelerin özellikle büyüme üzerinde kısa vadede hâlihazırda durgun bir yapı arz eden ekonomik aktivite üzerinde ek bir engel oluşturmaları olasılığı mevcuttur.

Grafik 1.1-4: G-20 Ülkeleri Ayrışması

Kaynak: TÜİK, Bloomberg, IMF

G-20 ekonomileri temel makroekonomik durumları itibarıyla incelendiğinde özellikle büyüme (ve istihdam) ile kamu maliyesi alanlarında belirgin bir ayrışmanın olduğu görülmektedir. Bu durum söz konusu ekonomilerin yapısal sorunlarına ve buna bağlı olarak politika hedeflerine işaret etmektedir. Büyümememe sorunun belirgin olduğu ekonomilerin, rekabet, istihdam ve piyasa alt yapılarına yönelik tedbirleri gündeme aldıkları, kamu borç stoku açısından sorunlu ekonomilerin ise, özellikle vergi sisteminde yapısal dönüşümleri gündeme alarak daha etkin bir sisteme yönelmeyi amaçladıkları görülmektedir. Buna ilaveten özellikle büyüme hızının görece yüksek olduğu ekonomilerin de küresel konjonktürü göz önünde bulundurarak, yumuşak inişi gözetken politika tercihlerine yöneldikleri görülmektedir.

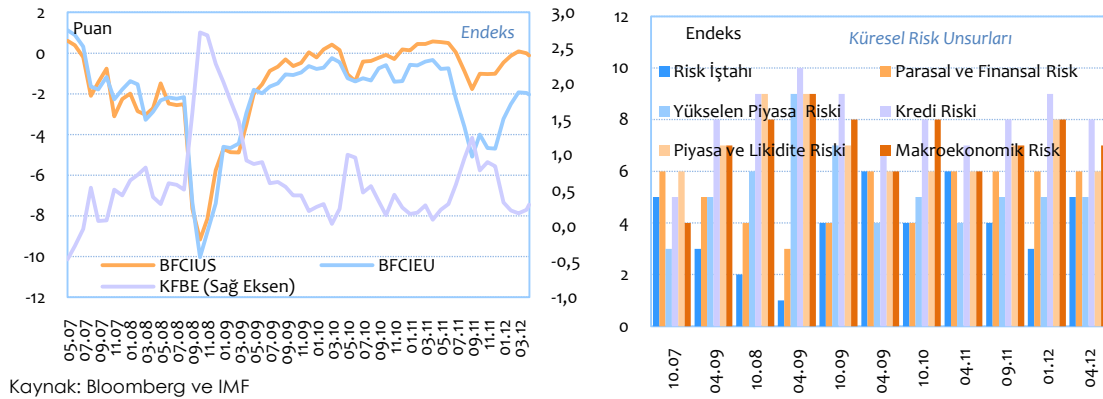
Büyümedeki zayıf görünümün en önemli olumsuz etkilerinden biri istihdam üzerinde olmaktadır. Nitekim işsizliğin, temel bir sorun olarak küresel ekonomi politikaları çerçevesine oturduğu görülmektedir. Son üç yıldır devam eden kriz koşulları, küresel iş gücü piyasasını olumsuz etkilemektedir. Nitekim ILO tahminlerine göre 2012 yılında, ekonomik aktivitenin yavaşlamasına paralel bir biçimde küresel işsiz nüfusun 27 milyon kişi daha artarak 200 milyon düzeyinde gerçekleşecektir. Önümüzdeki 10 yıllık dönemde ise işsizlik oranının daha da artmasının önüne geçebilmek için ek olarak 400 milyon yeni istihdam imkânının yaratılması gerekmektedir. Bu çerçevede sürdürülebilir bir büyüme ortamında toplumsal birlikteliğin korunabilmesi için önümüzdeki dönemde fazladan 600 milyon kişinin istihdamının sağlanması büyük önem arz etmektedir. Bu durumda dahi küresel ölçekte 900 milyon çalışan ve ailesi günlük 2 ABD doları olan mutlak fakirlik sınırının altında bir yaşam standardında kalacaktır. İş gücü piyasasının böylesi bir baskı altında olduğu bir konjonktürde, istihdam yaratımına yönelik görünümün sıkıntılı olduğu görülmektedir.

Gelişmiş ekonomilerde uzun dönemli işsizliğe bakıldığında, 2008 sonrası artan oranların 2010 yılı itibarıyla gerilediği ve önümüzde dönemde bu eğilimin, alınan tedbirlerin de etkisiyle, sürdüreceği öngörülmektedir. Ancak bu temel senaryonun bazı kırılganlıkları mevcuttur. Bunlardan ilki, bu eğilimin enflasyon üzerinde baskı oluşturması ve fiyat istikrarı alanındaki kaybın diğer alanlara bulaşmasıdır. Diğer bir önemli risk alanı ise, işsizliğin yapısından kaynaklanmaktadır. Küresel krizin ardından işsizlik oranları keskin bir şekilde artmıştır. Bu dönemde işsiz sınıfa giren işgücünün, yeniden iş bulma olanaklarının oldukça sınırlı olduğu görülmektedir. OECD tarafından derlenen, 12 ay ve daha fazla süredir işsiz olanların toplam işsiz nüfusa oranı incelendiğinde, birçok gelişmiş ekonomide bu oranın %50'nin üzerinde izlenmektedir. Ayrıca başta ABD, İspanya İrlanda ve İngiltere'de kriz öncesi döneme göre bu göstergede önemli artışlar gözlenmektedir. Kısaca söz konusu oran yüksek olmasının yanı sıra krizin ardından daha da yükselerek temel bir yapısal sorunu işaret eder hale gelmiştir.

Ekonominin, işini kaybedenleri yeniden iş sahibi yapamaması durumu, veri bir ülkedeki üretim biçimlerindeki değişimle birlikte, belirli nitelikteki işgücünü dışlaması olarak da görülebilir. Bu çerçevede yeni büyüme ortamının mevcut işsiz nüfusa yeni beceri kazandırarak istihdam edilebilir bir yapıya dönüştürmesi sorunu gündeme gelmektedir. Ayrıca, bazı gelişmekte olan ekonomilerde uzun süreli işsizlik oranının düşüş olmasının nedenlerinden biri olarak işsiz nüfusun kısa sürede işgücüne katılım kararından vazgeçerek, piyasadan ayrılması işaret edilmektedir. Tüm bu hususlar, yeni küresel ekonomik ortamda kapsayıcı bir büyüme ortamına geçiş önündeki yapısal engeller olarak görülmektedir. Bu çerçevede istihdam ve büyüme yönündeki yapısal tedbirlerin birbirlerini destekleyecek şekilde, küresel dinamikleri dikkate alarak tasarlanması gerektiği görülmektedir.

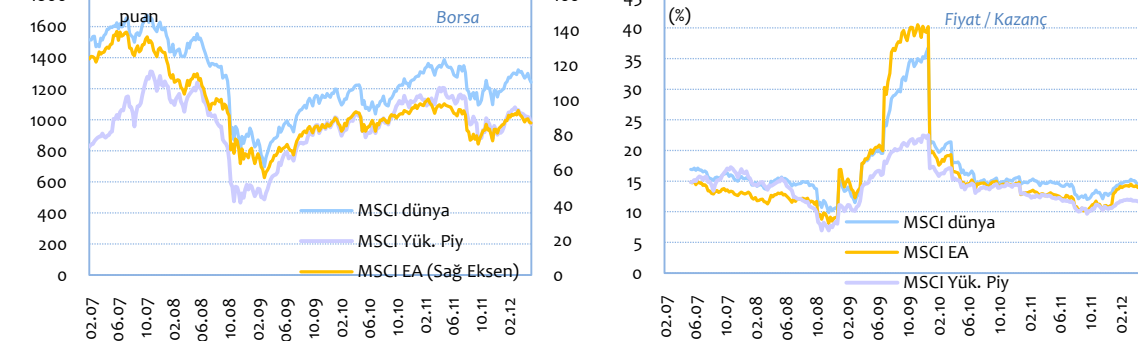
Bu alanlara bakıldığında, eğitimde geçen süresinin uzatılması, işgücüne katılım oranlarının artırılması gibi tedbirlere ek olarak, özellikle iş yapış, rekabet ve maliyet odaklı büyümeyi teşvik edici tedbirler gündeme geldiği görülmektedir. OECD kapsamında bu göstergeler bakımından, Türkiye ekonomisi, dış ticaret, sermaye hareketleri ve finansal piyasalara yönelik alanlarda avantajlı konumdadır. Ancak, düzenleyici süreçlerin karmaşıklığı, yeni iş kurulumunda idari yükler, iş ortamında kamu kontrolü, ürün piyasası düzenlemelerinin sınırlayıcılığı, idari düzenlemelerin genel kısıtlayıcılığı, iş koruma düzenlemeleri ve asgari ücret alanlarında Türkiye, görece dezavantajlı konumdadır.

Grafik 1.1-5: Küresel Finansal Baskı Endeksleri ve Küresel Finansal Risk Unsurları

Finansal piyasalar, son dönemde Avro Bölgesinde atılan adımlarla görece bir rahatlama yaşamıştır. Nitekim küresel finansal baskı endeksi azalmış, Bloomberg finansal durum endeksi (ABD ve AB) toparlanmıştır. Ancak, ekonomik görünümün hala tam olarak güven verememesiyle Nisan 2012 itibarıyla bu endekslerde hafif bir bozulma yaşanmıştır. IMF Küresel finansal risk haritası bileşenlerine bakıldığında ise Eylül 2011'e göre Nisan 2012 döneminde, kredi riskinin azaldığı, risk iştahının arttığı ve diğer bileşenlerin değişiklik arz etmediği görülmektedir.

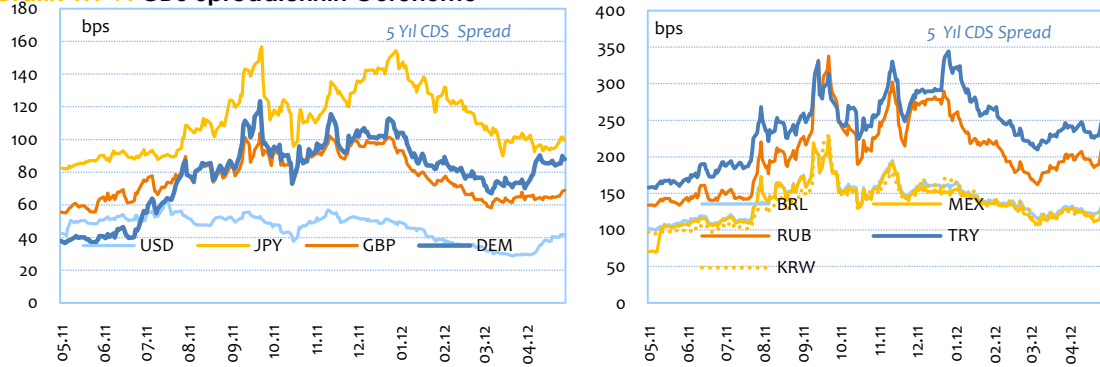
Grafik 1.1-6: Bileşik Sermaye Piyasası Göstergeleri

Finansal piyasalardaki baskının bir yansıması olarak sermaye piyasası bileşik endekslerine bakıldığında 2011 yılının son çeyreğindeki düşüş ve 2012 yılının ilk çeyreğindeki toparlanma açıkça görülmektedir. Ayrıca, Mart 2012 sonrası görece bozulma da izlenebilmektedir. Yine söz konusu bileşik sermaye piyasası endekslerinin fiyat/kazanç oranlarındaki 2010 sonrası gözlenen eğilimin 2011 son çeyreği itibarıyla yukarı yönlü bir değişim arz ettiği gözlenmektedir. Tüm bu göstergeler, küresel finansal piyasalardaki gerilimin sürdüğüne işaret etmektedir.

Avro Bölgesi kamu borç sorununun artması, tüm ekonomilerin devlet borç senedi spreadlerinin yükselmesine neden olmuştur. Spreadlerin son bir yıllık gelişimi incelendiğinde Eylül 2011'de yaşanan yükselmenin 2012 yılı Ocak ayında bir kez daha yaşandığı görülmektedir. CDS'lerdeki bu hareketlerin ardında alınan tedbirlerin yanı sıra AB bölgesindeki seçim dönemlerinin başlanması da etkili olduğu düşünülmektedir. Nitekim değişen hükümetlerin kriz odaklı konumları spreadlerin görece yatay seyrini sağlamıştır.

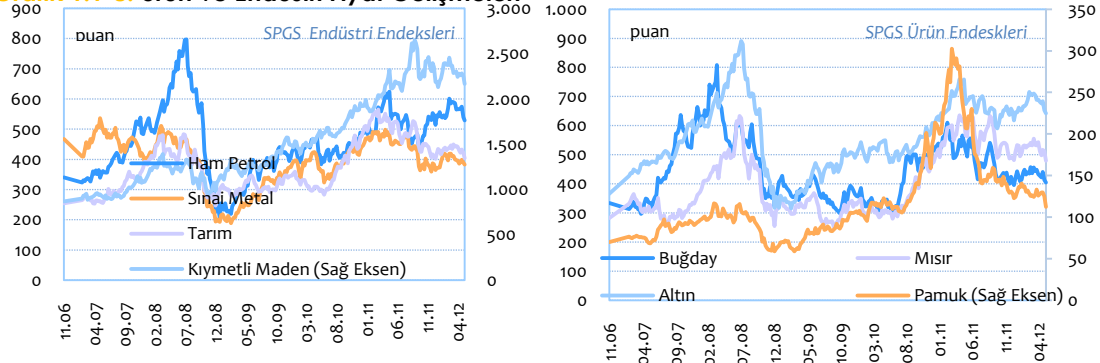
Grafik 1.1-7: CDS Spreadlerinin Görünümü

Kaynak: Bloomberg

Avrupa İstikrar Mekanizması ile Avrupa Finansal İstikrar Fonunun birleştirilmesi, diğer AB bölgesi işbirliği faaliyetlerinde olduğu gibi küresel ölçekte destek görmüştür. Ayrıca bu dönemde Yunanistan'a IMF desteğinin verilmesi kısa vadeli tedbirlerin hayata geçirildiğine işaret etmektedir. Ancak kalıcı istikrarın tesisi için ve finansal ve maliye politikası açısından daha bütünlük bir Avro Bölgesinin oluşturulması için, krizle mücadele politikalarının daha ileri taşındığı bir yol haritasının oluşturulması gerekmektedir.

Grafik 1.1-8: Ürün ve Endüstri Fiyat Gelişmeleri

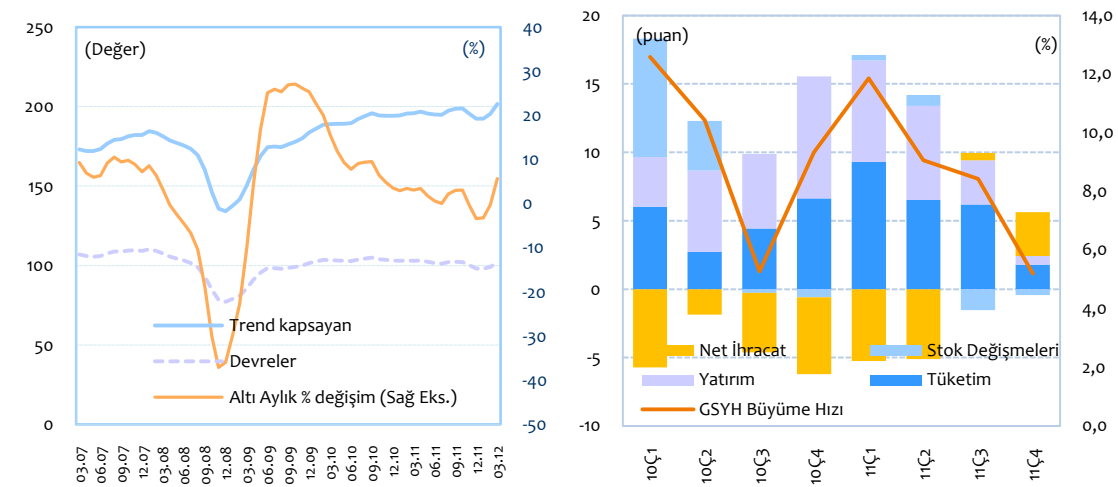
Kaynak: Bloomberg

Küresel emtia fiyatları, 2011 yılının ikinci yarısından itibaren dalgalı bir seyir arz etmektedir. Küresel büyüme perspektifinin çok olumlu bir görünüm arz etmemesi, fiyatlar üzerindeki talep baskısını hafifletmektedir. Nisan ayında petrol fiyatları gerilerken Brent ham petrol varil fiyatı 119,5 ABD doları düzeyindedir. Ancak yine de bir önceki yılsonuna göre %11'lik bir artış izlenmektedir. Sınai metal fiyatları düşük büyüme neticesinde gerilerken, gıda fiyatlarının hafif artışlar arz ettiği görülmektedir.

1.2 Yurtiçi Ekonomik Çerçeve

Euro bölgesindeki borçlanma sorunlarının küresel ekonomi üzerinde baskı yaratmaya devam ettiği 2012 yılının ilk çeyreğinde, Türkiye ekonomisi istikrarlı görünümünü korumaktadır. Borç sorunu yaşayan muadil ekonomilerde finansal piyasalarda görülen belirsizlikler, beklentilerin altında seyreden üretim verileri ile risk iştahında görülen dalgalanmalar küresel durgunluk riskinin aşağı yönlü olmakla beraber tamamen ortadan kalkmadığına işaret etmektedir. Olumsuz küresel koşullara rağmen Türkiye ekonomisi, 2011 yılını %8,5'lik bir büyüme ile kapatmış ve söz konusu yılın son çeyreği büyümesinin %5,2 gerçekleşmesiyle, 2012 yılına yumuşak bir geçiş sağlamıştır. 2012 yılının ilk beş ayındaki öncü göstergelerin gelişimi, dengeli ve makro riskleri anlamlı derecede sınırlandıran ve aynı zamanda sürdürülebilir büyümeden sapmayan bir görünümü ortaya koymaktadır.

Grafik 1.2-1: Bileşik Öncü Göstergeler ve Büyümeye Katkıları

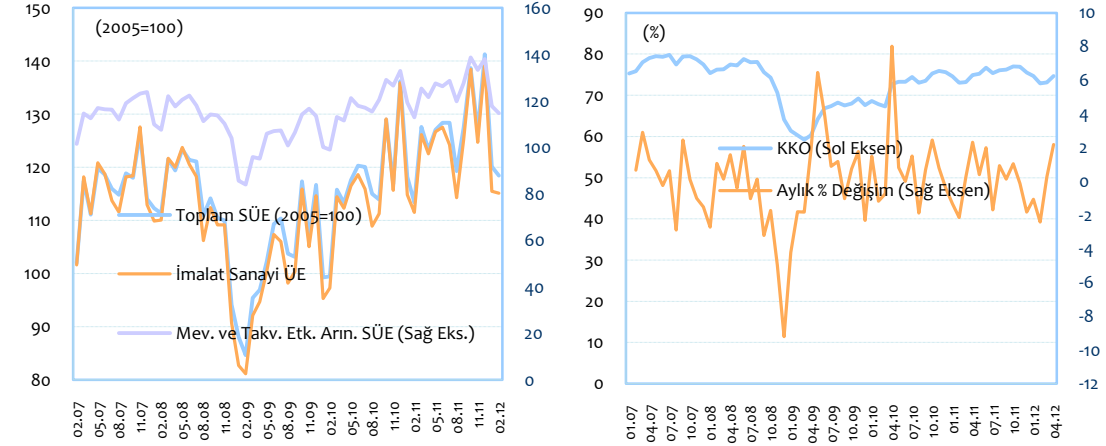

Son iki yıllık süreç çeyreklik bazda analiz edildiğinde, toplam tüketim ve yatırım tarafından sürüklenen dönemsel büyüme hızında bir ivme kaybı gözlenmektedir. Özellikle 2011 yılının son çeyreğinde, tüketim ve yatırım harcamalarının gayri safi yurtiçi hasıla büyümesine katkısı azalırken, net ihracatın katkısı pozitif dönüşmüştür. Tüketim ve yatırım harcamalarının içerisinde özel kesimin ağırlığı belirleyici olmaya devam etmektedir. Net ihracatta görülen iyileşme, dış kaynak ihtiyacının azalabileceğine işaret etmektedir.

Bileşik öncü göstergeler endeksine, trend, devreler ve altı aylık yüzde değişim bileşenleri açısından bakıldığında, 2010 ve 2011 yıllarında görülen yüksek büyüme patikasının 2011 yılının son çeyreğinden itibaren ivme kaybettiğini göstermektedir. Buna paralel olarak, bileşik öncü göstergelerin en önemlilerinden biri olan sanayi üretim endeksinin gelişiminden de anlaşılabileceği üzere, 2012 yılında üretimin aylık bazda yavaşladığı gözlenmektedir. Toplam sanayi ve imalat sanayi üretimi 2012 yılının ilk aylarında düşüş eğilimi göstermekle birlikte, bir önceki yılın aynı dönemine göre artış gözlenmektedir. Yıllık bazda görülen bu iyileşme, büyüme açısından keskin bir yavaşlama olmayacağını teyit etmektedir. 2012 yılının ikinci çeyreğinde ise daha güçlü bir iç talep ile karşılaşılabileceği öngörülmektedir.

Ayrıca, imalat sanayi kapasite kullanım oranı aylık bazda Ocak-Nisan 2012 döneminde ılımlı da olsa sürekli yukarı yönlü olmuş, ancak yıllık bazda aynı performansı göstermemiştir. Her iki gösterge birlikte değerlendirildiğinde 2012 yılından büyümenin önceki yıla göre daha ılımlı olmakla birlikte, küresel ortalamalara göre daha güçlü olacağı beklenmektedir.

Grafik 1.2-2: Sanayi Üretim Endeksi ve Kapasite Kullanım Oranının Gelişimi

Kaynak: TÜİK

Uluslararası kuruluşların, Türkiye'ye ilişkin büyüme perspektiflerini yeterince isabetli yapamadıkları, revize ettikleri tahminlerin sıklığından ve açıklamış oldukları büyüme tahminleri ile gerçekleşen büyüme düzeylerinin arasındaki farklardan anlaşılmaktadır. Ayrıca, makro riskleri dizginlemek suretiyle düşük reel faiz, sürdürülebilir büyüme ve yurtiçi tasarrufların artışı ve mobilize edilmesini hedefleyen ulusal politikaların yeterince dikkate alınmadığı tespit edilmektedir. Orta ve uzun vadede, ekonomik büyüme ve kamunun finansman dengesini olumlu etkileyebilecek önemli yapısal reformların beklenen pozitif sonuçlarını dikkate almakta yarar görülmektedir. Önümüzdeki yıllarda ulaşım sektöründe yabancı yatırım şeklinde gerçekleşmesi beklenen faaliyetler, yabancılara gayrimenkul satışında getirilen ilave esneklikler, bilgi teknolojileri ve diğer alt yapı alanlarında öngörülen projeler ile kentsel dönüşüm düzenlemelerinin getireceği ekonomik canlılık, muadil ülkelerin aksine büyüme potansiyelinin korunmasını sağlamaktadır.

Orman köylülerinin kalkınmalarının desteklenmesi ve Hazine adına orman sınırların dışına çıkarılan yerlerin değerlendirilmesi ve Hazineye ait tarım arazilerinin satışından elde edilmesi kanunuyla öngörülen gelir, ödeme şekline göre asgari 14,8, azami 26,5 milyar TL olarak tahmin edilmektedir. Söz konusu gelir, kamu maliyesinde ilave manevra alanı sağlayacağı gibi, kentsel dönüşüm projelerinde kullanılacak olması, inşaat sektöründe gelir çarpanı etkisi yaratacaktır. Buna ilave olarak, kamusal mali yüklerin azaltılması şeklinde politikalarla desteklenen, afet açısından risk taşıyan bölgelerde planlanan kentsel dönüşüm projelerinin, inşaat ile sanayi sektöründe katma değer yükselişine yol açması ve konut sektörüne yabancı yatırımcı ilgisini artırması beklenmektedir.

Ayrıca, iktisadi büyümeyi ve istihdamı teşvik etmek üzere başta enerji sektörü olmak üzere birçok faaliyet alanında çeşitli teşvik politikaları son üç yıldır uygulamaya sokulmaktadır. Hâlihazırda yasalasma süreci devam eden yeni teşvik paketleri cari ekonomik yapısal riskleri de bertaraf etmeye yöneliktir. İstikrarlı büyüme sürecinin devam ettirilmesi, ekonomik kalkınmanın hızlandırılması, rekabet gücünün, yatırımların, üretimin ve istihdamın artırılması için ulusal sanayinin yapısal dönüşümünü hızlandırarak cari açığın azalmasına katkı sağlayacak, katma değeri, teknoloji ve Ar-Ge içeriği yüksek stratejik yatırımlar özendirilmektedir. Yeni teşvik sistemiyle bölgesel gelişmişlik farklarının giderilmesi ve kümeleme faaliyetlerinin desteklenmesi hedeflenmektedir. Buna ilaveten, İstanbul Finans Merkezi sürecini daha cazip kılmak, yurtiçi tasarrufların artırılması, finansman imkânlarının çeşitlendirilmesi ve finansman vadelerinin uzatılması ile girişimciliğin desteklenmesi bağlamında, özendirici düzenlemeler bulunmaktadır. Uygulanan mevcut teşviklere ilave olarak uygulamaya girmesi beklenen yeni teşvik sistemi, dört ana bileşenden oluşmaktadır.

Tablo 1.2-1: Büyüme, Yatırım ve Tasarrufu Teşvik Odaklı Politikaların Özet Görünümü

Politika Metni	Amaç	Politika Araçları
OVP	Büyüme, istihdam ve tasarruf artışı, cari açığın azaltılması ve makro istikrar	Para politikası, maliye politikası, gelir artışı, israfı azaltmaya yönelik politikalar, verimlilik artışı, tasarruf bilincinin ve tasarruf düzeyinin artırılması, kayıt dışılığın azaltılması, KOBİ'lerin desteklenmesi, işgücü esnekliğinin sağlanması, rekabet gücü ve ihracatın artırılması
OVP	Finansal sistemin geliştirilmesi	Sermaye yapısının güçlendirilmesi, özel kesim ve hanehalkı borçluluk düzeyinin makul düzeyde tutulması, TL'nin teşvik edilmesi, sistemik risk yönetimi, tüketici ve yatırımcı haklarının iyileştirilmesi, finansal eğitim, AB/G-20 çalışmalarına uyum, İFM stratejisi, kapasite ve rekabet gücünün artırılması, işlem ve aracılık maliyetlerinde etkinlik, BES'in geliştirilmesi, tasarrufların ve yatırımların artırılması
6292 Sayılı Kanun*	Kalkınmayı destekleme ve hazine arazilerini değerlendirme	Orman arazilerinin yeniden tanımlanması ve arazi satışı ile gelir elde edilmesi
İFM Stratejisi ve Eylem Planı	Öncelikle bölgesel ve nihai olarak uluslararası finans merkezi kurulması	Merkezin rekabet gücünün sağlanması amacıyla düzenlemelerin iyileştirilmesi, finansal ürün çeşitliliğinin artırılması, basit ve etkin vergilendirme sistemiyle finansal işlemlerin Türkiye'de yapılmasının teşviki, denetleyici sistemin geliştirilmesi, otoriteler arasında koordinasyon, fiziksel alt yapının geliştirilmesi
KOBİ Stratejisi ve Eylem Planı	KOBİ'lerin geliştirilmesi, AB müktesebatına uyum, rekabet gücü, finansmana erişim	Girişimciliğin desteklenmesi, kurumsal yönetimin geliştirilmesi, Ar-Ge ve yenilikçiliğin desteklenmesi, banka kredilerine erişimin artırılması
YOİKK Eylem Planları	İş ortamının iyileştirilmesi suretiyle sürdürülebilir büyüme sağlanması	Şirket kuruluşu, lisans işlemleri ve maliyetleri azaltılmakta, istihdam esnekliği sağlanmakta, yabancı yatırım fonlarının Türkiye'ye yönlendirilmesi teşvik edilmekte, kredi garanti sisteminin etkinliğinin geliştirilmesi sağlanmakta, vergi sisteminde değişiklikler görülmekte
Kayıt dışı Ekonomiyle Mücadele Eylem Planı	Vergi kayıp ve kaçığının önlenmesi ile sürdürülebilir maliye ve gelir politikalarının sağlanması	Gönüllü uyum, denetim kapasitesi, yaptırımların caydırıcılığının artırılması suretiyle vergi gelirlerinin tabana yayılması, POS cihazlarının yazarkasalarla uyumlaştırılması, Basel II standartlarına geçilmesi, risk merkezinin yapılandırılması
6287 Sayılı Yasa	Mesleki Eğitim ve bilgi toplumuna geçiş	Eğitim sisteminin kademeli ve esnek hale getirilmesi suretiyle meslek eğitiminin ağırlığının artması ve FATİH projesiyle bilgi toplumuna geçişin hızlandırılması
6306 Sayılı Kanun**	Afet riski taşıyan alanların kentsel dönüşümü	Riskli yapıların bulunduğu arsaların iyileştirilmesi amacıyla harç, vergi (BSMV) istisnası, faiz desteği
Yeni Teşvik Sis.	Bölgesel gelişmişlik farkının azaltılması	Daha az gelişmiş illerde; gelir vergisi stopajı ve sigorta primi teşvikleri
Yeni Teşvik Sis.	Sanayide yapısal dönüşüm	İleri teknoloji içeren stratejik ve büyük ölçekli yatırımların desteklenmesi için KDV iadesi
Yeni Teşvik Sis.	Yatırımlarda verginin azaltılması	Yatırım döneminde indirimli kurumlar vergisi uygulaması
Yeni Teşvik Sis.	Sektörel işbirliği ve kümeleme	Organize sanayi bölgeleri ve kültür ve turizm koruma ve gelişim bölgelerinde yatırım destekleri
Yeni Teşvik Sis.	Hizmet sektörünün teşvik edilmesi	Yurtdışı yerleşiklere yüksek katma değerli hizmet veren hizmet işletmelerine vergisel teşvik
Yeni Teşvik Sis.	Girişimciliğin teşvik edilmesi	Girişimci şirketlere kaynak tahsis eden şirketlere sermaye koyan işletmelere vergisel teşvik, bireysel katılım sermayesinin kurumsallaştırılması
Yeni Teşvik Sis.	İFM'nin daha cazip kılınması	Uluslar arası fonları yönetecek portföy yönetim şirketlerine vergisel teşvik
Yeni Teşvik Sis.	Sigortacılık sektörünün geliştirilmesi	Risk yönetimi düzenlemeleri, güvence hesabının yeniden tanımlanması, tarım sigortalarının etkinliğinin artırılması
Yeni Teşvik Sis.	Yeni finansal ürün sunulması	İFM çerçevesinde Hazine tarafından kira sertifikası ihracı yapılması
Yeni Teşvik Sis.	Yurtiçi tasarrufların artırılması	Mevduatta vadeye göre stopaj uygulanması, Bireysel emeklilik sisteminde devlet katkı payı verilmesi
Yeni Teşvik Sis.	Küçük işletmelerin desteklenmesi	Geleneksel, kültürel ve sanatsal faaliyet gösteren esnaf ve sanatkarlara vergisel teşvik

Kaynak: TBMM, Başbakanlık ve ilgili Bakanlıklar. (*)Orman Köylülerinin Kalkınmalarının Desteklenmesi Ve Hazine Adına Orman Sınırları Dışına Çıkarılan Yerlerin Değerlendirilmesi ve Hazineye Ait Tarım Arazilerinin Satışı Hakkında Kanun.(**) Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun.

Genel teşvik uygulamaları, bölgesel teşvik uygulamaları, büyük ölçekli yatırımların ve stratejik yatırımların teşviki şeklinde özetlenebilecek yeni sistem; halen uygulanmakta olan yatırım ortamının iyileştirilmesi, kayıt dışı ekonomiyle mücadele, İFM ve KOBİ'lere yönelik strateji ve eylem planlarını tamamlayıcı niteliktedir. Ayrıca yeni teşvik sisteminde iller, ekonomik gelişmişlik düzeyine göre 6 bölgeye ayrılmıştır. İl bazında ve gelişmişlik düzeyi ile orantılı olarak KDV istisnası,

vergi indirimi, vergi muafiyetleri, vergi iadesi, sigorta primi işveren hissesi desteği, yatırım yeri tahsisi ve faiz desteği şeklinde politikalar uygulanacaktır.

Tablo 1.2-2: Türkiye'de Uygulanan Politikalar ve Muhtemel İlk Aşama Etkileri

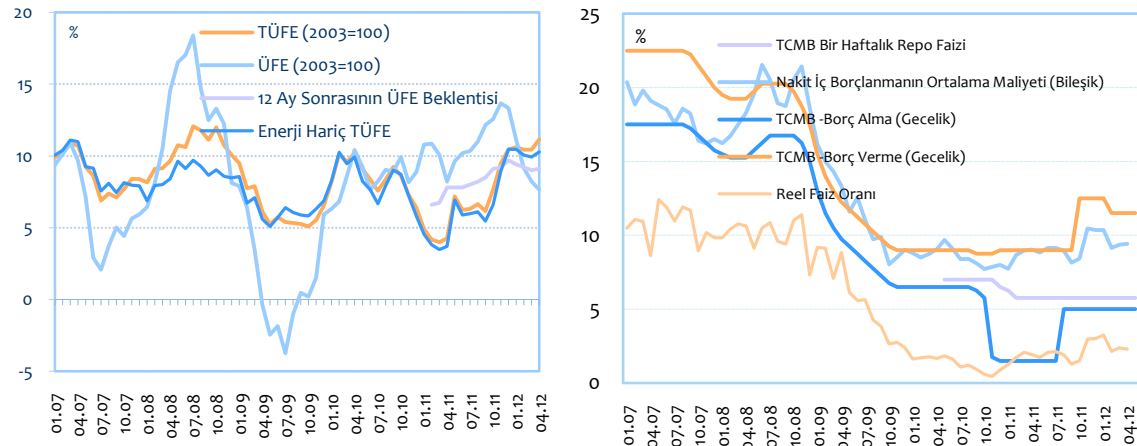
Politika Metinleri Hedef Alanları	Etkilenecek İktisadi Parametreler							
	Büyüme	İstihdam	Kamu Finansmanı	Yurtiçi Tasarruflar	Yabancı Sermaye İhtiyacı	Finansal Sistemin Gelişimi	Beşeri Sermaye	Rekabet Gücü
Altyapı Yatırımları	+	+	-	+	+			+
Enerji Verimliliği, Ar-Ge ve Yenilik	+	+			-			+
Kentsel Dönüşüm ve Afet Alanları			+	-				
Bölgesel Kalkınma	+	+	-				+	+
Eğitim		+	-				+	+
Yatırım ve Vergi Teşvikleri	+	+	-		-	+		+
Kayıtdışı Ekonominin Azaltılması		+	+	+		+		+
İhracatın Artırılması	+	+		+				
Finansal Piyasalar Düzenlemeleri		+			-	+	+	+

Not: (+): artırıcı etki, (-): azaltıcı etki

Makroekonomik kırılganlıklar yaşayan muadil ülkelerde bu ölçek ve kapsamda politikaların uygulanabilirliğinin sorunlu olduğu gözlenmekte iken, uluslararası derecelendirme kuruluşlarının Türkiye'nin derecelendirilmesini yeterince güncel bilgi ve verilere dayanarak yapmadıkları görülmektedir. Gündemde olan teşvik sisteminin muhtemel yararlarının ve cari büyüklüklerin istikrarlı yapısının, uluslararası derecelendirme kuruluşları tarafından **tarafsız bir bakış açısı** ile ele alınmadığı müşahade edilmektedir. Nitekim uluslararası kredi derecelendirme şirketlerinin raporlarına, yerel finansal piyasalar tepki vermemektedir. Ülke notunun pozitiften durağana indirgenmesine rağmen, CDS spreadlerinin düşme eğiliminde olması, finansal piyasaların orta ve uzun vadede Türkiye'ye olan güveninin sarsılmadığı ve derecelendirme kuruluşlarına göre daha dinamik bir değerlendirme yapıldığını göstermektedir. Ayrıca, yerel ekonomik aktörler de ekonomik gidişatı daha olumlu algılamaktadır. Tüketici ve reel kesim güven endeksleri 2012'nin ilk çeyreğinde yukarı yönlü olmaya devam etmiştir. Tüketicilerin gelecek dönemde tüketim harcaması yapma ihtimali iyimser görünüm arz etmektedir.

Yıllık enflasyon 2012 yılının ilk dört ayında yukarı yönlü olmuş ve küresel kriz döneminden sonra en yüksek orana (%11,14) erişmiştir. Enflasyonist risklerin artmasında uluslararası petrol fiyatları artışı temel etkindir. Akaryakıt, doğalgaz ve elektrik fiyatlarında yapılan ayarlamaların etkisinin azalmasıyla enflasyon aşağı yönlü olabilecektir. Temel mallar grubu ve hizmet fiyatlarındaki artışın yavaşlaması ise enflasyonun daha fazla ivmelenmesini sınırlamıştır. İç talepte görülen yavaşlamanın da etkisiyle enflasyonist baskıların azabileceği düşünülmekle birlikte, Nisan-Mayıs 2012 dönemine ait öncü göstergelerin gelişimi ile tüketici ve reel kesimin bekleyişleri, yılın ikinci yarısında iç talebin nispeten daha güçlü olabileceğini göstermektedir.

Grafik 1.2-3: Yıllık Enflasyon ve Faiz Oranlarının Görünümü

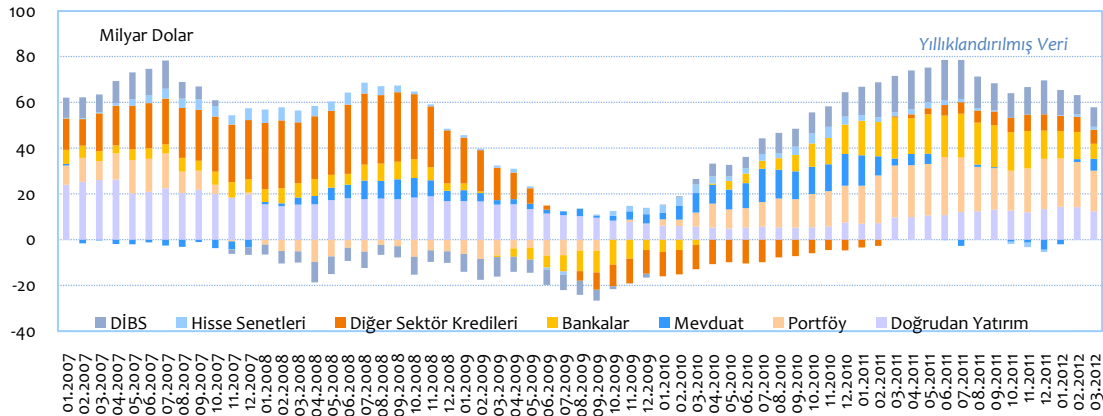
Kaynak: TÜİK, TCMB

Geçici fiyat artışlarına karşı ek parasal sıkılaştırma önlemlerinin ve ihtiyatlı bir yaklaşımla fiyat istikrarının orta vadeli hedeflere uyumlu hale gelmesinin, finansal istikrar açısından yararlı olacağı değerlendirilmektedir.

Düşük düzeyde politika faiz oranı, yüksek zorunlu karşılık oranları ve geniş faiz koridoru bileşenlerini içeren ve gerektiğinde ek parasal sıkılaştırmaların uygulandığı esnek politika yaklaşımlarının, kredi genişlemesi ve iç talep üzerinde etkili olduğu ve iç ve dış talep arasındaki dengelemenin devam ettiği görülmektedir. DİBS faiz oranları baz alınarak yapılan hesaplama¹ göre reel faiz oranı, 2011 yılındaki ılımlı yükselişinin ardından yatay bir seyre geçmesiyle, önümüzdeki dönemde büyüme ve istihdamın olumsuz etkilemesi beklenmemektedir.

Nitekim ihracat performansında 2012 yılının ilk çeyreğinde görülen düzelme ve iç talebin sınırlanmasıyla daralan ithalatla birlikte, ihracatın ithalatı karşılama oranı anlamlı derecede iyileşirken, söz konusu iyileşme enerji hariç çok daha belirgindir. Enerji fiyatlarının etkisiyle ivmeli seyreden cari açık ise yıllık bazda hız kesme sürecini 2012 yılının ilk çeyreğinde de sürdürmüştür. İhracat performansındaki düzelmenin devam etmesiyle, ödemeler dengesinin daha istikrarlı bir hale geleceği beklenmektedir. Enerji gideri hariç cari işlemler hesabındaki iyileşme de daha belirgindir. Ayrıca, son yıllarda ihracatın için önemli bir paya sahip olan AB ülkelerine yakın ve Ortadoğu ülkelerinde yeni pazarların eklenmesiyle, AB merkezli bir durgunluğun Türkiye'nin ihracat performansı üzerindeki etkisi orta vadede daha sınırlı kalacaktır.

Grafik 1.2-4: Sermaye Hareketleri ve Dış Finansman Kaynaklarının Görünümü

Kaynak: TCMB, TÜİK

Sermaye hareketleri analiz edildiğinde, dış finansman ihtiyacının büyük ölçüde portföy yatırımlarıyla karşılandığı görülmektedir. Bununla birlikte son iki çeyrekte doğrudan yatırımların yukarı yönlü olduğu ve finansman kalitesini artırdığı gözlenmektedir. Aynı dönemde, hisse senedi ve DİBS yatırımları, risk iştahına bağlı olarak görece dalgalı seyrettiği, banka yükümlülüklerin dış finansman ihtiyacını karşılamada önemli bir rol oynadığı görülmektedir. Türkiye'de uygulamaya sokulan yeni politikaların yurtiçi tasarrufları artırmak suretiyle dış finansman ihtiyacını azaltması ve bu durumun piyasa oyuncuları tarafından fiyatlanmasıyla birlikte, doğrudan yatırımların artması muhtemeldir. Dolayısıyla, küresel düzeyde sermaye hareketlerinde görülebilecek olası sıkışıklık, yerel istihdam politikalarıyla ve içsel büyüme dinamikleriyle telafi edilebilir düzeydedir.

¹ Hesaplama kullanılan formül, reel faiz oranı $= ((1+r)/(1-i)-1)$ şeklinde olup, i beklenen enflasyonu ifade etmektedir.

² Piyasa riski kapsamında dikkate alınan faiz oranı riskinden farklı olarak, bankanın tüm aktif ve pasif kalemleri arasındaki yeniden fiyatlama sürelerindeki uyumsuzluktan kaynaklanan riski ifade etmektedir.

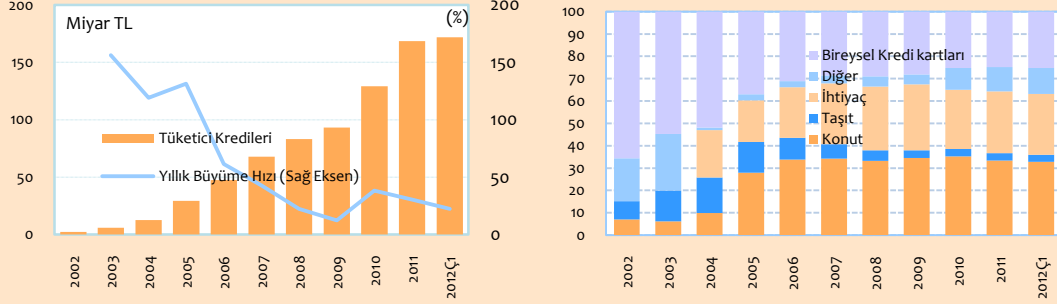
³ Hazine'nin 2012'nin ilk çeyreğinde döviz cinsi devlet tahvilii itfasına karşılık yeni borçlanmaya gitmemesi nedeniyle bankaların portföylerinde likit varlık niteliğinde olan YP cinsi devlet tahvilii miktarı azalmıştır.

⁴ Bankaların Likidite Yeterliliğinin Ölçülmesine ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönetmeliğin 15/A maddesinin (1) numaralı fıkrasında, kasa, efektif deposu, Merkez Bankası nezdinde açılan vadesiz serbest hesap, yoldaki paralar, vadesi gelmiş

Kutu 1: Hanehalkı ve Şirketler Kesimi Gelişmeleri

Ekonomi genelinde tasarruf ve borçlanma eğiliminin izlenmesi açısından, hanehalkının finansal varlık ve yükümlülükleri takip edilmektedir. Hanehalkı Finansal yükümlülüklerinin temel bileşeni tüketici kredileridir. 2012'nin ilk çeyreğinde, tüketici kredilerinin yıllık ve aylık büyüme eğiliminin hissedilir oranda hız kemesiyle birlikte, hanehalklarının finansal yükümlülüklerinin artış hızı da yavaşlamıştır.

Grafik: Tüketici Kredilerinin Yıllık Büyüme Hızı ve Kompozisyonunun Gelişimi

Finansal varlık tarafında, bireysel emeklilik fonlarına ve özel sektör borçlanma araçlarına olan ilginin arttığı görülmektedir. Yeni teşvik politikaları, yeni finansal ürün oluşumunu teşvik etmesi sebebiyle finansal varlık kompozisyonunda mevduat dışı ürünlere olan ilgi artabilecektir.

Tablo: Hanehalkı Finansal Varlık ve Yükümlülüklerinin Gelişimi

Milyar TL	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012Ç1
Finansal Varlıklar	190,7	216,3	256	281,8	353,8	402,0	450,3	514,3	526,6
Birey. Emek. Fon.	0,3	1,2	2,8	4,6	6,0	9,1	12,0	14,3	15,8
Hisse Senedi	12,4	15,8	15,7	17,5	10,8	24,5	32,6	30,0	35,4
Özel Sektör Borçlanma Araçları	-	-	-	-	-	-	-	4,9	6,9
Kamu Borç. K. (DİBS+Eurobond)	41	33,3	27,7	19,2	19,7	13,0	8,4	10,3	10,1
Gerç. Kiş.Tas. Mv., Kt. Fn., Kıym .Mad. Dp.Hs.	124,6	150,2	188,8	221,1	278,4	307,7	352,1	405,4	409,2
Dolaşımdaki Para	12,4	18,2	24,4	25	29,3	34,3	45,2	49,4	49,2
Finansal Yükümlülükler	18,1	39	60,6	84,1	102,5	118,9	159,4	206,3	211,4
Tüketici Kred.	12,8	29,7	48	68,9	85,2	97,4	132,7	171,6	175,2
Kredi Kartı Borç Bakiyesi	4,4	7,5	10,7	12,6	14,7	19,1	23,2	29,6	31,0
Tüketici Finans. Şirketleri Kredileri	0,9	1,8	1,4	1,7	1,6	1,7	2,9	4,4	4,5
Bireysel Finansal Kiralama Borçları	-	-	0,5	0,9	1	0,7	0,6	0,6	0,7
Yükümlülükler/Varlıklar (%)	9,5	18,0	23,7	29,8	29,0	29,6	35,4	40,1	40,1
Yükümlülükler/GSYH (%)	3,2	6,0	8,0	10,0	10,8	12,5	14,5	15,9	v.y.

2005 sonrası verileri bankalar, katılım bankaları ve tüketici finansman şirketlerince kullanılan tüketici kredileri ile bu kredilere ilişkin tahsilat gecikmiş alacakları, taksitli kredi kartı borç bakiyeleri ile tahsilat gecikmiş kredi kartı alacaklarını içermektedir. Kredi tutarları, tahsilat gecikmiş alacakları da içeren brüt rakamlardır. Kredi kartı borç bakiyesi, taksitli kredi kartı borç bakiyesi ile takipteki kredi kartı alacaklarından oluşmaktadır.

Kaynak: BDDK, SPK, EGM, TCMB, MKK

Finansal kesim dışındaki firmaların döviz varlık ve yükümlülükleri büyümeye devam etmiş ve 2011 yılsonu itibarıyla kısa vadeli net döviz pozisyonundaki açık, 16 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. En önemli varlık kalemi mevduat iken, yükümlülükler arasında yurt içinden sağlanan kredilerin nispi olarak daha hızlı arttığı görülmektedir.

Tablo: Finansal Kesim Dışındaki Şirketlerin Döviz Varlık ve Yükümlülüklerinin Gelişimi

Milyar Dolar	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Varlıklar	30,2	37,7	45,4	62,6	76,1	80,5	83,1	79,2	85,1
Mevduat	20,0	24,6	30,9	45,4	54,8	60,4	57,3	53,6	54,7
Menkul Kıymetler	0,9	1,3	1,0	0,9	0,8	0,7	1,1	0,9	0,9
İhracat Alacakları	4,4	6,0	6,4	8,8	10,3	8,6	9,3	9,0	11,5
Yurtdışına Doğrudan Serm.Yatırımları	4,9	5,8	7,1	7,5	10,2	10,8	15,3	15,7	18,0
Yükümlülükler	50,7	58,7	72,4	100,5	139,4	162,3	157,7	162,5	207,7
Nakdi Krediler	44,1	49,4	61,4	88,8	124,9	147,6	142,4	146,5	187,3
Yurtdışından Sağlanan Krediler	18,2	20,5	26,4	34,8	46,3	48,1	50,3	63,3	102,3
Kısa Vadeli Döviz Kredileri	0	0	0	0	14,4	15,9	14,3	15,6	18,3
Yurtdışından Sağlanan Krediler	26,0	28,9	34,9	54,0	78,6	99,6	92,1	83,2	85,0
Kısa Vadeli	1,6	1,2	1,1	1,1	0,7	1,2	0,7	1,0	1,3
İthalat Borçları	6,5	9,4	11,0	11,7	14,5	14,6	15,2	16,0	20,5
Döviz Net Pozisyonu	-20,5	-21,1	-27,0	-37,9	-63,3	-81,8	-74,6	-83,2	-122,7
Kısa Vadeli Varlıklar						69,6	67,7	63,5	67,1
Kısa Vadeli Yükümlülükler						76,7	68,2	68,3	83,3
Kısa Vadeli Net Döviz Pozisyonu						-7,1	-0,5	-4,8	-16,2

2 MAKRO İHTİYATLILIK ANALİZİ

2.1 Sağlamlık Göstergelerinin Gelişimi

Bankacılık sektörünün finansal sağlamlık göstergeleri; bankacılık faaliyetleri, sermaye yeterliliği, aktif kalitesi, gelir-gider ve kârlılık olmak üzere dört temel başlık altında incelenmiştir. Sektörün varlık kompozisyonu incelendiğinde, duran varlıkların, toplam varlıkların yalnızca %3,3'lük kısmını oluşturduğu, yüksek likiditeye sahip varlık yapısının, sektörün riskliliğini azalttığı görülmektedir. Mevduatın toplam pasif içindeki payında bir miktar artış yaşanmıştır. Kredilerde meydana gelen görece yüksek artışın etkisiyle kredi/mevduat oranı, %100,4'e yükselmiştir. Sektör varlıklarının %87,6'sı yabancı kaynakla finanse edilmektedir.

Tablo 2.1-1: Bankacılık Faaliyetlerine İlişkin Rasyoların Gelişimi

%	2006	2007	2008	2009	2010	2011	Mar.12
Krediler/Toplam Aktif	43,8	49,1	50,1	47,1	52,2	56,1	56,9
Yıllık Kredi Büyüme Oranı	40,0	30,4	28,6	6,8	33,9	29,9	23,9
Menkul Kıymetler/Toplam Aktif	31,8	28,3	26,5	31,5	28,6	23,4	23,2
Duran Değerler/Toplam Aktif	4,0	4,0	4,0	4,0	3,0	3,0	3,3
Özkaynaklar/Toplam Pasif	11,9	13	11,8	13,3	13,4	11,9	12,4
Mevduat/Toplam Pasif	61,6	61,4	62,1	61,7	61,3	57,1	56,7
Krediler/Mevduat	71,2	80	80,8	76,3	85,2	98,2	100,4
Yabancı Kaynaklar/Toplam Aktif	88,1	87	88,2	86,7	86,6	88,1	87,6
Yabancı Kaynaklar/Özkaynaklar	739	667	748	652	648,2	742	703,2
Likit ve Likite Yakın Aktif/Yabancı Kaynak	104,4	198,9	194,8	203,5	198,3	182,3	187,5
Likit ve Likite Yakın Aktif(YP)/Yabancı Kaynak(YP)	87,6	126,4	124,7	141,2	128,1	117,9	118,1
YP Krediler/Toplam Krediler	25,5	24	28,7	26,6	27	29,0	27,7
YP Mevduat/Toplam Mevduat	39,4	35,4	35,3	33,7	29,7	33,9	34,5
YP Aktifler/Toplam Aktifler	33,1	28,3	30,3	26,7	25,6	30,3	28,9
Bilanço Dışı İşlemler/Toplam Aktifler	55,5	66,3	65	69,5	103,1	134,9	139,1
Türev İşlemler/Bilanço Dışı İşlemler	38,6	41,6	41,2	43,3	37,6	35,0	42,8

Likit ve likite yakın aktiflerin yabancı kaynaklara oranının %100 ve üzerinde olması, likidite riski açısından olumlu değerlendirilmektedir. Söz konusu oran, Türk bankacılık sektöründe %187,5 düzeyinde olup, sektörün kısa vadeli yabancı kaynakları dahil olmak üzere, tüm yabancı kaynaklarını geri ödeme gücünün yüksekliğine işaret etmektedir. Likit ve likite yakın yabancı para varlıkların, yabancı para cinsinden borçlara oranı da %100'ün üzerinde ve %118,1 düzeyinde olup, yabancı para yükümlülüklerin geri ödenmesinde de güçlü bir pozisyonda olduğunu göstermektedir. Bilanço dışı işlemlerin bilançoya oranındaki artış yılın ilk çeyreğinde de devam etmiştir. Bilanço dışı işlemler toplamı, bilançonun 1,4 katı kadardır.

Sermaye yeterliliğine ilişkin rasyolar incelendiğinde, sermaye yeterlilik rasyosunun, hedef rasyonun üzerinde olduğu ve yılın ilk çeyreğinde yıl sonuna paralel bir seyir gösterdiği gözlenmektedir. Sektörün özkaynaklarının %89,8'i ana sermayeden oluşması, güçlü sermaye yapısına işaret etmektedir. Ana sermayenin risk ağırlıklı varlıklara oranı, Türk bankacılık sektöründe %14,9 düzeyinde olup, uluslararası standartların oldukça üzerinde yer almaktadır.

Sektörün yüksek kaliteli sermaye yapısı finansal veya makroekonomi kaynaklı muhtemel dalgalanmalara karşı sektör için koruyucu gösterge niteliğindedir. 2009 yılından itibaren kredilerde görülen yüksek artış oranı, risk ağırlıklı varlıkların, toplam varlıklara oranında artışa sebep olmuştur. Söz konusu oran, yılın ilk çeyreğinde 1,5 puan yükselerek %58,7 seviyesine gelmiştir. Yabancı para net genel pozisyonu/özkaynak rasyosunun Türk bankacılık sektöründe istikrarlı bir seyir izlediği ve Mart 2012 itibarıyla %0,5 düzeyinde gerçekleştiği görülmektedir.

Tablo 2.1-2: Sermaye Yeterliliğine İlişkin Rasyoların Gelişimi

%	2006	2007	2008	2009	2010	2011	Mar.12
Sermaye Yeterliliği Rasyosu	21,9	18,9	18,0	20,6	19,0	16,5	16,6
Ana Sermaye/Risk Ağırlıklı Varlıklar	21,3	18,3	17,2	18,6	17,0	14,9	14,9
Ana Sermaye / Özkaynaklar	96,9	96,2	95,6	90,5	89,9	90,7	89,8
Serbest Özkaynak/Toplam Özkaynaklar	66,0	69,4	69,1	71,8	74,2	74,0	73,8
Risk Ağırlıklı Aktifler/Aktifler	45,4	50,5	51,0	47,1	51,4	57,2	58,7
Aktifler/Özkaynaklar	839,3	766,8	847,6	752,1	748,2	841,8	803,2
Takipteki Alacaklar (Net)/Özkaynaklar	1,5	1,8	3,3	3,2	2,4	2,7	2,6
Yab. Para Net Genel Poz./Özkaynaklar	0,3	0,3	-0,1	0,5	0,1	0,4	0,5

Aktif kalitesine ilişkin en temel gösterge olan takibe dönüşüm oranı, küresel krizin etkilerinin azalmasıyla birlikte, 2009 yılından itibaren azalma eğilimine girmiştir. Yılın ilk çeyreğinde söz konusu oran, 2011 yılı sonuna göre değişim göstermemiştir. Takibe dönüşüm oranının kısa vadede %2,5; orta vadede %1,5-2; uzun vadede %0,8-1 aralığına inmesi sektörün finansal yapısını olumlu yönde etkileyecektir. Sektörün takipteki alacaklarının %79,5'i karşılıklandırılmıştır. TGA Karşılığı/Takipteki Alacaklar rasyosu, zarar niteliğindeki kredilerin azalması sebebiyle düşme eğilimi göstermektedir.

Tablo 2.1-3: Aktif Kalitesine İlişkin Rasyoların Gelişimi

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	Mar.12
Takipteki Alacaklar (Brüt)/Krediler	3,8	3,5	3,7	5,3	3,7	2,7	2,7
TGA Karşılığı/Takipteki Alacaklar	89,7	86,8	79,8	83,6	83,8	81,4	79,5
1 milyon TL'den Büyük Nakdi Krediler/Krediler	40,8	39,2	44,6	45,8	47,8	47,4	47,0
(Bireysel Krediler+Kredi Kartları)/Krediler	31,8	33,3	32,0	33,3	33,1	33,2	33,4
Konut Kredileri/Nakdi Krediler	10,2	11,0	10,3	11,0	11,2	10,6	10,5
Teminatsız TGA/TGA	41,5	42,7	44,4	49,3	48,7	48,9	48,2

Büyük tutarlı krediler yarattıkları yoğunlaşma riski dolayısıyla, geri ödenmemeleri durumunda aktif kalitesinde büyük bozulmalar yaratma potansiyeline sahip kredilerdir. Söz konusu kredilerin toplam krediler içindeki payının artması, riskliliği artıran bir husus olarak ortaya çıkmaktadır. Sektörün 1 milyon TL'den büyük tutarlı kredilerinin toplam kredilere oranı, 2007 yılından 2011 yılına kadar artış eğilimi göstermiş, yılın ilk çeyreğinde ise, kısmi bir azalış göstererek %47'ye gerilemiştir.

Bireysel krediler ve kredi kartları toplamının kredilere oranı, yılın ilk çeyreğinde, önceki dönemlere paralel seyir izlemiştir. Söz konusu krediler, kredi riski yoğunlaşmasını azalttığından, sektörün aktif kalitesi için olumlu olarak değerlendirilirken, aynı zamanda hanehalkı borçluluğuna ilişkin bir gösterge olması dolayısıyla; bu kredilerin sınırlı artış göstermesi, hanehalkı riskliliği bakımından olumlu değerlendirilmektedir. Nitekim Haziran 2011'de hanehalkı borçlanma oranını sınırlandırmak amacıyla, taşıt ve konut kredisi dışındaki tüketici kredileri için genel karşılık oranlarının artırılmasına ve bunların kalan vadelerine göre risk ağırlığına tabi tutulmasına ilişkin düzenleme değişiklikleri BDDK tarafından hayata geçirilmiştir.

Konut kredileri, uzun vadeli kredilerdir ve faiz oranlarındaki değişmelere duyarlılıkları görece düşüktür. Ayrıca teminat yapılarından dolayı, konut fiyatlarındaki değişiklikler karşısında kırılganlıkları yüksektir. Bu nedenlerle, söz konusu kredilerin toplam krediler içindeki payında meydana gelen yüksek artışlar, yakından izlenmesi gereken bir husus olarak algılanmaktadır. Söz konusu oran, Mart 2012 itibarıyla, Türk bankacılık sektöründe, %10,6 düzeyinde olup, sektör için bir risk unsuru yaratmadığı düşünülmektedir.

Sektörün takibe dönüşen alacaklarının %48,2'si teminatsızdır. Bu durum, kredilerin tahsil edilme olanağını sınırlayan bir faktör olup, kredilendirme sürecinde teminat unsurunun iyileştirilmesi, sektörün finansal güçlüğüne katkı sağlayacaktır.

Gelir-gider ve kârlılık rasyoları incelendiğinde, sektörün kârlılığı faaliyetlerin idamesinde yeterli düzeyde bulunmakla beraber; varlıkların gelir yaratma oranları ve kârlılık oranları genel itibarıyla 2008 yılından itibaren azalma eğilimi gösterdiği, 2012 ilk çeyreğinde ise kısmi iyileşmeler olduğu görülmektedir. Yılın ilk çeyreğinde, gelirlerin ortalama aktiflere oranı önceki yılın aynı dönemine göre 0,1 puanlık bir artış göstermiştir. Net faiz gelirlerinin ortalama aktiflere oranını ifade eden net

faiz marjında, geçen çeyreklerde gözlenen azalma durmuş, yılın ilk çeyreğinde geçen yılın aynı dönemine göre kısmi bir artış meydana gelmiştir. Sektörün faiz gelirlerinin faiz giderlerini karşılama oranı yüksek düzeydedir. Nitekim faiz gelirleri faiz giderlerinin 1,8 katı kadardır. Faiz dışı gelirlerin faiz dışı giderlere oranının ise, %100'ün altında olması negatif değerlendirilebilmektedir. Sektörün faiz dışı gelirler/faiz dışı giderler rasyosunun 2011 yılının ilk çeyreğine göre 3,9 puan azalarak %59,2 düzeyine gelmesi, kârlılığı da olumsuz etkileyen faktörlerden biri olup, faiz dışı gelir-faiz dışı gider pozisyonunda denge sağlanmasının önemli olduğu düşünülmektedir. Daralan faiz marjları ve devam eden rekabet ortamında kârlılığını sürdürülebilmesi için dağıtım kanallarını geliştirmesi, müşteri odaklı bakış açısının iyileştirilmesinde fayda bulunmaktadır. Ayrıca, kârlılık rasyolarına ilişkin ayrıntılı değerlendirme için Raporun 5. bölümüne bakılabilir.

Tablo 2.1-4: Gelir-Gider ve Kârlılık Rasyolarının Gelişimi

	2006	2007	2008	2009	2010	03.11	2011	03.12
Gelirler / Ortalama Aktifler	15,5	16,4	15,9	13,8	11,3	2,8	10,1	2,9
Kredilerden Al.Faizler / Ortalama Nakdi Krediler	15,1	16,1	15,8	14,4	10,7	2,6	9,7	2,9
Menkul Değ.Al.Faizler / Ortalama MDP	14,0	14,8	15,7	12,3	9,5	2,2	9,2	2,7
Mevduata Ver.Faizler / Ortalama Mevduat	10,0	10,8	11,0	7,4	5,7	1,4	5,7	1,7
Net Faiz Marjı	4,7	4,9	4,8	5,4	4,3	1,0	3,5	1,02
Spread	4,6	4,5	4,6	5,3	4,1	0,9	2,6	1,04
Faiz Gelirleri / Gelirler	78,0	78,0	80,0	78,0	74,0	72,6	75,0	79,9
Faiz Giderleri / Giderler	57,0	59,0	58,0	49,0	47,0	48,1	50,0	54,5
Operasyon Giderleri / Giderler	24,5	23,0	22,3	24,6	30,4	29,5	28,5	25,2
Personel Giderleri/Giderler	11,1	10,9	10,9	12,1	14,6	14,4	13,7	11,9
Faiz Gelirleri / Faiz Giderleri	161,0	159,0	157,0	196,0	200,0	190,0	180,0	179,5
Faiz dışı Gelirler / Faiz dışı Giderler	63,9	67,4	66,2	64,0	67,9	73,7	63,1	59,2
Giderler / Gelirler	83,8	83,1	87,0	81,0	78,2	79,4	82,7	81,8
Ücret, Kom. ve Bank. Hiz. Gel. / Gelirler	11,7	11,5	12,1	13,0	14,2	14,7	14,9	13,0
Vergi Sonrası Aktif Kârlılığı (ROA)	2,5	2,8	2,0	2,6	2,5	2,2	1,7	1,7
Vergi Sonrası Özkaynak Kârlılığı (ROE)	20,0	21,7	16,8	20,2	18,1	16,7	14,3	14,2

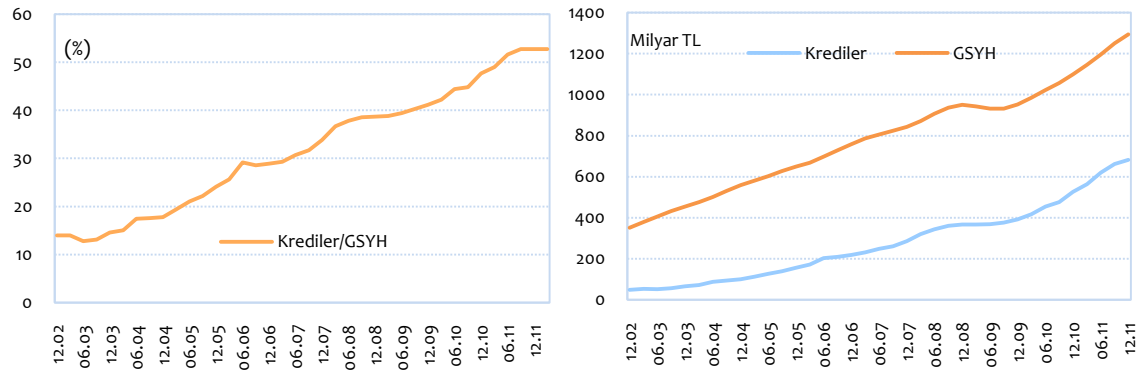
Operasyon Giderleri: Personel Giderleri + Kıdem Tazminatı Karşılık Gideri + Diğer İşletme Giderleri + Amortisman Giderleri

2.2 Makro İhtiyatlılık Göstergelerindeki Değişim

2.2.1 Kredi Büyümesi

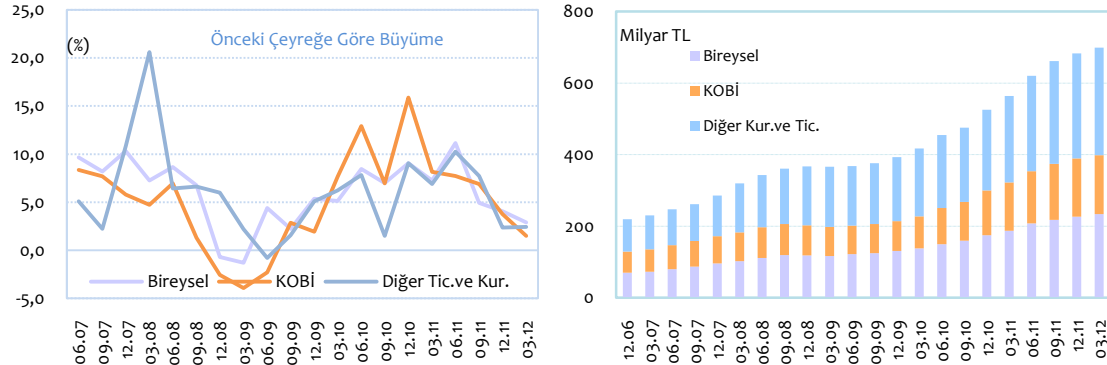
Hızlı kredi büyümesi, finansal istikrarın bozulmasına yol açabilecek bir etken olarak otoriteler tarafından yakından takip edilmektedir. Sürdürülebilir finansal istikrarın ve ekonomik büyümenin tesis edilmesi açısından, Türk bankacılık sektörü tarafından kullanılan kredi tutarının gelişimi önem arz etmektedir. Bu çerçevede, kredilerin gelişimini ekonomik büyüme ile ilişkilendirmek daha sağlıklı bir analiz imkanı tanımaktadır. 2002'den sonraki dönemde kredi tutarının GSYİH'ye oranı artış göstermiştir. 2002 yılsonunda %13,9 seviyesinde olan söz konusu oran, 2011 yılı üçüncü çeyreği sonunda %52,7 seviyesine yükselmiştir. Kredi büyüme hızındaki yavaşlama paralelinde söz konusu oran 2011 yılı sonunda değişmemiştir.

Grafik 2.2-1: Krediler ve Ekonomik Büyümenin Gelişimi

Kredilerin çeyrek dönemler itibarıyla büyümesi incelendiğinde, kredi büyüme hızının 2011 yılı ikinci yarısından sonraki dönemde yavaşladığı ve bu eğilimin 2012 yılı ile birlikte devam ettiği görülmektedir. 2011 yıl sonunda bir önceki döneme göre %3,3 oranında büyüme gösteren toplam krediler, 2012 yılı ilk çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre %2,4 oranında büyümüştür. Türleri itibarıyla incelendiğinde, 2012 yılı ilk çeyreğinde, bir önceki çeyreğe göre bireysel krediler %2,9, KOBİ kredileri %1,5, diğer ticari krediler ise %2,5 oranında büyümüştür. Söz konusu oranların 2011 yılı ikinci çeyreğinde sırasıyla %11,2, %7,7 ve %10,2 seviyesinde olduğu göz önüne alındığında hızlı kredi büyümesinin önemli ölçüde kontrol altına alındığı söylenebilir.

Grafik 2.2-2: Kredilerin Görünümü

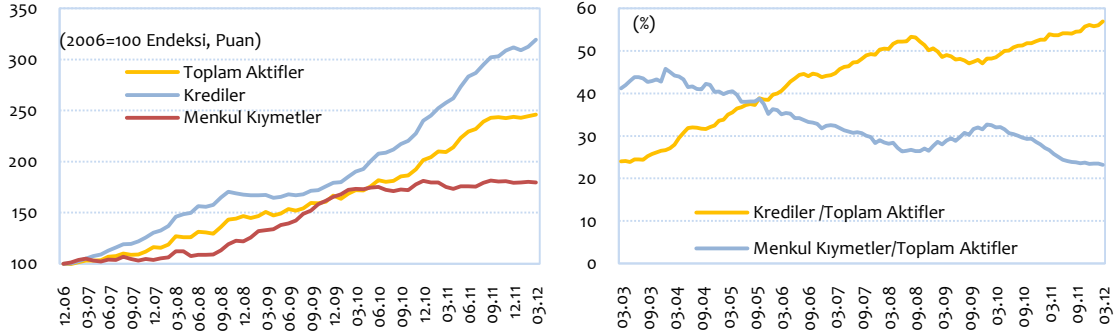
Kredi portföyünde gözlenen büyümenin enflasyon ve kur etkisinden arındırılması, kredi artışının ekonomiyle ilişkisinin daha sağlıklı bir şekilde incelenmesine imkan vermektedir. Bu çerçevede, kredilerin TÜFE'ye göre reel bazda büyümesi analiz edildiğinde, 2012 yılı ilk çeyreğinde yıllık olarak kredilerin %12,2 oranında büyüdüğü görülmektedir. Kur etkisinin arındırıldığı ABD doları bazlı yıllık artış da 2011 yılı ile birlikte girdiği ılımlı eğilimi devam ettirmektedir. 2012 yılı ilk çeyreğinde ABD doları bazlı kredi büyümesi %7,4 olarak gerçekleşmiştir. Söz konusu gerilemede yılın ilk çeyreğinde TL'nin ABD doları karşısında %5,7 oranında değer kazanması etkili olmuştur.

Tablo 2.2-1: Kredilerde Büyümenin Gelişimi

(%)	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	Mar.12
Nominal Yıllık Artış										
Bireysel Krediler	94,4	105,9	76,6	47,9	37,5	23,3	10,9	32,9	29,7	24,2
KOBİ Kredileri					28,4	10,6	-1,6	50,7	29,2	21,3
Diğer Tic. Krediler	26,0	36,6	50,5	-17,7	26,4	45,2	8,3	26,9	30,4	25,1
Toplam	35,2	50,0	57,4	40,0	30,4	28,6	6,9	33,9	29,9	23,9
TÜFE'ye göre Yıllık Reel Artış										
Bireysel Krediler	64,2	88,4	64,0	34,9	26,8	12,0	4,1	24,9	17,4	12,5
KOBİ Kredileri					18,4	0,4	-7,6	41,6	17,0	9,8
Diğer Tic. Krediler	6,4	24,9	39,7	-24,9	16,6	31,9	1,6	19,3	18,0	13,3
Toplam	14,2	37,2	46,2	27,7	20,3	16,8	0,3	25,9	17,6	12,2
ABD Doları Bazlı Yıllık Artış										
Bireysel Krediler	128,8	115,6	75,7	41,2	66,3	-6,3	14,0	29,0	5,9	7,7
KOBİ Kredileri					55,3	-16,0	1,2	46,3	5,5	5,1
Diğer Tic. Krediler	48,2	43,0	49,6	-21,5	52,9	10,3	11,3	23,2	6,4	8,4
Toplam	59,1	57,0	56,6	33,6	57,8	-2,3	9,8	30,0	6,0	7,4

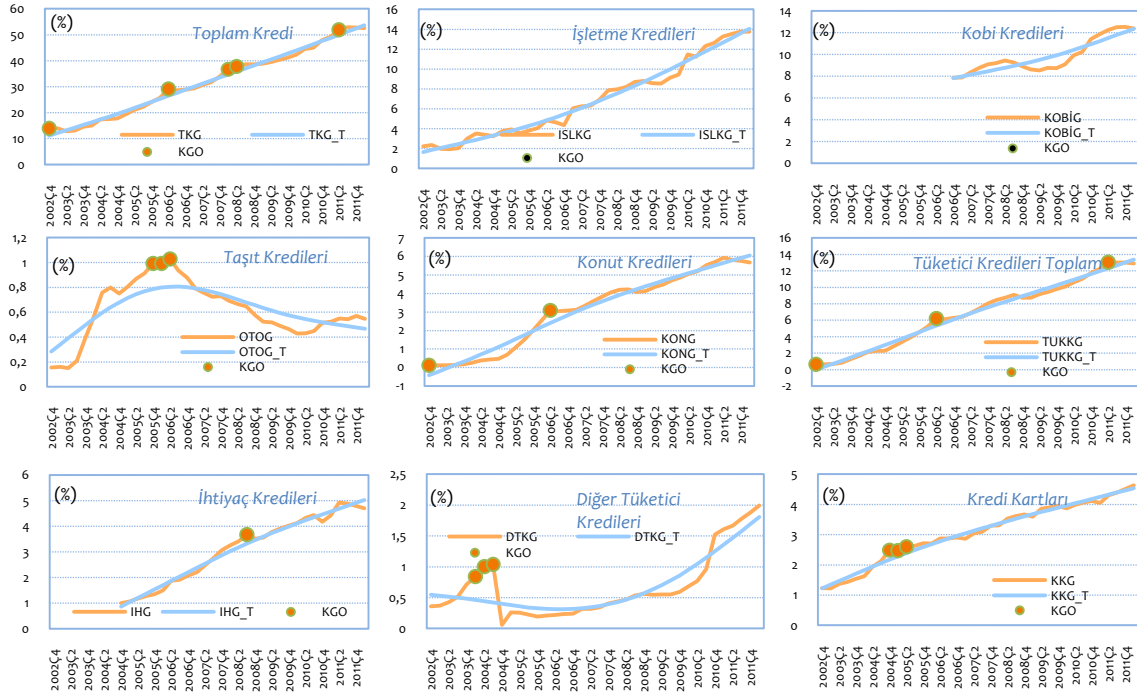
Bankacılık sektörünün toplam aktiflerinin yaklaşık %80'ini oluşturan kredilerin ve menkul kıymetlerin gelişimi incelendiğinde, sektörün bilanço yapısındaki kredi ağırlığının artışının 2012 yılı ilk çeyreği ile birlikte yavaşladığı görülmektedir. Özellikle 2010 yılı ilk çeyreğinden sonraki dönemde, sektörün bilançosundaki menkul kıymet tutarı çok düşük tutarlarda artmış, bununla birlikte kullanılan kredi tutarı hızlı bir biçimde yükselmiştir. Bu dönemde, toplam menkul kıymet tutarı sabit kalırken, toplam varlıkların artırılması amacıyla kredi hacmi büyütülmüştür. 2009 yılından sonraki dönemde, faizlerdeki düşüş beklentisinin sona ermesinin ve küresel finansal krizin etkilerinin azalması ile kredi talebinin artmasının, sektörün kredi kullandırma iştahını arttırdığı düşünülmektedir.

Grafik 2.2-3: Kredilerin Bankacılık Sektörü Aktiflerine Göre Gelişim Hızı

Kredi genişlemesinin risk arz edebilecek bir ölçüde gelişmeye işaret edip etmediğini değerlendirmek amacıyla kredi türleri bazında kredi büyümesi incelenmiştir. Kredi genişlemesinin risklilik düzeyi, dönemsel veriler üzerinden, kredi/GSYH oranının; trend değerinden sapmasının 1,5 standart sapmasını aşması ve söz konusu oranın yıllık büyüme hızının %10'u geçmesinin bir arada olması eşik değer alınarak değerlendirilmektedir. Aşağıdaki grafiklerde, turuncu çizgi ilgili kaleme ait kredi/GSYH oranını, açık mavi çizgi ilgili oranın trendini, noktalar ise tanıma uyan kredi genişlemesi dönemlerini göstermektedir. 2012 yılı ilk çeyreğinde, kredi türlerinin hiçbirisinin söz konusu eşik değeri geçmediği görülmektedir. En son 2011 yılı ikinci çeyreğinde, tüketici kredileri kaynaklı olarak toplam kredilerin söz konusu eşik değerleri geçtiği gözlenmektedir.

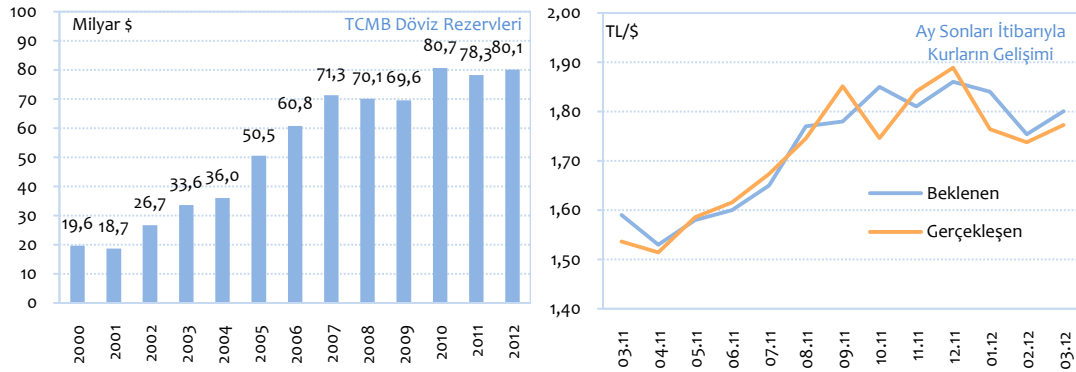
Grafik 2.2-4: Kredi Genişlemesi Tanımına Uyan Dönemler

2.2.2 Yabancı Para Varlık ve Yükümlülüklerindeki Gelişmeler

TCMB, dalgalı kur rejimi altında para ve kur politikalarına olan güveni sağlamak, yabancı para borç servisini gerçekleştirmek için gerekli döviz likiditesini bulundurmak, iç ve dış şoklara karşı kırılganlığı azaltmak, uluslararası piyasalarda ülke ekonomisine güveni artırmak amaçlarına yönelik olarak rezerv miktarını artırmaya yönelik ılımlı bir rezerv biriktirme politikası izlemektedir. İzlenen bu politikanın döviz kurundaki beklentileri olumlu etkilediği dolayısıyla döviz kurundaki beklentilerin gerçekleşen kur düzeyine çok yakın seyrettiği görülmektedir.

Grafik 2.2-5: TCMB Döviz Rezervleri ve Dolar Kurunun Gelişimi

Kaynak: TCMB.

Türk Bankacılık Sektörünün genelde bilanço içinde açık (kısa) pozisyon taşımakta, bilanço dışında türev işlemlerle fazla (uzun) pozisyon yaratarak nette pozisyonunu dengelemektedir.

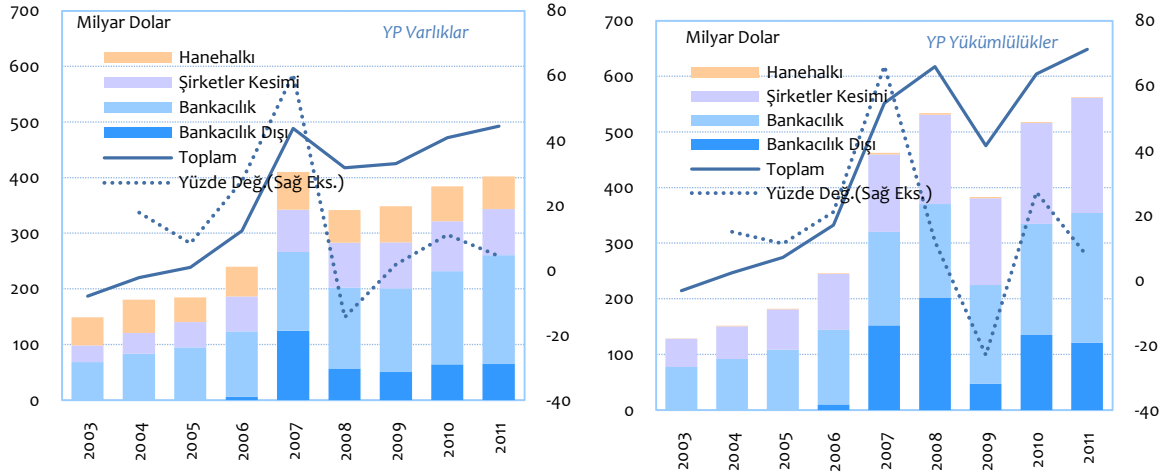
Tablo 2.2-2: Kesimler İtibarıyla Döviz Varlıkları ve Yükümlülükleri

Milyar Dolar	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Hane Halkı	50,8	59,7	44,5	53,3	67,7	58,6	65,2	62,5	58,3
Şirketler Kesimi	30,2	37,7	45,4	62,6	76,1	80,5	83,1	90,0	83,3
Bankacılık	68,1	83,0	94,8	117,8	141,8	146,1	149,9	167,6	195,4
Finansal Kiralama	0,0	0,0	0,0	5,0	8,4	8,9	7,3	7,0	7,4
Faktoring	0,0	0,0	0,0	0,5	0,8	0,8	0,6	0,8	0,9
Tüketici Finansman	0,0	0,0	0,0	0,4	0,6	0,3	0,3	0,1	0,2
Varlık Yönetim	0,0	0,0	0,0	0,0	114,8	46,5	42,3	56,3	56,4
Toplam Varlık	149,1	180,4	184,7	239,6	410,2	341,7	348,7	384,3	401,9
Hane Halkı	0,3	0,7	1,1	1,3	2,5	2,8	2,2	1,4	0,8
Şirketler Kesimi	50,7	58,7	72,4	100,5	139,4	160,9	156,1	181,3	207,5
Bankacılık	77,5	92,1	108,8	134,5	168,1	168,0	177,4	200,1	233,2
Finansal Kiralama				8,2	9,7	8,6	6,7	6,2	6,6
Faktoring				1,1	1,6	1,8	1,2	1,6	1,6
Tüketici Finansman				0,7	1,0	1,4	1,3	1,2	1,4
Varlık Yönetim					140,0	190,5	38,1	125,8	111,5
Toplam Yükümlülük	128,5	151,5	182,3	246,3	462,3	534	383	517,6	562,6
Net Döviz Pozisyonu	20,6	28,9	2,4	-6,7	-52,1	-192,3	-34,3	-133,3	-160,7

Kaynak: HM, TCMB, TUIK, BDDK

Bu nedenle sektörün taşıdığı net genel pozisyon düşük seviyelerde seyretmekte ve yasal sınırlar içerisinde kalmaktadır. Geçmiş kriz tecrübeleri ile artan farkındalık düzeyi, yabancı para pozisyonuna ilişkin düzenlemeler ve risk yönetim uygulamaları bankacılık sektörünün maruz kaldığı kur riskini azaltıcı faktörlerdir. Ancak, diğer kesimlerin yabancı para pozisyon ile ilgili herhangi bir düzenlemeye tabi olmaması ve risk yönetim anlayışı, şeffaflık, denetim mekanizmaları gibi konulardaki eksiklikler söz konusu kesimler kur riski oluşturmaktadır,

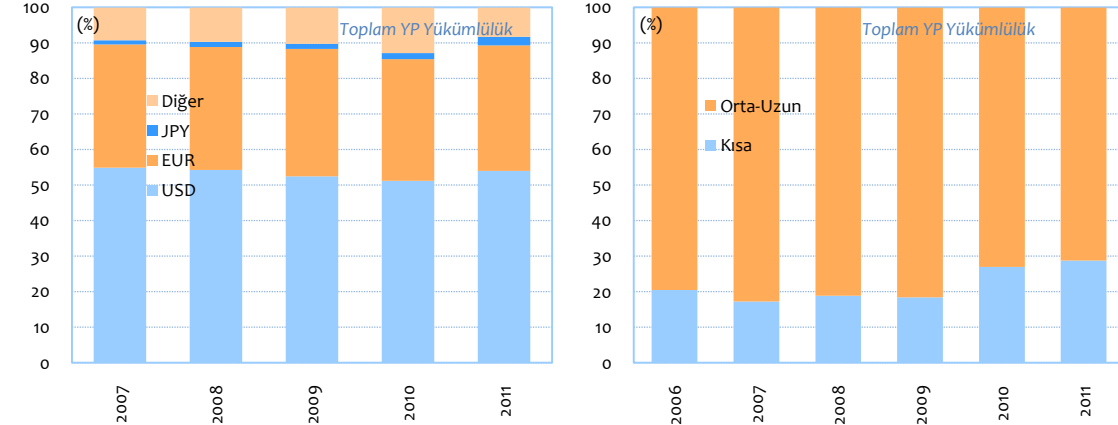
Grafik 2.2-7: YP Varlık ve Yükümlülüklerin Kesimler İtibarıyla Gelişimi

Kaynak: HM, TCMB, TÜİK, BDDK

Toplam YP yükümlülüklerin döviz yapısı incelendiğinde ABD doları ve euro ağırlıklı bir yapı görülmektedir. Son yıllarda Türkiye'nin devlet olarak Türk Lirası cinsinden de dış borçlanma yapabildiği görülmektedir. Bu tutarlar elbette yabancı para pozisyonu için önem taşımamakla birlikte dış aleme yönelik bir yükümlülüktür. 2011 yılı geçici verilerine göre dolar+euro borç stokunun toplam içindeki payı %82,2 düzeyindedir. Bu orandaki değişim ise zaman içerisinde ± 5 puandan fazla olmamaktadır. Benzer şekilde borç stokunun vade yapısına bakıldığında orta ve uzun vadeli borçlanma ağırlıklı bir görünüm tespit edilmektedir. 2011 yılı itibarıyla uzun vadeli borcun toplam stok içindeki payı %71,2 olarak gerçekleşmiştir. Bu oranda küresel kriz sonrası görece bir azalma gözlenmektedir.

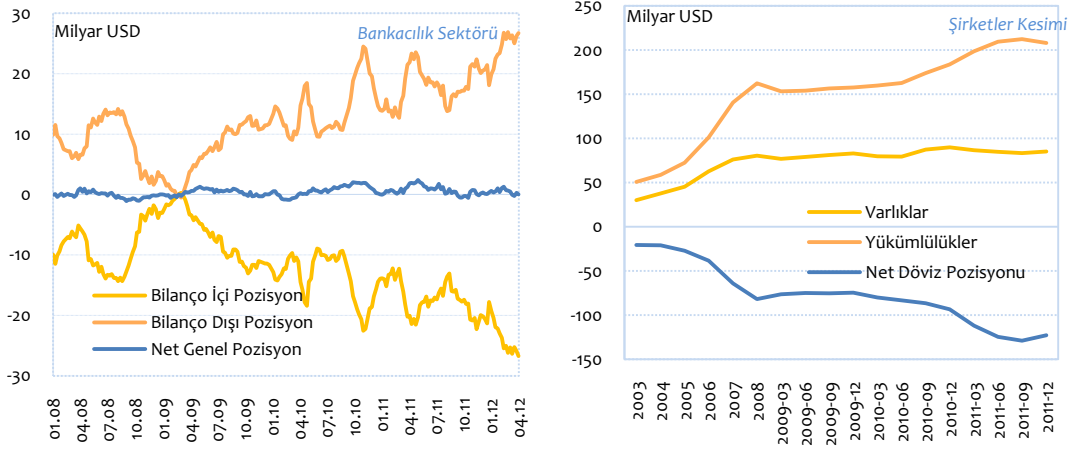
Grafik 2.2-8: YP Yükümlülüklerin Döviz ve Vade Dağılımının Görünümü

Kaynak: HM, TCMB, BDDK

Türk Bankacılık Sektörü genelde bilanço içinde açık (kısa) pozisyon taşımakta, bilanço dışında türev işlemlerle uzun pozisyon yaratarak nette pozisyonunu dengelemektedir. Geçmiş kriz tecrübeleri ile artan farkındalık düzeyi, yabancı para pozisyonuna ilişkin düzenlemeler ve risk yönetim uygulamaları bankacılık sektörünün maruz kaldığı kur riskini azaltıcı faktörlerdir.

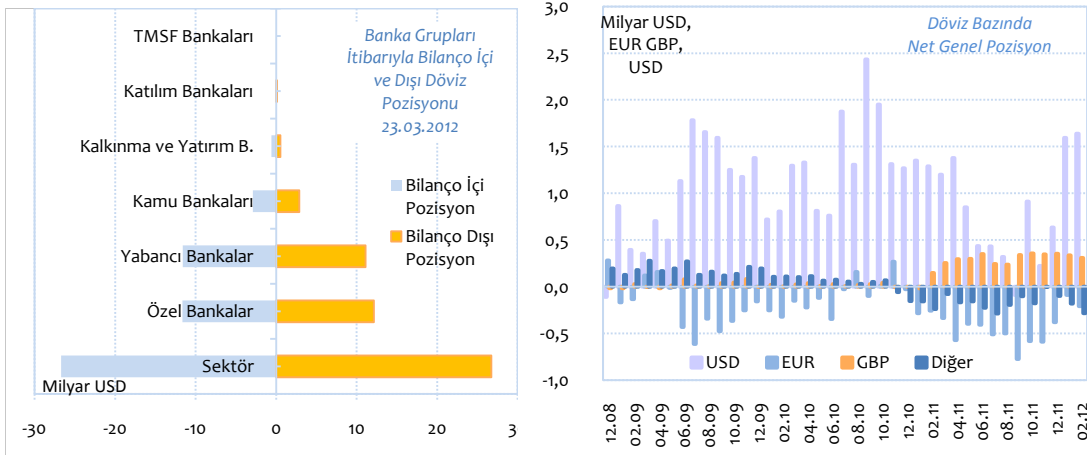
Grafik 2.2-9: Yabancı Para Pozisyon Gelişmeleri

Kaynak: HM, TCMB, BDDK

Bankacılık sektörünün taşıdığı açık pozisyonun belirleyicileri arasında özel bankalar ile yabancı bankalar yer almaktadır. Toplam YP yükümlülüklerin döviz yapısı incelendiğinde ABD doları ve avro ağırlıklı bir yapı görülmektedir. Bankacılık sektörünün yılsonuna göre USD bazında bilanço içi açık pozisyonu 8,4 milyar USD artarken, EUR ve GBP bazında bilanço içi açık pozisyonu sırasıyla 48 milyon avro ve 50 milyon GBP azalmıştır. Bilanço içinde diğer para birimleri bazında taşınan pozisyon ise toplamda 185 milyon USD artmıştır. Bununla birlikte Mart 2012 döneminde YPNGP/Özkaynak standart oranında yasal sınırı aşan banka bulunmamaktadır.

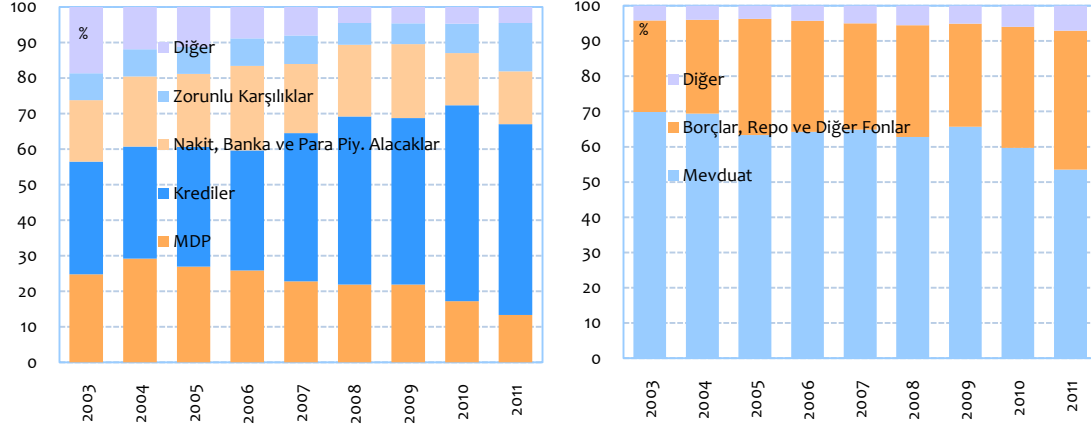
Grafik 2.2-10: Banka Grupları İtibarıyla Bilanço Pozisyon Gelişimi

Bankacılık sektörünün YP varlık kalemleri içinde kredilerin, yükümlülük kalemlerinde mevduatın önemli bir payı bulunmaktadır. Küresel kriz sonrasında menkul değer portföy değerleri bir önceki yıla göre azalış göstererek toplam içindeki payı azalış göstermiştir. TCMB 27 Mart 2012 tarihli açıklamasında, altın rezervlerinin güçlendirilmesi ve bankacılık sisteminin maliyet ve likidite kanallarının olumlu etkilenmesi amacıyla, TL yükümlülükler için tesis edilmesi gereken zorunlu karşılıkların altın olarak tesis edilebilecek kısmını %10'dan %20'ye yükselttiğini, kıymetli maden hariç YP yükümlülükler için tesis edilmesi gereken zorunlu karşılıkların altın olarak tesis edilebilecek kısmını %10'dan %0'a indirdiğini duyurmuştur. Yeni uygulama, 30 Mart 2012 tarihli yükümlülük cetvelinden itibaren geçerli olmuş ve tesis dönemi 13 Nisan 2012 tarihinde başlanmıştır. Bu

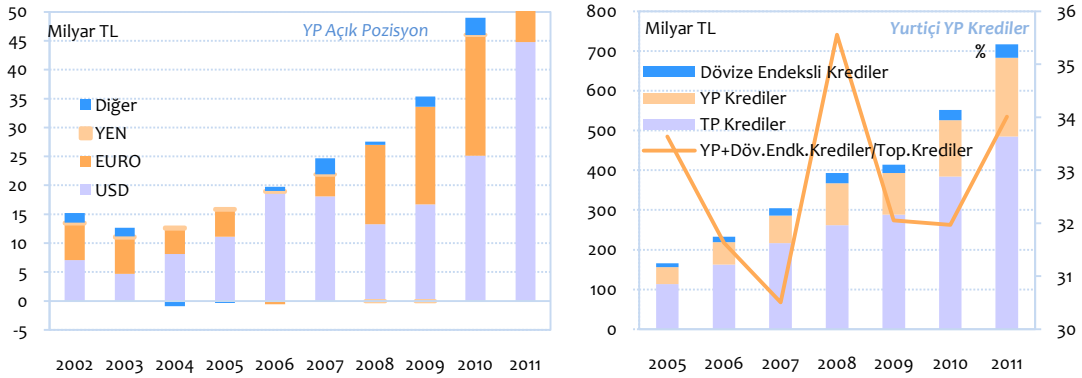
çerçevede, bankaların döviz cinsinden tutmaları gereken zorunlu karşılık tutarının ve TCMB'nin döviz rezervlerinin yaklaşık 1,3 milyar USD artması beklenmektedir.

Grafik 2.2-11: Bankacılık Sektörü YP Varlık ve Yükümlülüklerin Kompozisyonu

Kamu sektörünün net YP borç stoku/GSYH rasyosu son iki yıldır aynı seviye seyretmektedir. YP yatırımların hanehalkının toplam yatırımları içindeki yeri de %21 oranında seyretmeye devam etmiştir. Hanehalkı, reel sektör, bankacılık ve banka dışı finansal sektörde de son 2 yıldır YP düzeyinin aynı seyretmesi TL'ye duyulan güvenin işareti olarak görülmektedir. Bankacılık sektörünün toplam kredi portföyünde dövizle endeksli kredilerinin önemli bir ağırlı bulunmamaktadır. Dövizle endeksli krediler ve YP kredilerin toplamının toplam krediler içindeki payı %32-%34 seviyesinde gerçekleşmektedir.

Grafik 2.2-12: Bankacılık Sektörü YP Varlık ve Yükümlülüklerin ve YP Kredilerin Gelişimi

Kamu sektörünün net YP borç stoku/GSYH rasyosu son iki yıldır aynı seviye seyretmektedir. YP yatırımların hanehalkının toplam yatırımları içindeki yeri de %21 oranında seyretmeye devam etmiştir. Hanehalkı, reel sektör, bankacılık ve banka dışı finansal sektörde de son 2 yıldır YP düzeyinin aynı seyretmesi TL'ye duyulan güvenin işareti olarak görülmektedir.

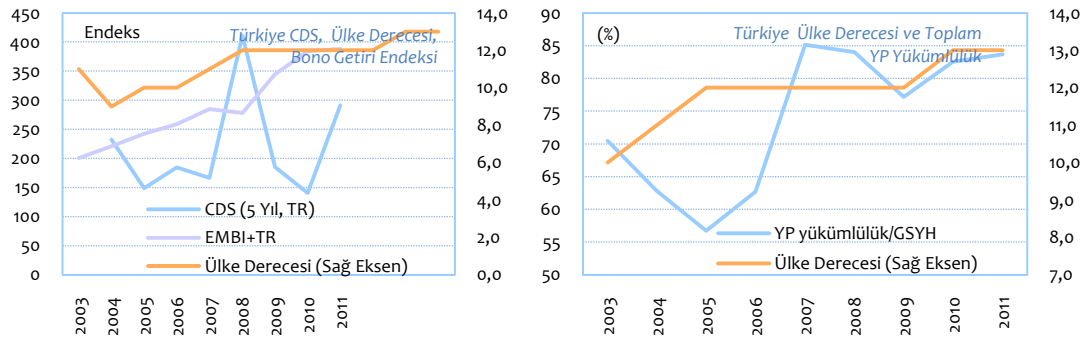
Tablo 2.2-2: Yabancı Para Pozisyonuna İlişkin Rasyoların Görünümü

		%	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Kamu	Net YP Borç Stoku / GSYH		26,4	22,8	19,1	15,9	12,3	13,4	14,4	12,1	12,5
	YP Mevduat/Toplam Tasarruf Mevduatı		70,1	64,0	39,7	39,7	35,5	32,0	31,5	27,3	27,2
Hanehalkı	YP Mevduat/Toplam Finansal Varlıklar		45,4	41,8	27,6	29,3	27,8	25,2	24,1	21,3	21,6
	Döv. Endeksli Tük. Krd./Toplam Yüküm.		3,7	2,7	2,3	2,5	2,2	2,9	3,5	2,0	1,0
Şirketler Kesimi	Net Döviz Poz./Net Finansal Varlıklar		47,5	45,7	32,8	37,4	38,2	33,8	33,1	32,3	35,9
	YP Varlıklar/Toplam Varlıklar		16,6	14,6	16,0	16,7	14,1	16,6	15,6	15,5	-
Bankacılık	YP Yükümlülükler/Toplam Yüküm.		27,9	22,8	25,5	26,8	25,9	33,2	29,3	31,2	-
	Net Döviz Poz./Toplam Özkaynaklar		-28,2	-15,7	-18,7	-20,7	-23,9	-39,1	-30,9	-35,8	-
Fin,Kira, Şirketleri	YP Krediler/Toplam Krediler		45,4	35,2	27,4	25,5	24,0	28,7	26,6	27,0	29,0
	YP Aktifler/Aktif toplamı		38,0	36,2	31,3	33,1	28,3	30,3	26,7	25,6	30,3
Faktoring Şirketleri	YP Mevduat/Toplam Mevduat		48,6	44,7	36,8	39,4	35,4	35,3	33,7	29,7	33,9
	YP Pasifler/Pasif Toplamı		43,3	40,1	35,9	37,8	33,5	34,9	31,6	30,6	36,2
Tüketici,Fin, Şirketleri	Net Döviz Poz./Toplam Özkaynaklar		-37,0	-26,5	-34,4	-39,4	-40,2	-38,6	-36,9	-37,1	-49,4
	YP Bilanço Dışı İşl./Toplam Bil.Dışı İşl.		v.y.	47,4	48,0	47,9	43,8	47,9	49,8	46,6	42,1
Varlık Yönetimi	YP Aktifler/T.Aktifler		v.y.	v.y.	v.y.	70,6	70,9	79,2	73,2	67,5	74,5
	YP Yükümlülükler/T.Pasifler		v.y.	v.y.	v.y.	71,8	72,6	76,7	68,0	61,0	66,5
Faktoring Şirketleri	Net Döviz Poz./Toplam Özkaynaklar					-2,2	-0,6	0,1	0,2	0,3	0,4
	YP Aktifler/T.Aktifler		v.y.	v.y.	v.y.	11,5	11,6	15,4	8,2	9,1	11,1
Tüketici,Fin, Şirketleri	YP Yükümlülükler/T.Pasifler		v.y.	v.y.	v.y.	23,6	24	35,1	16,9	17,5	19,3
	Net Döviz Poz./Toplam Özkaynaklar					-0,4	-0,5	-0,6	-0,4	-0,4	-0,4
Varlık Yönetimi	YP Aktifler/T.Aktifler		v.y.	v.y.	v.y.	18,1	17,7	9,3	8,1	3,9	3,7
	YP Yükümlülükler/T.Pasifler		v.y.	v.y.	v.y.	28,8	30	43,9	42,7	28,9	29,7
Varlık Yönetimi	Net Döviz Poz./Toplam Özkaynaklar					1	1,2	2,1	1,9	1,8	2,6
	YP Aktifler/T.Aktifler		v.y.	v.y.	v.y.	55,1	19,1	24,6	17,7	13,2	12,2
	YP Yükümlülükler/T.Pasifler		v.y.	v.y.	v.y.	67,2	78,4	83,1	16	29,4	24,1
	Net Döviz Poz./Toplam Özkaynaklar						-401,1	-2930,3	49	-598,9	-371,7

Kaynak: HM, TCMB, TÜİK, BDDK.

Yurtdışı piyasalardaki belirsizlikler, yabancı yatırımcıların risk iştahları üzerinde etkili olmakta ve makro ekonomik göstergelerin sağlamlığına rağmen zaman zaman Türkiye'den çıkma eğilimi oluşturmaktadır.

Grafik 2.2-13: YP Varlık ve Yükümlülüklerin Kesimler İtibarıyla Gelişimi

Kaynak: HM, Bloomberg, Thomson Reuters ve BDDK

Yabancı para cinsinden işlemlere yönelik olarak YP'nin taşıdığı riskleri yönetmek amacıyla Hazine, TCMB ve BDDK tarafından uygulanan politika araçları, YP borçlanmayı dolaylı ve doğrudan olmak üzere iki yönlü etkilemektedir,

Tablo 2.2-3: Yabancı Paraya İlişkin Politika Araçları ve Etkileri

Araç / Mevzuat			Tarih	Uygulama	Amaç	YP Borçlanamaya Etkisi	
Sermaye Hareketleri	HM	TPKKK	2/08	Döviz geliri yerine döviz varlığı ile YP kredi alabilme imkânı.	Esneklik	Doğrudan	↑
			6/09	Ortalama vadenin 1 yıldan uzun ve limitin en az 5 milyon ABD \$ olması kaydıyla y. içi yerleşiklere döviz kredi kullanılması.	İhtiyat, limit azaltımı	Doğrudan	↓
	TCMB	İRK	5/12	İhracat reeskont kredisi limitinin 5,5 milyar ABD \$; firma bazında kullanılacak kredi limitlerinin Dış Ticaret Sermaye Şirketleri için 90 milyon, diğer firmalar için 50 milyon ABD \$'na yükseltilmesi.	Esneklik, limit artışı	Doğrudan	↑
	TMSF	PRİM	5/08	YPNC/Özkaynak Standart Oranlarının basit aritmetik ortalaması mutlak değer olarak yasal sınırdan büyük olan kredi kuruluşları için uygulanan %001 oranı kaldırıldı.	İhtiyat, risk faktörlerinin esas alınması	Dolaylı	↑
Kredi ve Risk Yönetimi	HM	ii	7/09	İhracat ve ithalat bedellerinin kredi karşılığı tahsili ve kredi kartından karşılanması imkânı.	Esneklik	Dolaylı	↑
	BDDK	LYY	1/09	Döviz endeksli varlık ve yükümlülüklerin YP likidite yeterlilik oranında YP cinsi olarak dikkate alınmasıyla, YP varlık artışı imkânı. (18 ay süreyle)	Esneklik	Doğrudan	↑
			10/10	Önceki uygulama 31.12.11 tarihine kadar uzatıldı.	Süre uzatımı	Doğrudan	↔
			2/12	Önceki uygulama 31.12.13 tarihine kadar uzatıldı.	Süre uzatımı	Doğrudan	↔
	TCMB	ZKO	12/08	Puan İndirimi: %11 - %9	Esneklik	Dolaylı	↑
			4/10	Puan Artışı: %9 - %9,5	İhtiyat	Dolaylı	↓
			7/10	Puan Artışı: %9,5 - %10		Dolaylı	↓
			9/10	Puan Artışı: %10 - %11		Dolaylı	↓
			4/11	Vade Farklılaştırma: Vadesiz ve 1 yıl<: %12, 1 yıl ≥ %11-11,5		Dolaylı	↓
			7/11	Puan İnd.: 1 yıl ≥ %11-%10, 1-3 yıl: %11,5-%10, 3 yıl ≥ %11-%9	Esneklik	Dolaylı	↑
			8/11	Puan İnd.: Tüm vadelerde 0,5 puan. Amaç: Ağır.ort. %11		Dolaylı	↑
			9/11	YP yükümlülüklerde zorunlu karşılıkların %10'una kadar "standart altın" cinsinden tutulabilmesine imkânı			
			10/11	Puan İnd.: Tüm vadelerde 0,5 puan, 3 yıl ≥ %8,5-%6		Dolaylı	↑
			11/11	TP yükümlülüklerde zorunlu karşılıkların YP olarak tutabilecek kısmına ilişkin üst sınırı %10'dan %20'ye yükseltilmesi.	Esneklik, TP için maliyet düşürülmesi, döviz rezervlerinin desteklenmesi	Dolaylı	↔
			11/11	YP olarak tutulabilecek sınır: %20'den %40'a yükseltildi			
			3/12	YP yükümlülüklerde altın cinsi zorunlu karşılık imkânı %10'dan %0'a indirilmiştir	İhtiyat, önceki uygulama kaldırıldı	Dolaylı	↔
	D		12/11	Depo vadesi 1 haftadan 1 aya uzatıldı	Esneklik, vade uzatımı	Dolaylı	↔

Kaynak: BDDK, TCMB, HM

3 FİNANSAL SEKTÖRÜN GENEL GÖRÜNÜMÜ

3.1 Finansal Sektörün Organik Gelişimi

Finansal sektör organik büyümesini genel itibarıyla sürdürmüştür. Sayı olarak az olmasına rağmen şube sayısı ile geniş bir yapıya sahip olan finansal kuruluşların şube sayısı Faktoring şirketleri dışında yılın ilk çeyreğinde de artış göstermeye devam etmiştir. Faktoring şirketlerinde şube sayısı, bir önceki döneme göre 3 adet artış gösterirken önceki yılın aynı dönemine göre 1 adet azalmıştır. Şube sayısında artış olduğu dönemde temsilcilik sayısı 10 adet azalırken azalış olduğu dönemde ise 24 adet artış göstermiştir.

Tablo 3.1-1: Finansal Kuruluşlarda Şubeleşmenin Görünümü

Şube Sayıları	Adet									Bir Önceki Döneme Göre Δ (Adet)			
	2007	2008	2009	2010	Mar.11	Haz.11	Eyl.11	Ara.11	Mar.12	Haz.11	Eyl.11	Ara.11	Mar.12
Banka Şubeleri	7.706	8.774	9.023	10.078	10.222	10.363	10.513	10.529	10.591	141	150	16	62
Yurtiçi Şubeler	7.650	8.715	8.958	10.000	10.140	10.281	10.427	10.440	10.502	141	146	13	62
Yurtdışı Şubeler	50	53	54	66	70	70	74	77	77	0	4	3	0
Off-Shore Şubeleri	6	6	11	12	12	12	12	12	12	0	0	0	0
Faktoring Şubeleri	135	148	142	203	213	232	252	243	236	19	20	-9	-7
Şube	16	20	26	28	29	33	34	25	28	4	1	-9	3
Temsilcilik	119	128	116	175	184	199	218	218	208	15	19	0	-10
Finansal Kiralama Şirketleri	75	98	94	85	84	85	85	89	94	1	0	4	5
Şube	10	18	18	16	16	17	17	17	18	1	0	0	1
Temsilcilik	65	80	76	69	68	68	68	72	76	0	0	4	4
Tüketici Finansmanı Şubeleri	3	3	1	1	1	2	3	3	3	1	1	0	0

Kaynak: BDDK,

Finansal kurumların kullandığı alternatif dağıtım kanalları, teknolojik gelişmelere paralel olarak artış göstermeye devam etmiştir. Alternatif dağıtım kanalları arasında genel kabul görmüş ATM'lerin sayısı bir önceki yılın aynı dönemine göre %13,3 oranında artış göstermiştir. Operatörler tarafından uygulamaya geçirilen çözümlerin finans sektörüyle uyumlaştırılması mobil bankacılık üzerinden yapılan işlem hacminin büyümesini hızlandırmıştır. Finansal sektörün teknolojik altyapı sorunlarını gidererek online uygulamalarını yenilemeye devam etmesi internet üzerinden gerçekleştirilen finansal işlemlerin artmasına olumlu katkıda bulunmuştur. TSPAKB tarafından 2011 Aralık ayından itibaren aracı kurumlar üzerinden gerçekleştirilen kaldıraçlı işlemlerin adet ve hacim bilgileri de yayınlanmaya başlamıştır. Yatırımcıların yatırım davranışlarının izlenmesinde önemli bir veri olduğu düşünülmektedir.

Tablo 3.1-2: Alternatif Dağıtım Kanallarının Gelişimi

	İşlem Adeti (Milyon)							İşlem Hacmi (Milyar)						
	2010	Mar.11	Haz.11	Eyl.11	Ara.11	Mar.12	Δ %	2010	Mar.11	Haz.11	Eyl.11	Ara.11	Mar.12	Δ %
Banka ATM (Bin)	28,0	28,3	29,3	30,3	31,7	32,1	13,3	v.y.	v.y.	v.y.	v.y.	v.y.	v.y.	v.y.
Çağrı M.Fin.İşlemler	9,7	1,8	2,0	2,1	2,1	v.y.	v.y.	32,2	7,2	9,6	12,6	13,9	v.y.	v.y.
Bankalar ⁽¹⁾	8,3	1,6	1,7	1,7	1,5	1,6	-4,3	15,6	4,3	4,0	4,4	3,9	4,1	-5,6
Aracı Kurumlar	1,4	0,2	0,3	0,4	0,5	v.y.	v.y.	16,5	2,9	5,6	8,2	10,0	v.y.	v.y.
İnternet Fin. İşlem.	433,5	106,6	125,0	143,1	166,8	v.y.	v.y.	2259,1	470,7	576,4	682,4	825,7	v.y.	v.y.
Bankalar	322,1	89,5	91,2	94,2	101,9	105,8	18,2	1030,1	361,7	370,9	406,5	411,9	406,6	12,4
EFT	78,9	21,5	22,7	23,0	24,8	26,3	22,2	278,3	116,8	115,2	125,6	136,7	131,8	12,9
Havale	70,4	18,3	19,1	19,1	21,6	21,9	19,6	354,9	112,4	122,8	131,0	134,9	137,8	22,6
Döviz Transferleri	0,3	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	-7,5	3,2	0,9	3,7	4,0	6,3	5,4	475,3
Ödemeler	93,4	28,6	27,8	29,1	33,3	34,3	20,0	29,5	11,5	11,7	13,7	14,2	13,6	18,7
Yatırım İşlemleri	41,9	11,0	11,4	12,4	11,4	11,5	4,7	281,5	92,6	87,5	98,2	89,9	85,5	-7,6
Kredi Kartı İşlem.	30,3	8,2	8,2	8,7	9,1	9,5	16,5	22,3	6,4	6,6	7,6	8,0	8,3	30,1
Diğer Fin.İşlemler	6,9	1,8	2,0	2,0	1,7	2,2	20,8	60,3	21,2	23,5	26,5	21,9	24,0	13,3
Aracı Kurumlar	111,4	17,1	33,9	48,9	65,0	v.y.	v.y.	1229,0	109,0	205,5	275,9	413,9	v.y.	v.y.
Hisse Senedi	99,8	15,1	30,0	42,8	55,0	v.y.	v.y.	629,5	109,0	205,5	275,9	343,3	v.y.	v.y.
Kesin Alım-Satım	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	v.y.	v.y.	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	v.y.	v.y.
Vadeli İşlem	11,6	1,8	3,2	5,2	8,4	v.y.	v.y.	599,3	0,0	0,0	0,0	0,0	v.y.	v.y.
Varant	0,0	0,2	0,6	0,9	1,1	v.y.	v.y.	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	v.y.	v.y.
Kaldıraçlı İşlemler	v.y.	v.y.	v.y.	v.y.	0,5	v.y.	v.y.	v.y.	v.y.	v.y.	v.y.	70,6	v.y.	v.y.
Mobil B.Fin.İşlem.	v.y.	1,2	1,4	1,6	2,6	3,0	153,6	v.y.	1,9	2,4	2,8	4,1	4,8	147,0

Kaynak: BDDK, TSPAKB, HM, TSRSB ⁽¹⁾ Bildirimde bulunan banka sayısı dönemler arasında farklılık göstermektedir.

Bankacılık sektöründe yeni açılan 62 yurtdışı şubenin personel sayısını 276 adet artırdığı görülmüştür. Yurtdışı şube sayısında bir değişim olmamasına rağmen yurtdışı personel sayısı 7 kişi azalmıştır. Bankacılık dışı finansal kurumlar yılın ilk çeyreğinde personel sayısını 105 kişi artırmıştır.

Tablo 3.1-3: Finansal Kuruluşların İstihdama Katkısı

Personel Sayıları	Adet							Bir Önceki Yıla Göre Δ (Adet)				
	2009	2010	Mar.11	Haz.11	Eyl.11	Ara.11	Mar.12	Mar.11	Haz.11	Eyl.11	Ara.11	Mar.12
Banka	172.403	191.180	192.855	194.619	194.739	195.271	195.547	1.675	1.764	120	532	276
Yurtdışı Personel	171.818	190.586	192.248	193.979	194.106	194.617	194.900	1.662	1.731	127	511	283
Yurtdışı Personel	585	594	607	640	633	654	647	13	33	-7	21	-7
Factoring	2.959	3.557	3.678	3.763	3.912	3.819	3.883	121	85	149	-93	64
Finansal Kiralama	1.280	1.286	1.280	1.281	1.282	1.217	1.238	-6	1	1	-65	21
Tüketici Finansmanı	512	562	567	561	578	595	615	5	-6	17	17	20
Sigorta Şirketleri ⁽²⁾	15.610	16.060	v.y.	v.y.	v.y.	16.788	v.y.	v.y.	v.y.	v.y.	v.y.	v.y.
Acente ⁽³⁾	28.894	30.163	v.y.	v.y.	v.y.	31.898	v.y.	v.y.	v.y.	v.y.	v.y.	v.y.
Yetkili Müesseseler	3.229	3.142	v.y.	v.y.	v.y.	v.y.	v.y.	v.y.	v.y.	v.y.	v.y.	v.y.
Aracı Kurumlar	4.715	4.948	5.038	5.085	5.092	5.100	v.y.	90	47	7	8	v.y.
Toplam	230.187	251.492	203.418	205.309	205.603	254.688	201.283	1.291	1.891	294	399	381

Kaynak: BDDK, TSPAKB, HM, TSRSB

3.2 Finansal Ürünlere/Hizmetlere İlişkin Müşteri Görünümü

Finansal sektörün sayıca en önemli müşteri kitlesini sırasıyla banka kartları, mudiler, kredi ve kredi kartı müşterileri oluşturmaktadır. Bir önceki döneme göre en büyük artış ise %3,2 bireysel emeklilik sistemi katılımcılarında gerçekleşmiştir. Bu gelişimde; ilki 2011 yılı Mayıs ayında düzenlenen ve Hazine Müsteşarlığı tarafından ilan edilen "Sigorta Haftası"nın önemli bir rol oynadığı düşünülmektedir. Nitekim 2011 yılında düzenlene etkinlik sonrası döneme göre karşılaştırıldığında BES katılımcı sayısının %9,3 arttığı görülmüştür. Otoriteler tarafından finansal okuryazarlığın artırılmasına yönelik faaliyetlerin hız kazanmasıyla yatırımcı ve müşteri sayısının artacağı öngörülmektedir. Hisse senedi yatırımcı sayısında gerçekleşen %0,8'lik düşüş yerli yatırımcı sayısının azalmasından kaynaklanmıştır. Aynı dönemde yabancı yatırımcı sayısı %0,7 oranında artış göstermiştir.

Tablo 3.2-1: Finansal Ürünlere/Hizmetlere Göre Müşterilerin Değişimi

	Adet (Bin)							Önceki Döneme Göre Δ (%)				
	2009	2010	Mar.11	Haz.11	Eyl.11	Ara.11	Mar.12	Mar.12	Haz.11	Eyl.11	Ara.11	Mar.12
Mudi Sayısı	68.890	49.365	51.294	50.822	52.187	51.874	52.444	3,9	-0,9	2,7	-0,6	1,1
Mevduat Ban.	66.917	47.252	49.072	48.521	49.806	49.393	49.923	3,9	-1,1	2,6	-0,8	1,1
Katılım Bankaları	1.973	2.113	2.223	2.301	2.381	2.481	2.521	5,2	3,5	3,5	4,2	1,6
Kredi Müşterisi	39.389	41.496	42.278	43.518	44.988	46.109	46.595	1,9	2,9	3,4	2,5	1,1
Kredi Kartı Müşterisi	26.499	27.787	27.927	28.461	29.082	29.769	30.579	0,5	1,9	2,2	2,4	2,7
Banka Kartı Müşterisi	55.928	56.456	58.827	61.791	64.011	66.573	68.448	4,2	5,0	3,6	4,0	2,8
Factoring Müşterisi	41	57	62	66	68	66	68	8,1	7,8	1,8	-1,6	2,4
Finansal K. Müşterisi	60	50	47	46	44	43	44	-6,1	-1,6	-3,8	-2,9	0,9
Tüketici F. Müşterisi	230	262	273	292	312	328	336	4,1	7,1	6,7	5,3	2,4
Sigorta Katılımcı Sayısı	35.949	42.424	v.y.	v.y.	v.y.	49.921	v.y.	v.y.	v.y.	v.y.	v.y.	v.y.
Hayat Dışı	31.756	37.147	v.y.	v.y.	v.y.	42.041	v.y.	v.y.	v.y.	v.y.	v.y.	v.y.
Hayat	2.205	2.996	v.y.	v.y.	v.y.	5.230	v.y.	v.y.	v.y.	v.y.	v.y.	v.y.
BES	1.988	2.281	2.379	2.494	2.584	2.642	2.726	4,3	4,8	3,6	2,2	3,2
HS Yatırımcısı	1.000	1.043	v.y.	v.y.	1.097	1.098	1.090	v.y.	v.y.	v.y.	0,1	-0,8
YF Yatırımcısı	2.999	3.248	3.441	3.537	3.519	3.286	v.y.	5,9	2,8	-0,5	-6,6	v.y.
Emek.YF Yatırımcısı	5.369	5.014	5.240	6.618	6.771	6.570	v.y.	4,5	26,3	2,3	-3,0	v.y.

Kaynak: BDDK, SPK, TSPAKB, EGM, TSRSB, MKK.

Kartlı ödeme sistemlerindeki kart sayıları bir önce döneme göre artarak devam etmiştir. Kredi kartı sayısı %1,6 banka kartı sayısı ise %4,1 artış göstermiştir. Bir önceki döneme göre yurtiçi ve yurtdışı toplam elektronik ticari işlem hacmi %19,2, işlem adedi ise %10,1 artmıştır. Elektronik ticaret işlem adedinin %52,3'ü yerli kartların, %47,7'si yabancı kartların kullanılmasıyla gerçekleştirilmiştir.

Tablo 3.2-2: Kartlı Ödeme Sistemlerindeki Gelişim

	Adet (Bin)							Bir Önceki Yıla Göre Δ (%)				
	2009	2010	Mar.11	Haz.11	Eyl.11	Ara.11	Mar.12	Mar.11	Haz.11	Eyl.11	Ara.11	Mar.12
Kredi Kartı Sayısı	44.393	46.956	47.855	49.133	50.139	51.361	52.181	1,9	2,7	2,0	2,4	1,6
Visa	25.201	27.378	v.y.	v.y.	v.y.	29.478	v.y.	v.y.	v.y.	v.y.	v.y.	v.y.
MasterCard	18.713	19.126	v.y.	v.y.	v.y.	21.370	v.y.	v.y.	v.y.	v.y.	v.y.	v.y.
Diğer	479	452	v.y.	v.y.	v.y.	513	v.y.	v.y.	v.y.	v.y.	v.y.	v.y.
Banka Kartı Sayısı	64.662	69.916	72.392	75.623	78.059	81.880	85.274	3,5	4,5	3,2	4,9	4,1
Electron	38.892	43.733	v.y.	v.y.	v.y.	48.938	v.y.	v.y.	v.y.	v.y.	v.y.	v.y.
Plus	25.153	25.552	v.y.	v.y.	v.y.	31.672	v.y.	v.y.	v.y.	v.y.	v.y.	v.y.
Özel Logolu	617	631	v.y.	v.y.	v.y.	1.270	v.y.	v.y.	v.y.	v.y.	v.y.	v.y.
Sanal Kart Sayısı	1.595	2.996	v.y.	v.y.	v.y.	5.445	v.y.	v.y.	v.y.	v.y.	v.y.	v.y.
POS Cihazı Sayısı	2.048	2.175	2.243	2.343	2.385	2.405	2.423	3,1	4,5	1,8	0,8	0,7

Kaynak: BDDK, BKM.

3.3 Finansal Sektörün Temel Büyüklüklerinin Gelişimi

Finansal sektörün aktif büyümesinin devam ettiği görülmektedir. Ancak bu dönemde borsaların büyümeye etkisi negatif yönlü olmuştur. Euro bölgesindeki belirsizlik nedeniyle küresel piyasalarda devam eden oynaklık, borsaların dönemsel olarak negatif yönlü büyüme göstermesinin devam edeceğini göstermektedir. İMKB kapitalizasyon değeri 2011 yıl sonu itibarıyla nominal olarak %19,3 küçülürken, bu oranın Mart 2012 itibarıyla %3,5 oranına gerilediği görülmüştür. Finansal sektör içinde en büyük büyüme oranı %46,9 ile tüketici finansman şirketlerinde gerçekleşmiştir. Tüketici finansman şirketlerini %25,4 ile varlık yönetim şirketleri izlemiştir.

Tablo 3.3-1: Finansal Sektörün Aktif Büyüklüğündeki Değişim

	Milyar TL						Bir Önceki Yıla Göre Δ (%)			
	2008	2009	2010	2011	Mar.11	Mar.12	2009	2010	2011	Mar.12
TCMB	113,5	110,0	128,5	146,2	136,7	144,0	-3,1	16,8	13,8	5,3
İMKB (Kapitalizasyon)	182,0	350,8	472,6	381,2	479,6	462,6	92,7	34,7	-19,3	-3,5
Bankalar	732,5	834,0	1.006,0	1.217,6	1.046,0	1.228,9	13,9	20,6	21,0	17,5
Finansal Kiralama Şti.	17,1	14,6	15,7	18,6	15,8	18,4	-14,6	7,5	18,5	16,5
Faktoring Şirketleri	7,8	10,4	14,5	15,7	14,4	15,5	33,3	39,4	8,3	7,6
Tüketici Fin. Şirketleri	4,7	4,5	6,0	8,9	6,4	9,4	-4,3	33,3	48,3	46,9
Varlık Yönetim Şti.	0,4	0,4	0,7	0,9	0,7	0,9	0,0	75,0	28,6	25,4
Finansal Holding Şti.	5,0	4,9	5,1	5,5	35,1	v.y.	-2,0	4,1	7,8	v.y.
KGF	0,1	0,1	0,1	0,2	17,8	v.y.	0,0	0,0	100,0	v.y.
Sigorta Şirketleri	26,5	31,8	35,1	39,9	11,7	v.y.	20,0	10,4	13,7	v.y.
Reasürans Şirketleri	1,4	1,6	1,6	1,6	v.y.	v.y.	14,3	0,0	0,0	v.y.
Aracı Kurumlar	4,2	5,2	7,5	9,6	v.y.	v.y.	23,8	44,2	28,0	v.y.
MKYÖ	0,6	0,7	0,8	0,7	v.y.	v.y.	16,7	14,3	-12,5	v.y.
GY	4,3	4,7	17,2	18,7	v.y.	v.y.	9,3	266,0	8,7	v.y.
GSYO	0,1	0,2	0,2	0,6	v.y.	v.y.	100,0	0,0	200,0	v.y.
Portföy Yönetim Şti.	0,3	0,3	0,3	0,3	v.y.	v.y.	0,0	0,0	0,0	v.y.
MK Yatırım Fonları	24,0	29,6	33,2	32,2	v.y.	v.y.	23,3	12,2	-3,0	v.y.
Emeklilik Yatırım Fonları	6,0	9,1	12,0	14,1	v.y.	v.y.	51,7	31,9	17,5	v.y.
Toplam	1.130,5	1.412,9	1.757,1	1.912,5	1.764,2	1.879,7				

Kaynak: BDDK, TCMB, HM, SPK, KAP, TSPAKB.

3.4 Yatırım Araçlarının Gelişimi

Yatırımların nominal olarak %2,9 artışı, yurtiçi ve yurtdışı yerleşik yatırımcıların Türkiye ekonomisine olan güvenlerinin devam ettiğinin göstergesi olarak kabul edilmiştir. Bir önceki yılın aynı dönemine göre finansal yatırım toplamı %8,8 büyümeye göstermiştir. Bankaların altın işlemlerindeki artışa paralel olarak kıymetli maden hesabı, artış göstermeye devam etmiştir. Yurtdışı yerleşiklerin katılım bankalarına olan talepleri azalırken yurtiçi yerleşikler aracılığıyla katılım bankalarının sağladığı fonlar önceki yılın aynı dönemine göre %9,3 artış göstermiştir.

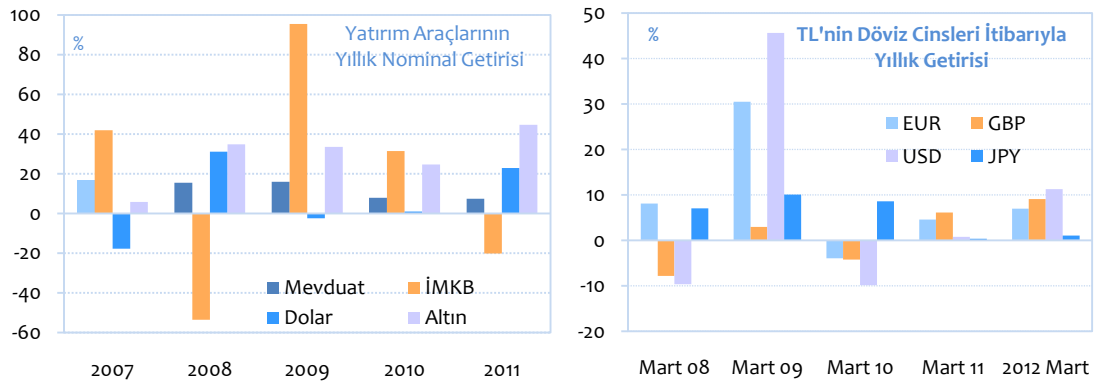
Tablo 3.4-1: Yatırım Araçlarının Gelişimi

Yatırım Araçları	Milyar TL								Bir Önceki Döneme Göre Δ (%)					
	2008	2009	2010	Mar.11	Haz.11	Eyl.11	Ara.11	Mar.12	2009	2010	Haz.11	Eyl.11	Ara.11	Mar.12
Yurtiçi Yerleşikler														
TL Mevduat	280,1	321,2	406,5	411,5	431,6	428,0	429,4	426,0	26,6	1,2	4,9	-0,8	0,3	-0,8
DTH	141,9	150,4	159,3	163,7	167,2	181,5	189,3	189,7	5,9	2,8	2,1	8,6	4,3	0,2
Kıym. Mad. Hs.	0,3	1,2	2,4	3,5	4,8	13,3	14,2	15,4	100,0	45,8	37,1	177,1	6,8	8,5
Kat. Bnk.Fon.	18,6	26,1	32,1	32,4	33,0	33,0	34,8	35,4	23,0	0,9	1,9	0,0	5,5	1,7
DİBS	269,4	334,5	344,6	334,2	328,2	333,8	326,8	333,7	3,0	-3,0	-1,8	1,7	-2,1	2,1
Eurobond ⁽¹⁾	4,9	5,3	5,4	5,4	5,7	6,0	6,5	6,0	1,0	0,6	5,8	4,4	9,3	-7,6
Hisse Senedi	20,0	40,7	56,0	60,6	62,5	57,0	52,9	63,2	37,6	8,2	3,1	-8,8	-7,2	19,5
Yatırım Fonları	24,0	29,6	33,2	30,9	33,2	31,4	29,7	28,9	12,2	-6,9	7,4	-5,4	-5,4	-2,7
Tahvil & Bono	6,0	9,1	12,0	12,5	13,4	14,0	14,3	17,9	31,9	4,2	7,2	4,5	2,1	25,1
Türevler	16,3	28,7	48,7	25,8	26,8	25,3	22,6	22,1	69,7	-47,1	4,1	-5,8	-10,6	-2,2
Repo	27,7	43,7	44,2	47,7	75,6	86,5	69,0	69,2	1,1	7,8	58,7	14,4	-20,3	0,4
Sigorta Primi	1,4	1,4	1,5	1,9	2,4	2,6	1,4	2,5	7,1	26,7	26,3	8,3	-46,2	78,6
Ara toplam	809,2	990,5	1.144,4	1.128,2	1.182,1	1.209,8	1.189,5	1.207,6	15,5	-1,4	4,8	2,3	-1,7	1,5
Yurtdışı Yerleşikler														
TL Mevduat	3,1	3,4	4,8	5,0	5,6	6,0	6,7	6,9	41,2	4,3	11,7	8,1	10,5	3,4
DTH	10,2	11,9	11,5	12,8	16,7	21,3	20,4	22,2	-3,4	11,2	30,9	27,0	-4,2	9,1
Kıym. Mad. Hs.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,2	0,0	0,0	22,8	194,5	4,1	85,2
Kat. Bnk.Fon.	0,4	0,4	0,4	0,5	0,5	0,6	0,7	0,6	0,0	20,5	-0,4	23,8	14,2	-11,6
DİBS	31,1	31,4	49,2	58,1	64,9	62,5	68,2	68,9	56,7	18,1	11,7	-3,7	9,1	1,0
Eurobond ⁽²⁾	0,9	1,2	1,7	1,6	0,8	0,9	0,8	0,8	36,8	-6,4	-46,5	7,7	-16,2	2,2
Hisse Senedi	41,5	83,7	109,7	103,3	102,8	96,0	86,9	107,1	31,1	-5,8	-0,5	-6,6	-9,5	23,3
Yatırım Fonları	0,2	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,0	0,0	0,0	0,0	-9,5	8,8
Tahvil & Bono	0,0	0,0	0,2	0,2	0,5	0,6	0,5	0,5	300,0	0,0	150,0	20,0	-16,0	-4,2
Türevler	84,4	99,3	152,0	74,2	73,2	74,7	77,4	77,9	53,1	-51,2	-1,4	2,1	3,6	0,6
Repo	6,5	9,4	13,3	15,1	24,3	29,0	28,0	28,4	41,5	13,2	61,2	19,5	-3,4	1,3
Ara toplam	178,4	241,2	343,2	271,2	289,7	292,1	289,9	313,8	42,3	-21,0	6,8	0,8	-0,8	8,2
GENEL TOPLAM	987,5	1.231,7	1.487,6	1.399,3	1.471,8	1.501,9	1.479,4	1.521,4	20,8	-5,9	5,2	2,0	-1,5	2,8

Kaynak: BDDK, MKK, TSRB, TCMB, SPK. (1) Eurobond verileri bankaların emanet menkul değerler hesabından alınmıştır. (2)

Yatırım araçları arasında yılın ilk çeyreğinde yatırımcısına en yüksek reel getiriye sağlayan İMKB 100 endeksi olmuştur. Bir önceki yılın aynı dönemi esas alınarak hesaplanan yıllık getiriye bakıldığında da döviz bazında en çok getiri sağlayan ABD doları sağlamıştır.

Grafik 3.4-1: Yatırım Araçlarının Yıllık Nominal Getirileri

Kaynak: TCMB, TÜİK.

4 FİNANSAL TABLOLAR ANALİZİ

4.1 Bankacılık Sektörü

Bankacılık sektöründe 2012 yılının Mart ayında geçen yılın aynı dönemine göre fon akımlarındaki değişim incelenmiştir. Söz konusu dönemde aktif artışlarının ¾'ü kredilerdeki artıştan kaynaklanmıştır. MDP'de geçen yılsonu itibarıyla gözlenen azalma yerini bir miktar artışa bırakmıştır. Zorunlu karşılıklara ayrılan kısım önemli bir aktif kalemi haline gelmiştir. Pasif yapısında 2012 Mart ayında son bir yıllık artış/azalışlar incelendiğinde mevduatın payındaki azalışa rağmen en önemli kalem olmayı sürdürdüğü görülmektedir. Alınan kredilerdeki artışın hafif bir azalma yaşadığı, ihraç edilen menkul kıymetlerin payını artırdığı gözlenmektedir. Özkaynakların kaynak artışı yaratan kalemler içindeki payının arttığı dikkat çekmektedir.

Tablo 4.1-1: Fon Akım Tablosu Gelişimi

Milyar TL	2009	2010	2011	Mar.12	Değ.		2009	2010	2011	Mar.12	Değ.
Aktif Artışlar/Azalışlar						Pasif Artışlar/Azalışlar					
Nakit Değerler	1,6	1,6	3,9	4,1	0,2	Mevduat	60,0	102,4	78,5	67,1	-11,4
Bankalardan Alac.	1,6	-13,9	14,8	-0,6	-15,4	Alınan Krediler	-6,3	36,3	49,4	34,3	-15,1
Krediler	25,2	133,2	157,1	134,8	-22,3	Sermaye Ben. Krediler	0,3	-0,4	2,6	2,2	-0,4
Faiz ve Gelir Tah.Rees.	-0,8	3,6	4,2	5,9	1,7	Faiz ve Gider Rees.	-2,3	1,3	3,1	2,6	-0,5
MDP	68,9	25,0	-2,9	6,8	9,7	Fonlar	0,4	0,7	0,9	1,1	0,2
Takipteki Krediler	0,7	-0,3	0,7	1,1	0,4	Karşılıklar	3,5	0,7	0,0	4,4	4,4
Muhtelif Alacaklar	0,7	10,5	1,0	-2,6	-3,6	Öd.Vergi, Res.Harç, Prim.	0,0	0,0	0,4	0,3	-0,1
Zorunlu Karşılıklar	-1,2	8,1	28,9	30,2	1,3	Finansal Kir.Borçları	-0,1	0,0	0,7	0,3	-0,4
İştirakler	2,4	2,6	1,4	2,4	1,0	İhraç Ed.men.Değ.	0,1	3,0	15,3	15,5	0,2
Sabit Kıymetler	0,3	-0,2	0,2	0,1	-0,1	Muhtelif Borçlar	19,9	-3,2	40,2	32,5	-7,7
Finansal Kir.AL.	-0,3	-0,2	0,2	0,3	0,1	Diğer Yabancı Kaynaklar	1,4	8,1	9,8	4,4	-5,4
Diğer Aktifler	2,4	2,7	1,6	0,5	-1,1	Özkaynaklar	24,5	23,7	10,1	18,0	7,9
Toplam	101,5	172,7	211,0	182,7	-28,3	Toplam	101,5	172,7	211,0	182,7	-28,3

Not: Azalışlar (-) ile gösterilmiştir. Son sütun Mart 2012-Aralık 2011 değişimini göstermektedir.

Toplam aktifler 2012 yılının ilk çeyreğinde 1.229 milyar TL olmuştur. Aktif kalemleri içinde nakit değerler ve MDP 2011 yılsonu seviyesi civarında kalarak artış göstermemiştir. Kredilerin hacmi 700 milyar TL'ye yaklaşmıştır. Sektörün kaynakları içinde mevduat son üç ayda 1 milyar TL gibi sınırlı bir artış görülmüştür. Özkaynaklar dışında pasif kalemlerinin genelinde yatay bir seyir vardır.

Tablo 4.1-2: Özet Bilançonun Gelişimi

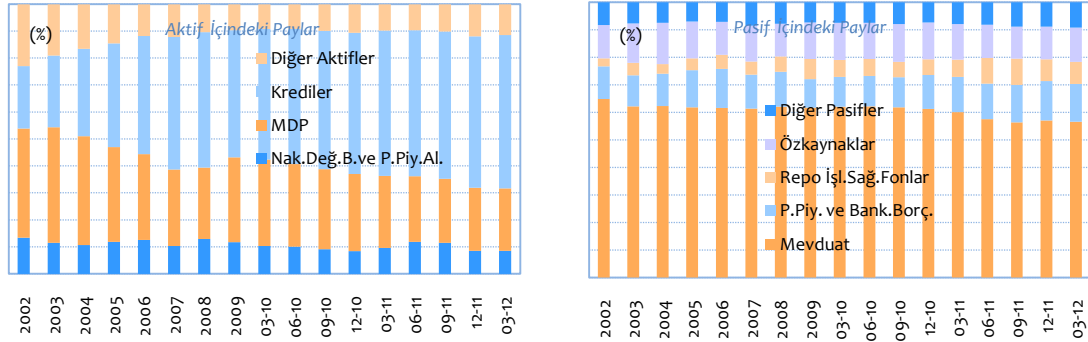
Milyar TL	2002	2004	2006	2008	2009	2010	2011	Mar.12
Nakit Değ.Banka ve Para Piy.AL.	28,6	32,9	63,0	94,7	97,9	85,5	104,2	104,7
MDP	86,1	123,7	158,9	194,0	262,9	287,9	285,0	285,3
Krediler	49,0	99,3	219,0	367,4	392,6	525,9	682,9	699,1
Diğer Aktifler	48,9	50,5	58,8	76,4	80,7	107,5	145,7	140,0
Mevduat	138,0	191,1	307,6	454,6	514,6	617,0	695,5	696,4
Para Piy. ve Bankalara Borç.	25,2	35,8	71,0	93,1	86,9	123,2	173,3	168,3
Repo İşl.Sağ.Fonlar	6,2	10,6	25,8	40,8	60,7	57,5	97,0	97,6
Özkaynaklar	25,7	46,0	59,5	86,4	110,9	134,5	144,6	153,0
Diğer Pasifler	17,6	23,1	35,8	57,6	60,9	74,4	107,3	113,7
Toplam Aktifler/Pasifler	212,7	306,4	499,7	732,5	834,0	1.006,7	1.217,7	1.229,2

Bankacılık sektörünün özet bilançosunun yatay gelişimi incelendiğinde, toplam aktiflerin son 1 yıllık dönemde %17,5 arttığı görülmektedir. Yıllık artışlar bazında, krediler güçlü büyümesiyle aktifleri büyüten temel kalem olmuştur. Diğer kalemlerde sınırlı bir büyüme yaşanmıştır. Yıllık enflasyonun son bir yılda görece olarak yüksek olması bilanço kalemlerindeki reel artışları sınırlayıcı yönde etki yapmıştır. Bilançonun aktif kalemlerinde krediler hariç son 3 aylık büyümenin yavaşladığı dikkat çekmektedir. Sektörün kaynaklarının son 3 aylık büyümesinde özkaynaklar dışında genel bir yavaşlama söz konusudur. TÜFE'deki son 3 aylık dönemdeki artışlarla indirgendiğinde reel artışların genelinde düşüş olduğu görülmektedir.

Tablo 4.1-3: Özet Bilançonun Yatay Gelişimi

% Artışlar	Yıllık Nominal			3 Aylık, Nominal			Yıllık Reel			3 Aylık Reel		
	Mar.10	Mar.11	Mar.12	Mar.10	Mar.11	Mar.12	Mar.10	Mar.11	Mar.12	Mar.10	Mar.11	Mar.12
Nak.Değ.Ban.ve Para Piy.Al.	-8,9	13,6	3,4	-8,9	18,4	0,5	-16,9	9,3	-6,3	-12,4	16,6	-1,0
MDP	30,5	1,1	2,4	4,8	-3,2	0,1	19,1	-2,8	-7,2	0,9	-4,7	-1,4
Krediler	13,8	35,4	23,9	6,2	7,3	2,4	3,9	30,2	12,2	2,2	5,7	0,8
Diğer Aktifler	0,5	29,6	36,9	-2,2	-4,8	-3,9	-8,3	24,6	23,9	-5,8	-6,3	-5,3
Mevduat	14,4	17,8	10,7	3,8	2,0	0,1	4,4	13,3	0,2	-0,1	0,4	-1,4
Para Piy. Ban.Borç.	-1,4	44,0	26,4	6,4	8,0	-2,9	-10,0	38,5	14,5	2,3	6,4	-4,4
Repo İşl.Sağ.Fonlar	24,3	24,4	48,0	-12,6	14,7	0,7	13,5	19,6	34,0	-15,9	13,0	-0,8
Özkaynaklar	27,3	15,6	13,3	5,3	0,4	5,8	16,2	11,2	2,6	1,3	-1,2	4,2
Diğer Pasifler	9,2	29,8	37,1	4,9	11,5	6,0	-0,3	24,8	24,2	1,0	9,8	4,4
Toplam Akt./Pas.	14,1	21,6	17,5	3,2	3,9	0,9	4,2	17,0	6,4	-0,7	2,3	-0,6

Bilanço kalemlerinin dikey analizi kredilerin bilanço içindeki payını artırmaya devam ettiğini ortaya koymaktadır. MDP'nin payında son dönemde görülen azalma, son 3 ayda yatay bir seyir olarak devam etmiştir. Kaynaklar içerisinde mevduat ile para piyasalarının payında küçük çaplı bir azalma olurken, repo işlemlerinin payını koruduğu, özkaynakların payında hafif bir artış olduğu görülmektedir.

Grafik 4.1-1: Özet Bilançonun Dikey Gelişimi

Toplam bilanço dışı işlemler 2012 yılının ilk çeyreğinde ılımlı bir büyümeyle 1,7 milyar TL düzeyinde olmuştur. Bilanço dışı işlemlerden gayrinakdi kredilerdeki görece düşük büyüme söz konusu gelişimde belirleyici olmuştur. Bilanço dışı işlemlerin genelinin artış hızında son 3 aylık dönemde bir yavaşlama söz konusudur.

Tablo 4.1-4: Bilanço Dışı İşlemler

Milyar TL	2004	2006	2008	2009	2010	2011	Mar.12
Top. Bil. Dışı İşl. (1+2)	154,6	277,4	476,0	579,8	1.038,1	1.664,3	1.709,4
G.nakdi Kr. ve Yük. (1)	55,7	86,7	125,8	134,0	163,6	218,5	223,4
Teminat Mektupları	38,7	62,7	93,3	101,6	120,4	156,8	158,9
Akreditifler	11,4	16,7	23,9	22,8	30,4	40,8	42,6
Diğer	5,6	7,3	8,7	9,7	12,8	20,9	21,9
Taahhütler (2) (3+4)	98,9	190,7	350,2	445,8	874,5	1.445,8	1.486,0
Türev İşlemler (3)	39,0	107,2	196,4	251,2	391,0	575,4	635,5
Diğer Taahhütler (4)	59,9	83,6	153,8	194,5	483,5	870,4	850,5
Kredi Kart.Harcama Lim.Taah.	37,1	44,2	65,1	74,8	89,3	102,5	108,1
Kullan.Garan. Kredi Tahsis Taah.	0,9	4,0	26,9	30,5	22,7	37,1	35,7
Çekler için Ödeme Taah.	8,9	13,4	16,6	21,3	31,1	35,4	45,7
Cayılabilir Kredi Tahsis Taah.	10,7	16,6	16,5	16,5	290,5	616,7	571,6
Vadeli Aktif Değ. Alım Taah.	1,2	1,9	7,7	15,3	12,0	21,9	25,9
Diğer	0,9	3,5	21,0	36,1	37,9	56,9	63,4

Bilanço dışı işlemlerin dağılımı değerlendirildiğinde, gayrinakdi kredilerin payının geçen yılların aynı ayına göre azalma eğiliminde olduğu görülmektedir. Mart 2011'de gayrinakdi kredilerin toplam bilanço dışı işlemler içindeki payı %15 iken Mart 2012'de %13,1'e gerilemiştir. Buna bağlı olarak taahhütlerin payı söz konusu dönemde %85'den %86,9'a çıkmıştır. Taahhütlerin ana kalemi olan türev işlemler Mart 2012 itibarıyla payı bir önceki yılın aynı döneminde göre 2,3 puan azalarak %37,2 olmuştur. Diğer taahhütlerin en büyük kalemi olan cayılabilir kredi tahsis taahhütlerinin payındaki artış eğilimi devam etmiştir.

Bankacılık sektöründe özet bilanço dışı işlemlerin artış hızları incelendiğinde, bilanço dışı işlemlerin genelinde artışında bir yavaşlama eğilimi mevcuttur. Toplam bilanço dışı işlemler Mart 2011'de geçen yılın aynı döneminde göre %84,7 artarken, Mart 2012'de söz konusu oran %45,8 olmuştur. Söz konusu dönemlerde gayri nakdi kredilerdeki artış Mart 2011'de %24,7, Mart 2012'de %27,2 olarak gerçekleşmiştir. Türev işlemlerin son 1 yıldaki artış hızında da önceki yıllara göre bir yavaşlama söz konusudur. Diğer taahhütler içinde kullandırma garantili kredi tahsis taahhütleri, çekler için ödeme taahhütleri ve vadeli aktif değişim alım taahhütlerinde önceki yıla göre yüksek oranlı artış görülmektedir. Bilanço dışı işlemlerin toplam bilanço büyüklüğüne oranı bilançonun artışındaki yavaşlamaya bağlı olarak yükselmiştir. Toplam bilanço dışı işlemler mart 2012'de geçen yılın aynı döneminde göre %112,1'den %139,1'e yükselmiştir. Benzer şekilde gayrinakdi kredilerin toplam bilanço büyüklüğüne oranı 1,4 puan artarak %18,2 olmuştur. Taahhütlerin bilanço oranındaki artış daha belirgindir. Mart 2011'de %95,3 olan oran Mart 2012'de %120,9 olarak gerçekleşmiştir. Cayılabilir kredi tahsis taahhütlerinin bilanço oranı yüksek bir artışla %46,5 olmuştur.

Tablo 4.1-5: Bilanço Dışı İşlemlerin Gelişimi

Bilanço Dışı İşl. (1+2)	Yüzde Pay			Yüzde Artış			Bilanço Oran		
	Mar.10	Mar.11	Mar.12	Mar.10	Mar.11	Mar.12	Mar.10	Mar.11	Mar.12
Top. Bil. Dışı İşl. (1+2)	100,0	100,0	100,0	20,1	84,7	45,8	73,8	112,1	139,1
G.nakdi Kr. ve Yük. (1)	22,2	15,0	13,1	-64,6	24,7	27,2	16,4	16,8	18,2
Teminat Mektupları	16,6	10,8	9,3	-19,3	20,0	25,4	12,3	12,1	12,9
Akreditifler	4,0	2,9	2,5	-74,1	33,6	26,1	2,9	3,2	3,5
Diğer	1,6	1,3	1,3	-57,8	51,8	44,7	1,2	1,4	1,8
Taahhütler (2) (3+4)	77,8	85,0	86,9	5.044,6	101,8	49,0	57,4	95,3	120,9
Türev İşlemler (3)	47,2	39,5	37,2	-24,7	54,7	37,1	34,8	44,3	51,7
Diğer Taahhütler (4)	30,6	45,5	49,8	-23,3	174,5	59,3	22,6	51,0	69,2
Kredi Kart.Harcama Lim.Taah.	12,2	8,3	6,3	-46,5	25,7	11,4	9,0	9,3	8,8
Kullan.Garan. Kredi Tahsis Taah.	5,1	2,1	2,1	-52,7	-23,1	44,0	3,7	2,4	2,9
Çekler için Ödeme Taah.	4,8	2,9	2,7	995,6	11,5	35,6	3,5	3,2	3,7
Cayılabilir Kredi Tahsis Taah.	2,8	26,6	33,4	3,2	1.652,5	83,4	2,1	29,8	46,5
Vadeli Aktif Değ. Alım Taah.	3,7	1,6	1,5	97,9	-18,6	34,3	2,8	1,8	2,1
Diğer	2,1	4,0	3,7	48,4	256,0	34,2	1,5	4,5	5,2

Bankacılık sektörünün dönem kârı geçen yılın Mart ayında 5,5 milyar düzeyindeyken, Mart 2012'de 6,0 milyar TL olmuştur. Toplam faiz gelirleri söz konusu dönemde 19,3 milyar TL'den 27,2 milyar TL'ye, toplam faiz gideri ise 10,2 milyar TL'den Mart 202'de 15,1 milyar yükselmiştir. Faiz dışı gelirlerin seviyesi son bir yıllık dönemde neredeyse artış göstermezken, faiz dışı giderler son 1 yılda 1,3 milyar TL artmıştır.

Tablo 4.1-6: Özet Gelir Tablosu

Milyar TL	2002	2004	2006	2008	2009	2010	Mar.11	2011	Mar.12
Toplam Faiz Geliri	44,4	40,3	55,8	85,8	85,3	77,4	19,3	88,1	27,2
Kredilerden Alınan Faiz Geliri	10,4	15,5	28,9	52,1	52,5	47,5	12,4	58,6	18,3
Menkul Değerlerden Faiz Geliri	27,5	21,3	21,6	27,3	28,3	26,2	6,0	26,0	7,7
Diğer Faiz Geliri	6,5	3,5	5,3	6,4	4,6	3,7	0,8	3,5	1,1
Toplam Faiz Gideri	31,6	22,7	34,6	54,8	43,5	38,7	10,2	48,8	15,1
Mevduata Verilen Faiz Gideri	26,3	19,0	28,0	44,0	35,4	31,7	8,1	37,4	11,3
Repoya Ödenen Faiz Gideri	2,3	1,8	2,1	4,6	3,5	3,0	0,8	5,3	1,9
Diğer Faiz Gideri	2,9	1,9	4,5	6,2	4,6	4,0	1,2	6,2	2,0
Net Faiz Geliri	12,8	17,6	21,2	31,0	41,8	38,7	9,1	39,3	12,0
Faiz Dışı Gelirler	7,7	8,1	14,7	17,4	19,2	23,9	6,6	26,6	6,8
Kredilerden Al.Ücr.ve Kom.	0,9	1,1	1,7	2,5	3,3	3,3	0,9	3,8	1,0
Bankacılık Hizmet Gelirleri	2,5	4,2	6,6	10,0	10,5	11,1	3,0	13,3	3,4
Diğer Faiz Dışı Gelirler	4,4	2,8	6,3	4,9	5,4	9,5	2,7	9,4	2,4
Faiz Dışı Giderler	12,1	14,5	18,7	26,6	27,9	30,2	8,5	36,2	9,8
Personel Gid.ve Kıd.Taz. Prov.	3,7	4,8	6,7	9,9	10,5	12,0	3,1	13,2	3,4
Diğer Faiz Dışı Giderler	8,4	9,7	12,1	16,7	17,4	18,2	5,4	23,0	6,4
Toplam Diğer Faiz Dışı Gel.(Gid.)	-0,7	-0,8	-0,6	0,3	1,9	0,3	0,7	-0,3	-0,1
Vergi Öncesi Kâr (Zarar)	4,1	9,1	14,5	16,6	25,2	27,3	6,9	25,2	7,5
Vergi Karşılığı	1,2	2,6	3,1	3,2	5,0	5,1	1,4	5,4	1,5
Dönem Net Kârı	2,9	6,5	11,4	13,4	20,2	22,1	5,5	19,8	6,0

Özet gelir tablosunun Mart 2012 itibarıyla dağılımı incelendiğinde, toplam faiz gelirleri içinde kredilerden alınan faiz gelirlerinin payını arttırma eğilimini devam ettirdiği görülmektedir. Toplam faiz giderleri içinde reponun kaynaklar içerisindeki payını arttırmasına bağlı olarak repoya ödenen faiz giderlerinin payı artmaktadır. Faiz dışı gelirler içinde bankacılık hizmet gelirlerinin payının artışı dikkat çekicidir. Faiz dışı giderler içinde personele yapılan ödemelerin payı hafif bir azalma göstermiştir.

Mart 2012 itibarıyla özet gelir tablosu kalemlerindeki yıllık artışlar değerlendirildiğinde, toplam faiz gelirlerinde ve giderlerinde yüksek oranlı artışlar olduğu görülmektedir. Faiz dışı gelirlerde bankacılık hizmet gelirlerinin artmasına rağmen diğer kalemlerin küçülmesi nedeniyle sınırlı büyüme yaşanmıştır. Faiz dışı giderlerde personel ödemeleri dışındaki kalemler yüksek artış göstermiştir. Dönem kârında geçen yıl yaşanan küçülmenin ardından yeniden artış kaydedilmiştir.

Gelir tablosu kalemlerinin toplam bilanço büyüklüğüne oranı karşılaştırmalı bir analiz yapma imkânı sunmaktadır. Mart 2012 itibarıyla özet gelir tablosu kalemlerinin genelinin toplam bilanço büyüklüğüne oranı artış eğiliminde olmuştur. Toplam faiz gelirlerinin bilanço büyüklüğüne oranı geçen yıl yaşanan azalmanın ardından 2010 yılı Mart ayı oranına yakınsamıştır. Toplam faiz giderlerinin bilanço büyüklüğüne oranında Mart 2011'e göre hafif bir artış söz konusudur. Faiz dışı gelirler ve giderlerin bilanço büyüklüğüne oranlarının son 1 yılda seviyelerini koruduğu gözlenmektedir. Benzer şekilde dönem kârının da bilanço büyüklüğüne oranında değişiklik yaşanmamıştır.

Tablo 4.1-7: Özet Gelir Tablosunun Gelişimi

%	Dağılım			Yıllık Artış			Bilançoya Oran		
	Mar.10	Mar.11	Mar.12	Mar.10	Mar.11	Mar.12	Mar.10	Mar.11	Mar.12
Toplam Faiz Geliri	100,0	100,0	100,0	-16,0	-1,6	41,0	2,3	1,8	2,2
Kredilerden Alınan Faiz Geliri	58,2	64,4	67,5	-21,2	9,0	47,6	1,3	1,2	1,5
Menkul Değerlerden Faiz Geliri	36,9	31,3	28,4	-3,0	-16,5	28,0	0,8	0,6	0,6
Diğer Faiz Geliri	5,0	4,3	4,1	-31,9	-15,1	36,3	0,1	0,1	0,1
Toplam Faiz Gideri	100,0	100,0	100,0	-33,1	13,2	49,0	1,0	1,0	1,2
Mevduata Verilen Faiz Gideri	80,7	79,9	74,7	-34,0	12,0	39,5	0,8	0,8	0,9
Repoya Ödenen Faiz Gideri	9,0	8,1	12,2	-11,6	2,1	125,4	0,1	0,1	0,2
Diğer Faiz Gideri	10,3	12,1	13,0	-39,6	32,1	61,0	0,1	0,1	0,2
Net Faiz Geliri				7,2	-14,1	32,1	1,2	0,9	1,0
Faiz Dışı Gelirler	100,0	100,0	100,0	13,6	13,5	2,9	0,7	0,6	0,6
Kredilerden Al.Ücr.ve Kom.	14,1	13,2	14,5	7,8	6,8	12,3	0,1	0,1	0,1
Bankacılık Hizmet Gelirleri	44,8	45,8	50,4	2,6	16,0	13,3	0,3	0,3	0,3
Diğer Faiz Dışı Gelirler	41,1	41,0	35,1	31,3	13,1	-11,8	0,3	0,3	0,2
Faiz Dışı Giderler	100,0	100,0	100,0	8,6	14,0	15,9	0,9	0,8	0,8
Personel Gid.ve Kıd.Taz. Prov.	37,7	36,6	34,5	10,7	10,7	9,2	0,3	0,3	0,3
Diğer Faiz Dışı Giderler	62,3	63,4	65,5	7,3	16,0	19,7	0,5	0,5	0,5
Top.Diğ.Faiz Dışı Gel.(Gid.)				-62,4	107,3	-116,9	0,0	0,1	0,0
Vergi Öncesi Kâr (Zarar)	100,0	100,0	100,0	23,2	-12,2	8,8	0,9	0,7	0,6
Vergi Karşılığı	19,6	20,4	20,1	28,2	-8,2	7,2	0,2	0,1	0,1
Dönem Net Kârı	80,4	79,6	79,9	22,1	-13,1	9,2	0,7	0,5	0,5

Bankacılık sektörünün nakit akışını sağlayan kaynakları ve bu nakdin nasıl kullanıldığını analiz etmek için özet nakit akım tablosunun gelişiminden faydalanılmıştır. Bağımsız denetim kuruluşlarının BDDK'ya yaptıkları raporlamaların konsolide hale getirilmesinden oluşan tabloya göre Mart 2012'de nakit ve nakde eşdeğer varlıklar 5,7 milyar TL azalmıştır. Söz konusu azalmada bankacılık faaliyetlerindeki 6,8 milyar TL'lik azalma belirleyici olmuştur. Yatırım faaliyetlerinden kaynaklanan net nakit akımı 1,3 milyar TL azalırken, finansman faaliyetlerinden 4,2 milyar TL net nakit akımı yaratılmıştır.

Tablo 4.1-8: Özet Nakit Akım Tablosunun Gelişimi

Milyar TL	2008	2009	2010	Mar.11	2011	Mar.12	Değ.
Bankacılık Faaliyetlerine İlişkin Nakit Akımları							
Bankacılık Faaliyet Konusu Aktif ve Pasif.Değ.Öncesi Faaliyet Kârı (I) (1+2)	9,9	32,9	28,4	9,2	17,1	18,4	9,2
Esas Faaliyetlerden Nakit Girişi Sağlayan Kalemler (1)	99,1	112,7	102,5	28,4	110,5	35,5	7,0
Alınan Faizler	82,0	89,6	78,3	22,0	86,7	28,9	7,0
Alınan Temettümler	0,6	0,5	0,5	0,4	0,5	0,4	0,0
Alınan Ücretler ve Komisyonlar	10,8	11,7	12,3	3,3	14,5	4,1	0,8
Elde Edilen Diğer Kazançlar	2,3	4,4	3,8	1,1	2,4	0,6	-0,5
Zarar Olarak Muhasebeleştirilen Donuk Alacaklardan Tahsilatlar	3,3	6,5	7,6	1,7	6,4	1,4	-0,3
Esas Faaliyetlerden Nakit Çıkışı Yaratın Kalemler (2)	-89,2	-79,8	-74,0	-19,2	-93,4	-17,1	2,1
Ödenen Faizler	-53,3	-45,2	-38,9	-10,0	-47,6	-14,7	-4,6
Personeler ve Hizmet Tedarik Edenlere Yapılan Nakit Ödemeler	-11,9	-13,8	-17,3	-4,5	-19,5	-5,3	-0,9
Ödenen Vergiler	-3,4	-6,3	-5,9	-1,5	-4,6	-1,1	0,4
Diğer Ödemeler	-20,5	-14,6	-11,9	-3,2	-21,7	4,1	7,3
Bankacılık Faaliyetleri Konusu Aktif ve Pasiflerdeki Değişim (II)	41,1	38,9	-9,7	-11,7	-34,0	-25,1	-13,4
Bankacılık Faaliyetlerinden Kaynaklanan Net Nakit Akımı (I+II)	51,0	71,8	18,8	-2,5	-16,9	-6,8	-4,3
Yatırım Faaliyetlerine İlişkin Nakit Akımları	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Yatırım Faaliyetlerinden Kaynaklanan Net Nakit Akımı	-31,2	-66,5	-23,6	7,1	7,1	-1,3	-8,4
Finansman Faaliyetlerine İlişkin Nakit Akımları	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Finansman Faaliyetlerinden Sağlanan Net Nakit Akımı	2,2	-1,1	3,3	4,8	15,6	4,2	-0,6
Döviz Kurundaki Değişimin Nakit ve Nakde Eşdeğer Varlıklar Üzerindeki Etkisi	1,9	-0,3	0,4	0,4	5,1	-1,8	-2,2
Nakit ve Nakde Eşdeğer Varlıklardaki Net Artış	24,0	3,7	-1,2	9,8	10,7	-5,7	-15,5
Dönem Başındaki Nakit ve Nakde Eşdeğer Varlıklar	59,3	83,0	79,3	78,0	78,0	88,8	10,8
Dönem Sonundaki Nakit ve Nakde Eşdeğer Varlıklar	82,4	86,8	78,1	87,8	88,7	83,1	-4,7

Not: Son sürün Mart 2012-Mart 2011 dönemindeki değişimi göstermektedir.

2012 yılının Mart ayı itibarıyla net dönem kârı geçen yılın aynı dönemine göre hafif bir azalışa karşılık gelmekte olup 0,5 milyar TL civarındadır.

Tablo 4.1-9: Özet Kâr Dağıtım Tablosunun Gelişimi

Milyar TL	2009	2010	Mar.11	2011	Mar.12	Δ03.12-03.11
Dönem Kârı (I)	25,1	27,3	0,7	16,3	0,6	-0,1
Ödenecek Vergi ve Yasal Yükümlülükler (II)	5,3	5,2	0,2	3,1	0,1	0,0
Kurumlar Vergisi	5,8	5,4	0,1	3,2	0,2	0,0
Gelir Vergisi Kesintisi	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Diğer Vergi ve Yasal Yük.	-0,6	-0,3	0,0	-0,1	0,0	-0,1
Net Dönem Kârı (I-II) (III)	19,9	22,1	0,6	13,2	0,5	-0,1
Geçmiş Dönemler Zararı(1)	17,9	17,8	-17,5	0,1	17,6	35,1
Bankada Bir.ve Tas.Zor.Yas.Fon. (2)	0,1	0,2	0,0	2,0	0,0	0,0
Diğer (3)	0,2	0,2	0,0	0,7	0,0	0,0
Dağ. Net Dönem Kârı (III-(1-2-3))	1,6	3,9	18,1	10,4	-17,1	-35,2
Ortaklara Birinci Temettü (-)	0,0	0,1	0,0	0,8	0,0	0,0
Personeler Temettü (-)	0,0	0,0	0,0	0,2	0,0	0,0
Yönetim Kuruluna Temettü (-)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ortaklara İkinci Temettü (-)	0,2	0,0	0,0	1,8	0,0	0,0
İkinci Tertip Yasal Yedek Akçe (-)	0,0	0,0	0,0	1,8	0,0	0,0
Statü Yedekleri (-)	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Olağanüstü Yedekler (-)	0,1	0,2	0,0	7,3	0,0	0,0

Özkaynak değişim tablosuna göre Mart 2012 itibarıyla özkaynaklar dönem başına göre nette 8,4 milyar TL artmıştır. Bu artışın dağılımı incelendiğinde, 6 milyar TL'sinin dönem kârından, 3,5 milyar TL'sinin menkul değerler değerlendirme farklarından, 0,3 milyar TL'sinin sermaye artırımından kaynaklandığı görülmektedir. Kâr dağıtımı nedeniyle söz konusu dönemde özkaynak değişiminde 1,3 milyar TL azalma meydana gelmiştir.

Tablo 4.1-10: Özkaynak Değişimi Tablosunun Gelişimi

Milyar TL	2008	2009	2010	Mart.11	2011	Mar.12
Dönem Başı Bakiyesi (1)	59,7	75,8	86,4	108,9	108,9	132,6
Menkul Değerler Değerleme Farkları (1)	1,0	-2,8	5,7	0,7	3,5	-2,7
Sermaye Artırımı (2)	3,3	6,4	1,6	0,3	2,0	0,5
Nakden	3,3	6,4	1,6	0,3	2,0	0,5
Dönem Net Kârı veya Zararı (3)	14,9	13,4	20,2	6,3	22,1	5,5
Kâr Dağıtımı (4)	-5,2	-4,9	-2,7	-1,4	-4,0	-3,4
Dağıtılan Temettü	-4,8	-4,8	-2,6	-1,4	-4,0	-3,4
Yedeklere Aktarılan Tutarlar	-0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Diğer (5)	2,4	-1,5	-0,3	0,0	0,1	2,6
Dönem Sonu Bakiyesi (1+2+3+4+5)	76,1	86,4	110,9	114,8	132,6	135,0
Önceki Dönem Sonu Bakiyesi (6)	75,7	86,4	110,9	132,5	132,6	144,6
Menkul Değerler Değerleme Farkları (7)	-2,8	5,7	3,4	-2,7	-7,9	3,5
Riskten Korunma Fonları (Etkin kısım) (8)	-0,4	-0,4	0,0	0,2	0,1	0,0
Kur Farkları (9)	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,1
Sermaye Artırımı (10)	6,3	1,6	2,0	0,5	1,8	0,3
Nakden	6,2	1,6	2,0	0,5	1,8	0,3
İç Kaynaklardan	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dönem Net Kârı veya Zararı (11)	13,4	20,2	22,1	5,5	19,8	6,0
Kâr Dağıtımı (12)	-4,9	-2,7	-4,0	-3,4	-4,2	-1,3
Dağıtılan Temettü	-4,8	-2,6	-4,0	-3,4	-4,2	-1,3
Yedeklere Aktarılan Tutarlar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Diğer	-0,1	0,9	1,9	2,9	3,9	4,9
Diğer (1)	-1,2	0,0	0,1	2,4	2,4	-0,1
Dönem Sonu Bakiyesi (6+7+8+9+10+11+12+13)	86,1	110,9	134,5	135,0	144,6	153,0

4.2 Bankacılık Dışı Finansal Sektörün Görünümü

Bankacılık dışı finansal kesimin toplam aktifleri 2012 yılının ilk çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine göre, %18,4 oranında büyümüştür. Alt sektörler itibarıyla değerlendirildiğinde, finansal kiralama şirketleri, faktoring şirketleri, tüketici finansmanı ve varlık yönetimi şirketlerinin toplam aktifleri aynı dönemde sırasıyla %16,3, %8,1, %46,1 ve %19,9 oranında artmıştır. Bankacılık dışı finansal kesim içindeki payları irdelendiğinde, 2012 yılının ilk çeyreğinde, bir önceki yılın aynı dönemine göre sektörün ağırlıklı aktörleri olan finansal kiralama şirketlerinin ve faktoring şirketlerinin payının azaldığı gözlemlenmektedir. Buna karşın, aynı dönemde tüketici finansman şirketlerinin ve varlık yönetimi şirketlerinin payı artmıştır.

4.2.1 Finansal Kiralama

Finansal kiralama sektörünün toplam aktifleri 2012 yılının ilk çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine göre, %16,3 büyüme kaydetmiştir. Sektörün bilançosu analiz edildiğinde aktiflerin en önemli kalemini alacakların oluşturduğu görülmektedir. Toplam aktifler içerisinde alacakların payı yükselerek %69'dan %76,9'a çıkmıştır. Bakalar hesabında ise bir daralma ve bilanço payında düşüş söz konusudur. Olumlu bir gelişme olarak sektörün takipteki alacakları azalmış ve bilanço payı da gerilemiştir. Sektörün kaynak yapısına bakıldığında, alınan krediler ve özkaynaklarda 2012 yılının ilk çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine göre, artış gözlemlenmektedir. Buna göre özkaynaklar %5,4 oranında artmakla birlikte, bu kalemin bilanço payı bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla 2,4 puan düşmüştür. Nazım hesapların bilançoya oranında aynı dönemde görülen 14,6 puan düşüş dikkat çekicidir.

Tablo 4.2-1: Finansal Kiralama Sektörü Bilanço Temel Büyüklüklerinin Gelişimi

(Milyar TL)	2008	2009	2010	Mar.11	Haz.11	Eyl.11	Ara.11	Mar.12	Değ.* (%)	Bilanço Payı (%)	
										Mar.11	Mar.12
Alacaklar	13,9	10,8	10,2	10,9	12,4	13,9	14,3	14,1	29,6	69	76,9
Takipteki Alacaklar	1	1,5	1,5	1,5	1,4	1,4	1,4	1,4	-2,9	9,2	7,7
Karşılıklar	0,4	0,6	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	1,3	4,6	4
Bankalar	1,4	1,6	3,1	2,3	2,0	1,6	1,7	1,5	-35,7	14,7	8,1
Toplam Aktifler	17,1	14,7	15,8	15,8	17,1	18,3	18,6	18,4	16,3	100	100
Alınan Krediler	13,7	10,7	11,2	11,0	12,1	13,2	13,4	12,8	16,1	69,9	69,7
Özkaynaklar	3	3,5	3,9	4,0	4,1	4,1	4,2	4,2	5,4	25,5	23,1
Nazım Hesaplar Toplamı	15,6	16,8	18,6	20,0	21,6	22,6	23,5	20,5	2,9	126,2	111,7

*Bir Önceki Yılın Aynı Dönemine Göre

Sektörün net dönem kârı 2012 yılının ilk çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine göre, %15,5 azalmıştır. Bu zararın oluşmasında, finansal kiralama giderleri ile finansal kiralama dışı giderlerdeki artışın, finansal kiralama gelirleri ile finansal kiralama dışı gelirlerdeki artıştan çok daha güçlü olması etkili olmuştur. Finansal kiralama sektörünün faaliyet dışı gelirleri faaliyet gelirlerinin bir hayli üzerinde seyretmektedir.

Tablo 4.2-2: Finansal Kiralama Şirketleri Gelir Tablosu Seçilmiş Kalemlerinin Gelişimi

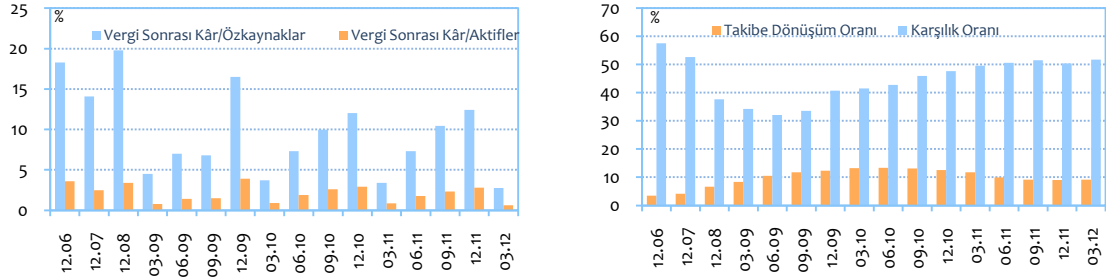
(Milyon TL)	2008	2009	2010	Mar.11	Haz.11	Eyl.11	Ara.11	Mar.12	Değ.* (%)
Finansal Kiralama Gelirleri	1.538	1.358	1.035	268	543	851	1.129	315	17,7
Finansal Kiralama Dışı Gelirler	6.147	5.032	3.722	831	1.882	2.835	3.453	920	10,7
Finansal Kiralama Giderleri	807	620	423	115	241	390	535	160	39,0
Finansal Kiralama Dışı Giderler	5.846	4.882	3.341	724	1.639	2.491	2.985	815	12,6
Faaliyet Giderleri	223	222	229	66	136	195	256	66	-0,4
Vergi Karşılığı	8	-270	63	15	29	38	65	27	79,8
Net Dönem Kârı/Zararı	590	576	463	138	301	428	521	116	-15,4

*Bir Önceki Yılın Aynı Dönemine Göre

Finansal kiralama sektöründe aktif ve özkaynak kârlılığı 2012 yılının ilk çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine göre, daha düşüktür. Finansal kiralama sektörünün takibe dönüşüm oranı 2010 yılının ortalarından itibaren düşerek, 2012 yılının ilk çeyreğinde %9,1 olarak gerçekleşmiştir. Her ne

kadar takibe dönüşüm oranı 2010 yılı başından beri düşüş trendinde ise de, faktoring ve tüketici finansman şirketlerine kıyasla oldukça yüksek düzeyde seyretmektedir.

Grafik 4.2-1: Finansal Kiralama Sektörü Performans Göstergeleri

Bankacılık-dışı mali sektör içinde finansal kiralama sektörünün payı 2010 yılından beri %42'ler düzeyindedir. Sektörün döviz kuru riskinde ise hafif bir azalma söz konusudur. 2011 yılında zarar eden şirket sayısı 5 adettir.

Tablo 4.2-3: Finansal Kiralama Sektörü Sağlamlık Göstergeleri

(%)	2008	2009	2010	Mar.11	Haz.11	Eyl.11	Ara.11	Mar.12
Bankacılık Dışı Sektör içindeki Payı	57,9	49	42,7	42,4	42,5	43,2	42,3	41,6
Alacaklar/Özkaynaklar Oranı	4,7	3,1	2,6	2,7	3,0	3,4	3,4	3,3
Vergi Sonrası Kâr/Özkaynaklar	19,8	16,5	12,0	3,4	7,3	10,4	12,4	2,7
Vergi Sonrası Kâr/Aktifler	3,4	3,9	2,9	0,9	1,8	2,3	2,8	0,6
Takibe Dönüşüm Oranı	6,6	12,3	12,6	11,8	9,9	9,2	9,0	9,1
Karşılık Oranı	37,7	40,7	47,6	49,6	50,6	51,5	50,3	51,7
YP Varlıklar/Aktifler	79,2	73,2	67,5	73,0	71,6	75,4	74,5	73,6
YP Yükümlülükler/Pasifler	76,7	68	61,0	64,8	65,4	66,7	66,5	66,2
Bilanço İçi YP Net Pozisyon/Özkaynaklar	14,1	21,8	27,0	32,4	25,5	38,9	35,6	32,2
Bilanço Dışı YP Net Pozisyon/Özkaynaklar	339,9	315,3	313,7	319,8	355,8	371,1	377,7	309,0
İşlem Sınırı Rasyosu (<30)	5	3,8	3,0	3,0	3,3	3,6	3,7	3,5
Zarar Eden Şirket Sayısı (Adet)	4	5	9	4	5	4	3	5

4.2.2 Faktoring

Faktoring sektörü 2012 yılının ilk çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine göre %8,1 büyümüştür. Faktoring sektörün aktifleri içindeki en önemli payı yaklaşık % 89,6'lık oranla alacaklar kalemi oluşturmaktadır. Ancak alacaklar kalemi, 2012 yılının ilk çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine göre %12 artmıştır. Sektörde, 2012 yılının ilk çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine göre, bankalardan sağlanan kredilerde %34,1 düşüş olmuştur. Nazım hesaplarda aynı dönemde %21,4 oranında bir artış söz konusudur.

Tablo 4.2-4: Faktoring Sektörü Temel Bilanço Büyüklüklerinin Görünümü

(Milyar TL)	2008	2009	2010	Mar.11	Haz.11	Eyl.11	Ara.11	Mar.12	Değ.* (%)	Bilanço Payı(%)
Alacaklar	5,6	8,4	12,4	12,4	13,7	13,8	14,2	13,9	12,0	86,5
Takipteki Alacaklar	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,6	0,6	0,7	28,0	3,7
Karşılıklar	0,4	0,4	0,4	0,5	0,4	0,5	0,4	0,5	21,3	3,2
Bankalar	1,1	1,1	1,2	0,9	0,5	0,4	0,5	0,6	-34,0	6,0
Toplam Aktifler	7,8	10,5	14,5	14,4	15,1	15,3	15,7	15,5	8,1	100,0
Alınan Krediler	4,9	7,6	11,1	10,8	11,4	11,2	11,5	11,3	4,8	75,2
Özkaynaklar	2,4	2,5	3,0	3,0	3,1	3,2	3,4	3,4	11,7	21,1
Nazım Hesaplar Toplamı	31	28,3	37,9	34,0	35,2	40,6	39,9	41,2	21,4	236,7

* Bir Önceki Yılın Aynı Dönemine Göre

Faktoring sektörünün kârı, 2012 yılının ilk çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine göre, olumlu seyrini sürdürmüş ve %38 artmıştır. Gelir kalemleri incelendiğinde, faktoring gelirleri %56,7 oranında artarken faktoring-dışı gelirler %12,9 oranında artmıştır. Faktoring giderleri, %60,9

oranında artmasına karşın, nominal olarak faktoring gelirlerinin oldukça gerisinde kalması nedeniyle kârlılığı olumsuz etkilememiştir. Benzer şekilde hafif düşen faktoring dışı giderler de kârlılığı olumlu etkilemektedir.

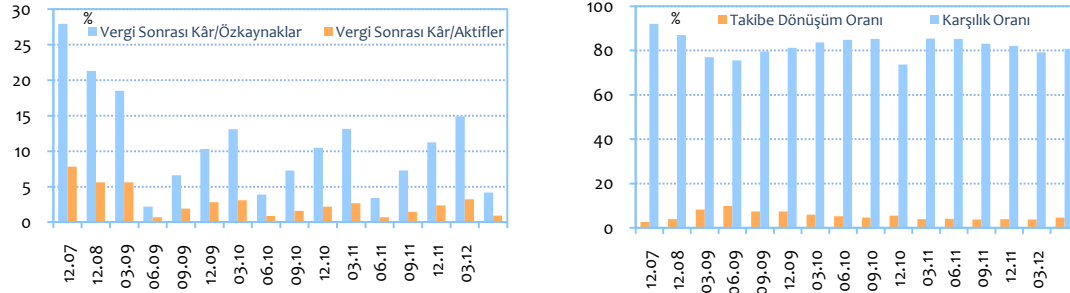
Tablo 4.2-5: Faktoring Şirketleri Gelir Tablosu Seçilmiş Kalemlerinin Görünümü

(Milyon TL)	2008	2009	2010	Mar.11	Haz.11	Eyl.11	Ara.11	Mar.12	Değ. *(%)
Faktoring Gelirleri	1.757	1.358	1.514	411	869	1.429	2.040	644	56,7
Faktoring Dışı Gelirler	1.926	1.708	2.945	321	683	1.207	1.595	362	12,9
Faktoring Giderleri	808	527	685	189	411	692	988	305	60,9
Faktoring Dışı Giderler	1.838	1.649	2.720	304	629	1.130	1.460	303	-0,2
Faaliyet Giderleri	345	315	390	104	219	335	456	123	18,3
Vergi Karşılığı	53	96	87	18	35	52	110	26	49,2
Net Dönem Kârı/Zararı	440	327	390	103	224	364	507	142	38

*Önceki yıla göre

Özkaynak ve aktif kârlılığı, 2012 yılının ilk çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine göre, sırasıyla %23,6 ve %27,7 oranında artmıştır. Sektörün takibe dönüşüm oranındaki olumlu seyir bu dönemde bozulmuştur. Buna göre, takibe dönüşüm oranı 2012 yılının ilk çeyreğinde bir önceki döneme göre artarak, %3,8'den %4,7'ye çıkmıştır.

Grafik 4.2-2: Faktoring Sektörü Performans Göstergeleri

Faktoring şirketlerinin bankacılık dışı finansal sektör içindeki payı 2010 yılından itibaren düşüş eğilimine girmiştir. Faktoring sektöründe zarar eden şirket sayısı bir önceki dönemde olduğu gibi 2012 yılının ilk çeyreğinde de 10 adettir.

Tablo 4.2-8: Faktoring Sektörü Sağlamlık Göstergeleri

(%)	2008	2009	2010	Mar.11	Haz.11	Eyl.11	Ara.11	Mar.12
Bankacılık Dışı Finansal Sektör içindeki Payı	26,3	34,9	39,2	38,5	37,7	36,0	35,6	35,1
Alacaklar/Özkaynaklar Oranı	2,4	3,4	4,2	4,1	4,4	4,3	4,2	4,1
Vergi Sonrası Kâr/Özkaynaklar	18,5	13,1	13,1	3,4	7,3	11,3	14,9	4,2
Vergi Sonrası Kâr/Aktifler	5,6	3,1	2,7	0,7	1,5	2,4	3,2	0,9
Takibe Dönüşüm Oranı	8,2	5,9	4,0	4,1	3,8	3,9	3,8	4,7
Karşılık Oranı	77,0	83,7	85,3	85,2	83,0	82,0	79,1	80,8
YP Varlıklar/Aktifler	15,4	8,2	9,1	13,1	11,0	10,9	11,1	10,4
YP Yükümlülükler/Pasifler	35,1	16,9	17,5	19,7	19,1	20,5	19,3	17,8
Bilanço İçi YP Net Pozisyon/Özkaynaklar	-64,6	-36,6	-41,2	-31,2	-39,8	-45,2	-37,8	-33,8
Bilanço Dışı YP Net Pozisyon/Özkaynaklar	175,3	189,7	188,6	266,4	260,4	329,1	272,2	271,4
İşlem Sınırı Rasyosu (<30)	2,3	3,5	4,4	4,2	4,6	4,4	4,4	4,1
Zarar Eden Şirket Sayısı (Adet)	13	15	14	10	11	12	10	10

4.2.3 Tüketici Finansmanı

Tüketici finansman şirketlerinin toplam aktifleri, 2012 yılının ilk çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine göre, %46,1 oranında büyümüştür. Aynı dönemde, alacaklar kaleminin aktifler içindeki payı, 2012 yılının ilk çeyreğinde %92 ile bir önceki yıl aynı dönemdeki %90,7 oranının üzerinde gerçekleşmiştir. Bu dönemde olumlu bir gelişme olarak, takipteki alacaklarda %9'luk bir

düşüş gözlemlenmekte olup bilanço payı da %4'den %2,5'e gerilemiştir. Bu dönemde özkaynaklar %25,3 oranında artmıştır. Alınan krediler kalemi, 2012 yılının ilk çeyreğinde geçen yılın aynı dönemine göre %52,3 artmıştır. Bu artışa paralel olarak sözkonusu kalemin bilanço payı da %67,9 düzeyinden %72,7 seviyesine çıkmıştır. Aynı dönemde nazım hesaplarda da % 56,4 oranında bir büyüme sözkonusudur.

Tablo 4.2-10: Tüketici Finansman Sektörü Bilanço Temel Büyüklüklerinin Görünümü

(Milyar TL)	2008	2009	2010	Mar.11	Haz.11	Eyl.11	Ara.11	Mar.12	Bilanço Payı(%)	
									Değ.*	Değ.*
									(%)	(%)
Alacaklar	4	3,9	5,4	5,8	6,7	7,5	8,4	8,6	48,1	90,7
Takipteki Alacaklar	0,3	0,4	0,3	0,3	0,2	0,3	0,2	0,2	-9,0	4,0
Karşılıklar	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1	-33,6	2,7
Bankalar	0,3	0,3	0,4	0,4	0,3	0,2	0,2	0,5	19,4	6,4
Toplam Aktifler	4,7	4,5	6,1	6,4	7,2	8,0	8,9	9,4	46,1	100,0
Alınan Krediler	3,7	3,6	4,5	4,9	5,7	6,4	7,1	7,4	52,3	76,0
Özkaynaklar	0,4	0,4	0,5	0,5	0,5	0,6	0,6	0,6	25,3	7,8
Nazım Hesaplar Top.	0,9	2,5	4,4	4,4	5,8	6,4	6,6	6,8	56,4	67,9

*Önceki Yıla Göre

Tüketici finansman sektörünün kârlılığında olumlu seyrin sürdüğü görülmektedir. Net dönem kârı, 2012 yılının ilk çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine göre, %29,7 artış göstermiştir. Tüketici finansman gelirleri ve giderlerinde sırasıyla %51,5 ve %52,8 oranında bir artış yaşanmıştır. Aynı dönemde, tüketici finansman dışı gelir ve giderlerdeki artış oranları sırasıyla %39,5 ve %58,5 olarak gerçekleşmiştir.

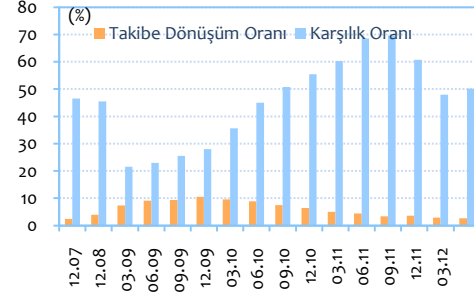
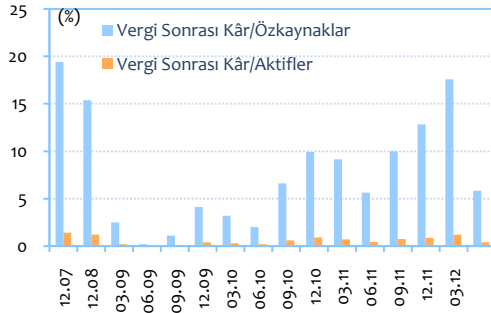
Tablo 4.2-11: Tüketici Finansman Şirketleri Gelir Tablosu Seçilmiş Kalemlerinin Görünümü

(Milyon TL)	2008	2009	2010	Mar.11	Haz.11	Eyl.11	Ara.11	Mar.12	Değ.* (%)
Tüketici Finansman Gelirleri	688	667	643,5	177,8	369,6	594,7	840,3	269,3	51,5
Tüketici Finansman Dışı Gelirler	1515	540	344,6	123,1	278,1	507,2	596,7	171,7	39,5
Tüketici Finansman Giderleri	491	457	412,2	116,5	240,3	384,6	544,9	178,1	52,8
Tüketici Finansman Dışı Giderler	1523	523	323,5	104,4	249,1	481,9	558,6	165,5	58,5
Faaliyet Giderleri	138	118	142,2	31,2	65,7	100,9	140,9	36,5	17,1
Vergi Karşılığı	11,6	12,5	16,0	8,9	18,3	27,9	31,6	11,1	23,8
Net Dönem Kârı/Zararı	9,5	13,3	43,0	28,3	53,6	70,6	106,8	36,7	29,7

*Önceki Yıla Göre

Sektör özkaynak kârlılığı 2012 yılının ilk çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine göre, %4 artmıştır. Ancak bu dönemde aktif kârlılığı %11 oranında gerilemiştir. Olumlu bir gelişme olarak 2012 yılının ilk çeyreğinde takibe dönüşüm oranı bir önceki yılın aynı dönemine göre, %39 düşerek %2,7 olarak gerçekleşmiştir.

Grafik 4.2-3: Tüketici Finansman Sektörü Performans Göstergeleri

Tüketici finansman sektörünün bankacılık-dışı finansal sektör içerisindeki payında 2010 yılının üçüncü çeyreğinden bu yana görülen artış devam etmektedir. Sektörde zarar eden şirket sayısı, 2012 yılının ilk çeyreğinde 6 adettir.

Tablo 4.2-12: Tüketici Finansman Sektörü Sağlamlık Göstergeleri

(%)	2008	2009	2010	Mar.11	Haz.11	Eyl.11	Ara.11	Mar.12
Bankacılık Dışı Finansal Sektör içindeki Payı	15,8	15,1	16,3	17,2	18,0	19,0	20,2	21,3
Alacaklar/Özkaynaklar	10,6	9,5	11,6	11,6	12,5	13,6	13,8	13,8
Vergi Sonrası Kâr/Özkaynaklar	2,5	3,2	9,1	5,6	10,0	12,8	17,6	5,8
Vergi Sonrası Kâr/Aktifler	0,2	0,3	0,7	0,4	0,7	0,9	1,2	0,4
Takibe Dönüşüm Oranı	7,4	9,6	5,0	4,4	3,4	3,6	2,9	2,7
Karşılık Oranı	21,5	35,6	60,2	68,6	69,7	60,7	48,0	50,1
YP Varlıklar/Aktifler	9,3	8,1	3,9	3,7	5,1	4,9	3,7	5,4
YP Yükümlülükler/Pasifler	43,9	42,7	28,9	27,2	30,3	32,5	29,7	28,6
Bilanço İçi YP Net Pozisyon/Özkaynaklar	-431,5	-380,7	-322,0	-301,5	-338,4	-401,5	-380,4	-346,9
Bilanço Dışı YP Net Pozisyon/Özkaynaklar	82,3	180,5	233,2	218,4	322,3	369,4	228,9	224,4
İşlem Sınırı Rasyosu (<30)	10,8	10	11,7	12,3	13,2	13,7	15,2	14,1
Zarar Eden Şirket Sayısı	4	4	4	4	2	5	6	5

4.2.4 Varlık Yönetimi

Varlık yönetimi şirketlerinin aktiflerinde 2012 yılının ilk çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine göre, %19,9 oranında bir artış olmuştur. Söz konusu gelişmede özellikle devralınan takipteki krediler hesabında görülen artış belirleyicidir. Ancak aynı dönemde bu krediler için ayrılan karşılıklarda ciddi bir artış söz konusudur. Kaynak yapısı değerlendirildiğinde, sektörün ana kaynağını alan krediler oluşturmakta olup, bilanço payı itibarıyla krediler pasifin %59,2'sini oluşturmaktadır. Diğer taraftan özkaynakların %54 oranında artması bu kalemin bilanço payını da olumlu etkilemiş ve %26,2'den %33,6'ya yükselmiştir. 2012 yılının ilk çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine göre nazım hesaplarda %46,7 oranında bir daralma söz konusudur. Bu küçülme neticesinde nazım hesapların bilançoya oranı yaklaşık yarı yarıya azalmıştır.

Tablo 4.2-14: Varlık Yönetim Şirketleri Temel Bilanço Büyüklüklerinin Görünümü

(Milyon TL)	2008	2009	2010	Mar.11	Haz.11	Eyl.11	Ara.11	Mar.12	Değ. * (%)	Bilanço Payı	
										Mar.11	Mar.12
Bankalar ve Diğer Mali Kuruluşlar	40,9	39,6	103,5	125,0	132,9	128,3	166,9	166,1	32,8	17,1	18,9
Devralınan Krediler	17,9	190	344,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Devralınan Takipteki Krediler	311	199	277,9	683,8	677,4	723,0	774,9	942,8	37,9	93,4	107,4
Karşılıklar	7,8	96,2	108,9	114,4	117,6	116,9	130,2	295,4	158,2	15,6	33,7
Toplam Aktifler	369,8	356	657,7	732,3	749,7	801,0	875,6	877,8	19,9	100,0	100,0
Alınan Krediler	287,1	218	466,7	525,2	521,1	542,1	569,5	519,9	-1,0	71,7	59,2
Özkaynaklar	74,8	127	178,6	191,7	210,3	235,4	280,2	295,3	54,0	26,2	33,6
Bilanço Dışı Hesaplar Toplamı	188,5	119	214,0	209,9	73,7	80,6	97,6	111,8	-46,7	28,7	12,7

*Önceki Yıla Göre

Varlık yönetimi şirketlerinin kârlılık performansında, 2012 yılının ilk çeyreğinde artış gözlenmektedir. Ücret ve komisyon gelirleri aynı dönemde gerilemiştir. Bu dönemde, önceki dönemlerdeki

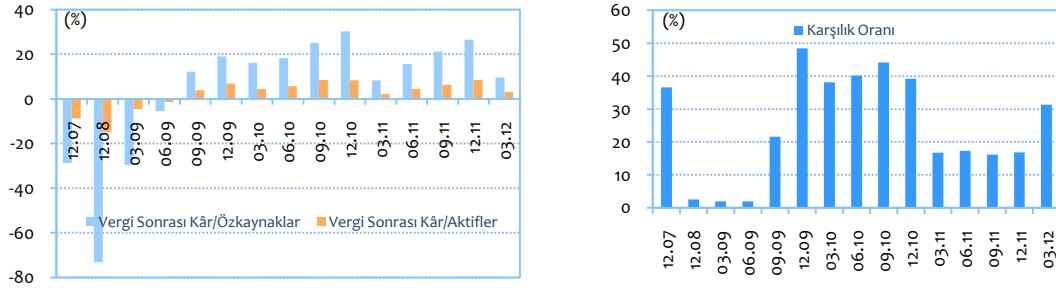
kambiyo işlemlerindeki zararlarını bertaraf ederek, varlık yönetimi şirketlerinin bu işlemlerden kâr elde eder hale gelmesi olumlu bir gelişmedir.

Tablo 4.2-6: Varlık Yönetim Şirketleri Seçilmiş Gelir Tablosu Kalemlerinin Görünümü

(Milyon TL)	2008	2009	2010	Mar.11	Haz.11	Eyl.11	Ara.11	Mar.12	Değişim (%) Mar.11- Mar.12
Faiz Gelirleri	2,4	130	179,4	65,1	129,0	197,7	275,8	73,7	13,2
Faiz Giderleri	15,5	27,3	35,8	11,0	24,0	38,1	52,8	14,6	32,0
Ücret ve Komisyon Gelirleri	2,4	-4,4	-16,0	-8,6	-14,6	-20,0	-31,3	-4,2	-51,4
Diğer Faaliyet Gelirleri	24,2	61,4	79,4	23,3	46,6	75,3	107,8	30,4	30,3
Diğer Faaliyet Giderleri	36,5	38	139,3	42,0	83,6	129,3	170,6	44,4	5,8
Kambiyo İşlemleri Kâr/Zararı	-33,3	-7,36	1,3	-2,6	-8,8	-20,6	-19,7	4,6	-278,7
Vergi Karşılığı	-2,2	1	0,6	2,0	1,4	2,2	13,1	4,7	131,4
Net Dönem Kâr/Zararı	-54,7	24,1	54,2	15,8	33,0	49,9	74,3	28,2	78,3

Varlık yönetimi şirketlerinin özkaynak kârlılığı, %15,7 artarken aktif kârlılığı %48,7 oranında yükselmiştir. Özkaynak ve aktif kârlılığı bakımından diğer bankacılık dışı finansal sektör kuruluşları ile kıyaslandığında varlık yönetimi şirketlerinin performansı oldukça yüksektir. Bu dönemde zarar eden şirket sayısı 1 adettir.

Grafik 4.2-4: Varlık Yönetim Sektörü Performans Göstergeleri

Varlık yönetim şirketlerinin bankacılık dışı finansal sektör içindeki payı 2012 yılının ilk çeyreğinde bir önceki yılın aynı döneminde olduğu gibi %2 seviyesinde seyretmektedir. Özkaynakların alacaklara oranı bir önceki yıla göre %11,7 artış göstermiştir. Sektörün karşılık oranı önceki yılın aynı dönemine göre hayli artmış olup %31,3 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 4.2-7: Varlık Yönetim Sektörü Sağlamlık Göstergeleri

(%)	2008	2009	2010	Mar.11	Haz.11	Eyl.11	Ara.11	Mar.12
Bankacılık Dışı Finansal Sektör İçindeki Payı	1,2	1,2	2,0	2,0	1,9	1,8	2,0	2,0
Alacaklar/Özkaynaklar Oranı	22,8	32,5	28,7	28,0	31,0	32,6	36,2	31,3
Vergi Sonrası Kâr/Özkaynaklar	-73,1	19	30,3	8,2	15,7	21,2	26,5	9,5
Vergi Sonrası Kâr/Aktifler	-14,8	6,8	8,2	2,2	4,4	6,2	8,5	3,2
Karşılık Oranı	2,5	48,4	39,2	16,7	17,4	16,2	16,8	31,3
YP Varlıklar/Aktifler	19,1	17,7	13,2	11,9	10,6	14,6	12,2	8,6
YP Yükümlülükler/Pasifler	78,4	16	29,4	30,5	29,5	9,0	24,1	19,1
Bilanço İçi YP Net Pozisyon/Özkaynaklar	-292,9	4,9	-59,9	-70,9	-67,5	19,0	-37,2	-31,2
Zarar Eden Şirket Sayısı (Adet)	4	3	0	0	0	2	2	1
Toplam Şirket Sayısı (Adet)	5	6	6	6	6	8	8	8

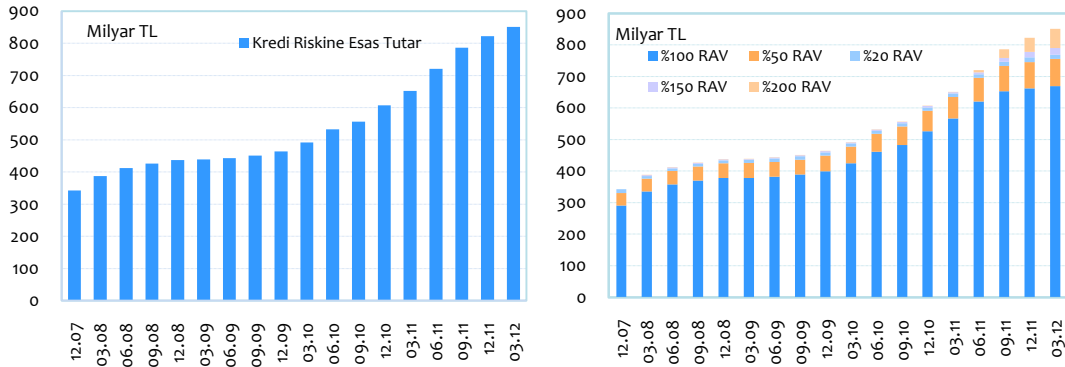
5 RİSK, SERMAYE ve KÂRLILIK DEĞERLENDİRMESİ

5.1 Risk Analizi

5.1.1 Kredi Riski

2012 yılı ilk çeyreği itibarıyla, bankacılık sektörü kredi riskine esas tutarı, artan kredi hacmi paralelinde, bir önceki çeyreğe göre %3,5 oranında artarak 851 milyar TL'ye ulaşmıştır. Bileşenleri incelendiğinde, kredine riskine esas tutarda gözlenen artışın en büyük kaynağının, %200 risk ağırlıklı varlıklarda görülen yükseliş olduğu görülmektedir. Toplam risk ağırlıklı varlıkların %78'ini oluşturan %100 risk ağırlıklı varlıklar ise bu dönemde %1,1 oranında yükselmiştir.

Grafik 5.1-1: Kredi Riskine Esas Tutar ve Risk Ağırlıklı Varlıkların Gelişimi

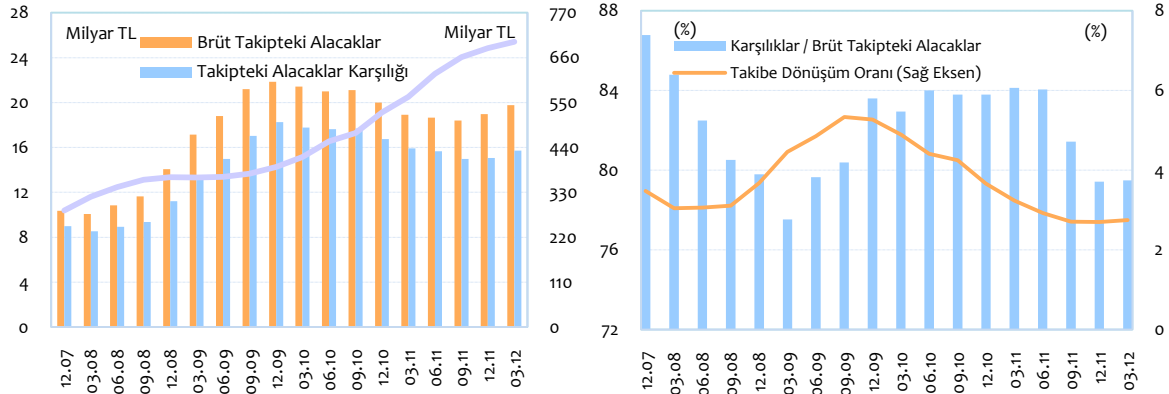
Riske esas tutarın incelenmesi çerçevesinde, bankacılık sektörü kredi hacmindeki gelişim incelendiğinde, 2011 yılının ikinci yarısı ile birlikte toplam kredi tutarındaki artış hızının gerek TCMB gerekse BDDK tarafından alınan önlemlerin de etkisiyle azaldığı görülmektedir. 2012 yılı ilk çeyreği itibarıyla, toplam krediler bir önceki çeyreğe göre %2,4 oranında artmış; sırasıyla %4,8 ve %2,6 oranında büyüyen kredi kartları ve diğer ticari krediler toplam kredilere göre daha hızlı büyümüşlerdir.

Tablo 5.1-1: Bireysel ve Ticari Kredilerin Gelişimi

	Milyon TL					% Dağılım				
	2008	2009	2010	2011	Mar.12	2008	2009	2010	2011	Mar.12
KOBİ Kredileri	84.605	83.271	125.734	162.109	164.547	23,0	21,2	23,9	23,7	23,5
Diğ.Tic.ve Kur.	165.707	179.435	225.893	296.891	304.617	45,1	45,7	43,0	43,5	43,6
Bireysel	117.133	129.915	174.224	223.893	229.943	31,9	33,1	33,1	32,8	32,9
Konut	38.900	44.888	60.800	74.590	75.438	10,6	11,4	11,6	10,9	10,8
Taşıt	5.498	4.423	5.666	7.366	7.280	1,5	1,1	1,1	1,1	1,0
İhtiyaç	33.416	38.390	45.843	62.076	62.537	9,1	9,8	8,7	9,1	8,9
Kredi Kartları	33.990	36.576	43.582	55.489	58.173	9,3	9,3	8,3	8,1	8,3
Toplam	367.445	392.621	525.851	682.893	699.107	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

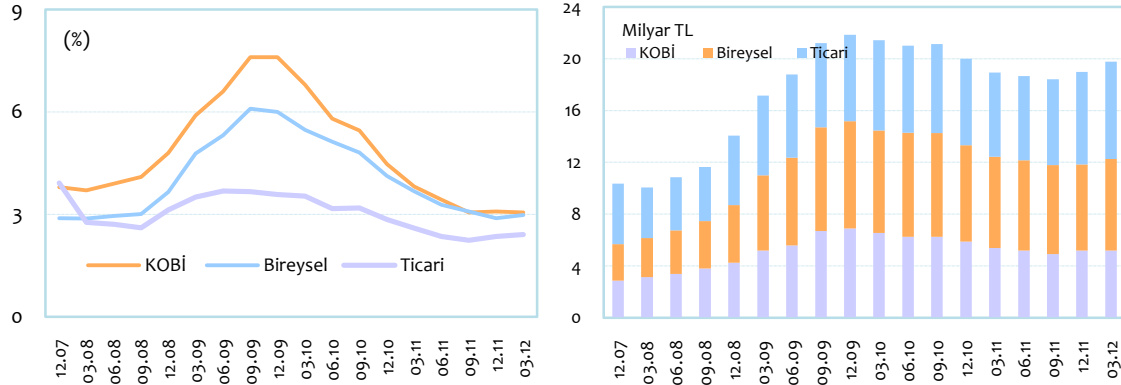
Bankacılık sektörü takibe dönüşüm oranının (TDO), 2009 yılı Eylül ayından beri devam eden azalış eğilimi 2012 yılı ilk çeyreğinde sona ermiştir. 2011 yılsonunda %2,7 olan TDO, 2012 yılı ilk çeyreğinde %2,75'e yükselmiştir. Bu gelişmede, takipteki alacakların bir önceki döneme göre %4,2 oranında artış göstererek, 19,8 milyar TL'ye yükselmesi etkili olmuştur. Aynı dönemde takipteki alacaklar için ayrılan karşılıkların da %4,3 oranında yükselmesi sonucu, karşılıkların takipteki alacaklara oranı, %79,4 düzeyinde sabit kalmıştır. Kredilerin kompozisyonunda Mart 2012 itibarıyla önemli bir değişiklik yaşanmamıştır.

Grafik 5.1-2: Takipteki Alacaklar ve Takibe Dönüşüm Oranının Gelişimi

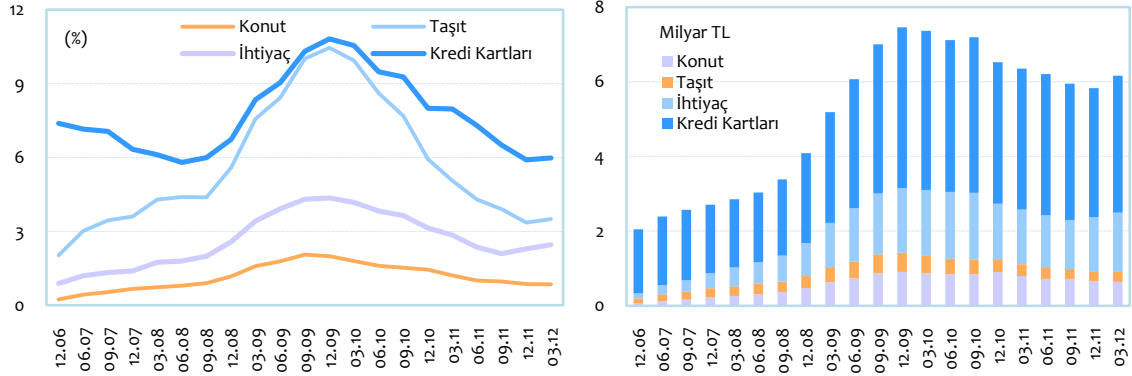
2012 yılı ilk çeyreğinde bir önceki döneme göre KOBİ kredilerinin takibe dönüşüm oranının kısmen azaldığı, bireysel kredilerin ve ticari kredilerin takibe dönüşüm oranlarının ise kısmen yükseldiği görülmektedir. Bu dönemde, bireysel kredilerin, KOBİ kredilerinin ve ticari kredilerin takibe dönüşüm oranları sırasıyla %3,0, %3,1 ve %2,4 olarak gerçekleşmiştir. Aynı dönem itibarıyla, bireysel krediler ve ticari krediler için takipteki alacak tutarlarının bir önceki çeyreğe göre sırasıyla %6,1 ve %5,5 oranlarında yükseldiği, KOBİ kredileri için ise söz konusu tutarın %0,1 oranında azaldığı gözlenmektedir.

Grafik 5.1-3: Bireysel ve Ticari Krediler ile KOBİ Kredilerinin TDO ve TGA Gelişimi

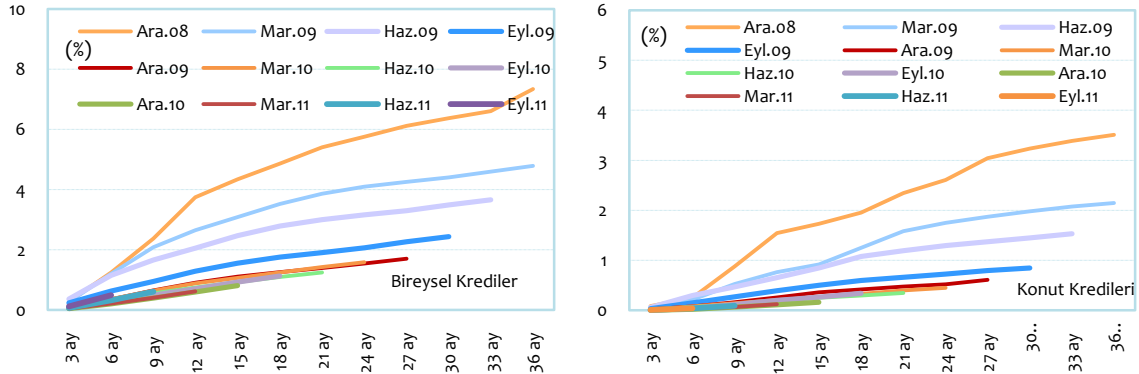
Bireysel krediler incelendiğinde, 2012 yılı Mart ayı itibarıyla konut kredilerine ilişkin takipteki alacak tutarının 2011 yılsonuna göre %1,5 oranında azaldığı, taşıt ve ihtiyaç kredileri ile kredi kartlarına ilişkin takipteki alacak tutarlarının ise sırasıyla %3,3, %8,3 ve %6,2 oranında yükseldiği görülmektedir. Bu paralelde, konut kredileri dışındaki diğer kredi türlerine ilişkin TDO'lar da bu dönem yükselmiştir. Takibe dönüşüm oranları bu dönemde, kredi kartları için % 6, taşıt kredileri için % 3,5, ihtiyaç kredileri için %2,5, konut kredileri için ise %0,8 olarak gerçekleşmiştir. Gelecek dönemde bu kredilerin kalitesinin arttırılmasının bankacılık sektörünün maruz kaldığı kredi riskinin azaltılması noktasında önem taşıdığı düşünülmektedir.

Grafik 5.1-4: Bireysel Kredilerin TGA ve TDO Gelişimi

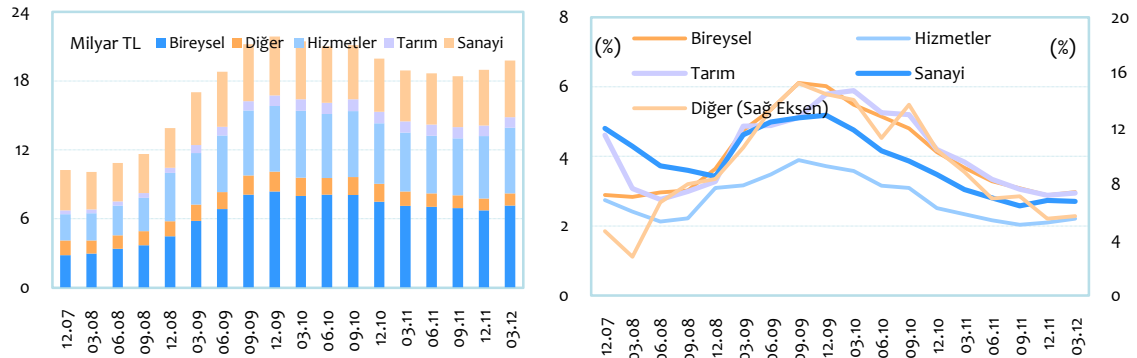
Bireysel kredilerin yaşlandırma analizi incelendiğinde, 2011 yılı ikinci çeyreğinden sonraki dönemde kullanılan kredilerin takibe düşme hızının yükseldiği görülmektedir. Bu durum, söz konusu dönemde kullanılan konut kredileri dışındaki diğer bireysel kredilerden kaynaklanmaktadır. Kredi kartlarına ve ihtiyaç kredilerine ilişkin takipteki alacak tutarlarında 2012 yılı ilk çeyreğinde gözlenen artışlar bu gelişmeler ile paralellik taşımaktadır. Yaşlandırma analizi konut kredileri için yapıldığında, 2011 yılında verilen konut kredilerinin takibe düşme hızlarının birbirlerine yakın seviyelerde olduğu görülmektedir.

Grafik 5.1-5: Bireysel Kredilerin Yaşlandırma Analizi

Takipteki alacakların sektörel dağılımı incelendiğinde, 2012 yılı ilk çeyreği itibarıyla bütün ana sektörlerde kullanılan kredilere ilişkin takipteki alacak tutarlarında kısmi bir yükseliş yaşandığı görülmektedir. Bu paralelde, aynı dönemde kredi hacmi hızlı artan sanayi sektörü dışındaki diğer sektörlerin takibe dönüşüm oranları da yükselmiştir. Bireysel krediler ile tarım, sanayi ve hizmetler sektörlerine kullanılan kredilerin TDO'ları, 2012 yılı ilk çeyreğinde itibarıyla sırasıyla %3, %2,9, %2,7 ve %2,2 olarak gerçekleşmiştir.

Grafik 5.1-6: Takipteki Alacaklar ve Takibe Dönüşüm Oranının Sektörel Dağılımındaki Değişim

Takipteki alacak içerisinde en yüksek paya sahip alt sektörler incelendiğinde, 2012 yılı ilk çeyreği itibarıyla dikkat çeken en önemli hususun; bireysel konut krediler dışında, söz konusu sektörlerle ilişkin takipteki alacak tutarlarının toplam takipteki alacaklar içindeki paylarının artış göstermesi olduğu görülmektedir. Kredi kartları, takipteki alacaklar içinde en yüksek paya sahip olmaya devam etmektedir. Kredi kartları için 2011 yıl sonunda %18,6 olan söz konusu oran, 2012 yılının ilk çeyreğinde %19,7'ye yükselmiştir. Bireysel ihtiyaç kredileri, inşaat kredileri ve toptan ticaret ve komisyonculuk kredileri, bu dönemde takipteki alacak tutarının toplam takipteki alacaklar içindeki payı hızlı artış gösteren diğer sektörler olarak öne çıkmaktadır.

Tablo 5.1-2: Takipteki Alacaklar İçerisinde En Yüksek Paya Sahip Alt Sektörler

(%)	Eyl.11		Ara.11		Mar.12	
	Tak. Ala.	N. Krediler	Tak. Ala.	N. Krediler	Tak. Ala.	N. Krediler
	İçindeki Payı	İçindeki Payı	İçindeki Payı	İçindeki Payı	İçindeki Payı	İçindeki Payı
Kredi Kartları	20,2	6,3	18,6	5,7	19,7	8,8
Bireysel İhtiyaç ve Diğer Krediler	12,1	2,6	12,1	2,6	13,2	2,7
İnşaat	7,7	3,5	5,8	7,8	8,2	3,6
Tekstil ve Tekstil Ürünleri San.	7,7	6,3	3,1	7,6	6,4	3,0
Toptan Ticaret ve Komisyonculuk	5,9	2,7	5,8	6,2	2,8	5,8
Tarım	4,9	3,1	4,3	4,6	2,9	4,2
Gıda, Meşrubat ve Tütün San.	3,4	2,7	3,4	3,5	2,7	3,4
Bireysel Konut Kredileri	3,8	1,0	10,9	3,5	0,9	10,6
Perakende Ticaret ve Kişisel Ürünler	3,4	2,8	3,1	3,4	3,0	3,4

2011 yılsonu ile birlikte artmaya başlayan takipteki alacak tutarı, 2012 yılının ilk çeyreğinde de 0,7 milyar TL artmıştır. Bir önceki dönem 19 milyar TL olan söz konusu tutar, 2012 yılının ilk çeyreğinde 19,7 milyar TL'ye yükselmiştir. Konut krediler dışındaki bireysel krediler ile toptan ticaret ve komisyonculuk sektörlerine kullanılan kredilere ilişkin takipteki alacak tutarlarındaki artışlar, toplam takipteki alacak tutarındaki artışın temel kaynakları olarak göze çarpmaktadır. Teminat yapısı incelendiğinde, ikinci grup teminata sahip takipteki alacak tutarının toplam içindeki payı azalırken üçüncü grup için söz konusu pay yükselmiştir, teminatsız takipteki alacak tutarının toplam takipteki alacak tutarı içindeki payı ise %48,2'ye gerilemiştir. Toplam takipteki alacakların teminatlandırılan kısmının toplam kredi tutarına oranı bu dönemde 2,3 puan gerileyerek %35,9 olarak gerçekleşmiştir. Bu gerilemede birinci ve dördüncü grup teminata sahip takipteki alacakların teminat tutarlarının toplam krediye oranlarında gözlenen gerilemenin etkili olduğu düşünülmektedir.

Tablo 5.1-3: Takipteki Alacaklara İlişkin Teminat ve Garanti Bilgileri

	Brüt Bakiye (Milyar TL)			Aktiften Silinen Tutar* (Milyon TL)			Toplam Teminat/Kredi (%)		
	Eyl.11	Ara.11	Mar.12	Eyl.11	Ara.11	Mar.12	Eyl.11	Ara.11	Mar.12
Toplam Takipteki Alacaklar	18,4	19,0	19,7	602,7	331,9	140,8	37,0	38,2	35,9
I. Grup Teminata Sahip Olanlar	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	76,7	71,4	29,9
II. Grup Teminata Sahip Olanlar	6,1	6,6	6,4	54,0	14,2	3,1	78,1	77,1	74,9
III. Grup Teminata Sahip Olanlar	2,6	2,6	3,0	0,6	17,5	0,8	68,1	74,3	69,3
IV. Grup Teminata Sahip Olanlar	0,3	0,4	0,8	16,0	0,1	10,3	62,6	51,0	29,3
Teminatsız Olanlar	9,3	9,3	9,5	532,0	300,1	126,6			
Yeniden Yapılandırılan Alacaklar	0,6	0,8	0,9						
Yeni İtfa Planına Bağlı Alacaklar	0,6	0,5	0,5						

*Donuk alacak olarak sınıflanmış bir kredi veya diğer alacağın, tahsilinin imkansız hale gelmesi veya diğer nedenlerle banka kayıtlarından silinmesi durumunu ifade etmektedir.

2012 yılı ilk çeyreği itibarıyla kredi hacminin büyüme eğilimini devam ettirdiği fakat söz konusu büyümenin sektörün özkaynak büyümesinden daha yavaş olduğu görülmektedir. Bu durum söz konusu dönemde nakdi ve gayri nakdi kredilerde yaşanabilecek olası zararların, özkaynak üstündeki etkisinin azalmasına yol açmıştır. Bu dönemde, nakdi kredilerinin %1'inin zarara dönüşmesi durumunda meydana gelecek zararın özkaynaklara etkisi, 2011 yıl sonuna göre 0,04 puanlık düşüşle %3,9'a gerilemiştir. Nakdi ve gayri nakdi kredilerde %10'luk zarar meydana gelmesi durumunda dahi sektörün sermayesi yasal limitlerin üstünde seyretmektedir. Söz konusu durum sektörün sağlıklı bir sermaye yapısına sahip olduğuna işaret etmektedir.

Tablo 5.1-4: Kredi Riski Duyarlılık Analizi Sonuçları

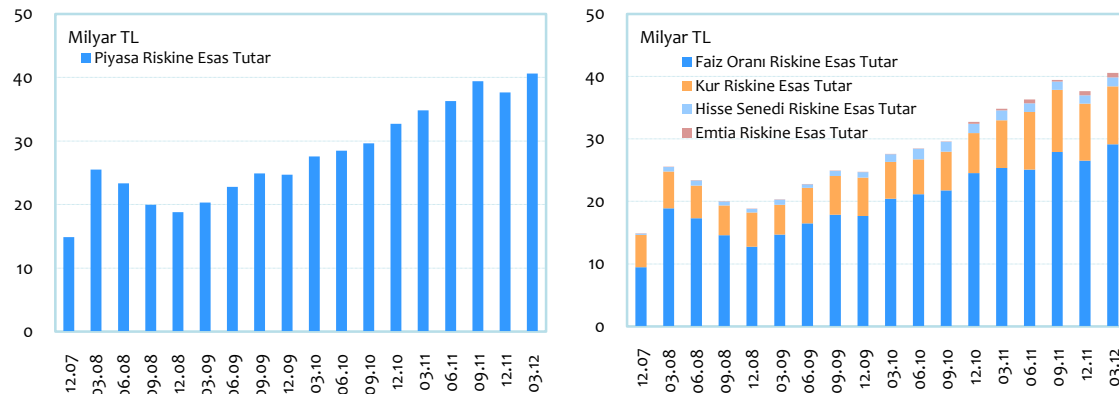
Senaryo	Ara.11				Mar.12			
	Zarar (Milyon TL)	SYR (%)	SYR Değişimi (Puan) *	Zarar/ Özk(%)	Zarar (Milyon TL)	SYR (%)	SYR Değişimi (Puan)*	Zarar/ Özk. (%)
Nakdi Kredilerin %1'inin Zarara Dönüşmesi	5.863	15,24	-0,56	3,94	6.090	15,35	-0,55	3,9
Nakdi Kredilerin %5'inin Zarara Dönüşmesi	29.314	12,96	-2,84	19,71	30.449	13,09	-2,81	19,53
Nakdi Kredilerin %10'unun Zarara Dönüşmesi	58.629	9,97	-5,83	39,43	60.898	10,12	-5,78	39,06
G.Nakdi Kredilerin %1'inin Zarara Dönüşmesi	1.579	15,65	-0,15	1,06	1.638	15,76	-0,14	1,05
G. Nakdi Kredilerin %5'inin Zarara Dönüşmesi	7.896	15,04	-0,76	5,31	8.192	15,16	-0,74	5,25
G. Nakdi Kredilerin %10'unun Zarara Dönüşmesi	15.792	14,28	-1,52	10,62	16.385	14,41	-1,49	10,51

Not: İller Bankası verileri hariç tutulmuştur.

* Aralık 2011 dönemi ortalama SYR'si %15,80'dir. Mart 2012 dönemi ortalama SYR'si %15,90'dır.

5.1.2 Piyasa Riski

2012 yılı ilk çeyreğinde piyasa riskine esas tutar, bir önceki döneme göre %7,9 oranında artış göstererek 40,6 milyar TL'ye yükselmiştir. Piyasa riskine esas tutarı oluşturan alt risk bileşenleri incelendiğinde, 2012 yılı ilk çeyreği itibarıyla, sektörün faiz oranı, kur, hisse senedi ve emtia riskine esas tutarlarının arttığı görülmektedir. Özellikle faiz oranı riskine esas tutarda gözlenen 2,6 milyar TL'lik artış piyasa riskine esas tutardaki artışın temel kaynağı olarak öne çıkmaktadır.

Grafik 5.1-7: Piyasa Riskine Esas Tutarın Bileşenleri İtibarıyla Gelişimi

Bankacılık sektörü ticari portföyünün dağılımı 2012 yılı ilk çeyreği itibarıyla incelendiğinde, dikkat çeken en önemli hususun eurobond tutarının toplam portföy içindeki payında gözlenen artışın sona ermesi olduğu söylenebilir. 2011 yılı son çeyreğinde %10 seviyesinde olan söz konusu pay, 2012 yılı ilk çeyreğinde %9,3'e gerilemiştir. Portföy içinde ağırlıklı paya sahip olan DİBS'in toplam içindeki payı da 0,8 puanlık artışla %85,8'e yükselmiştir. Sektörün ticari portföyünün faiz yapısı incelendiğinde ise, 2011 yılında sabit faizli portföyün payında gözlenen artışın 2012 yılı ile birlikte devam ettiği gözlenmektedir. Söz konusu pay bir önceki çeyreğe göre 0,6 puan artarak %50,1'e yükselmiştir. 2012 yılı ilk çeyreğinde, ticari portföyün para cinsi açısından dağılımında ise DİBS'in portföy içindeki payında gözlenen yükseliş paralelinde TP menkul kıymetlerin payının 2,6 puanlık artışla %87,4'e yükseldiği görülmektedir.

Tablo 5.1-5: Bankacılık Sektörü Ticari Portföyünün Dağılımı

(%)	Eylül 2011	Aralık 2011	Mart 2012
-----	------------	-------------	-----------

	TP	YP	Toplam	TP	YP	Toplam	TP	YP	Toplam
DİBS	83,3	1,7	85,1	83,2	1,8	85,0	85,8	0,0	85,8
Değişken Faizli	47,0	0,2	47,2	45,9	0,0	45,9	46,0	0,0	46,0
Sabit Faizli	35,3	1,6	36,8	36,3	1,8	38,1	39,2	0,0	39,2
Diğer	1,0	0,0	1,0	1,0	0,0	1,1	0,6	0,0	0,6
Eurobond	0,0	9,6	9,6	0,0	10,0	10,0	0,0	9,3	9,3
Değişken Faizli	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,0	0,2	0,2
Sabit Faizli	0,0	9,6	9,6	0,0	9,9	9,9	0,0	9,2	9,2
Hisse Senedi ve Yatırım Fonu	0,3	0,1	0,4	0,3	0,1	0,4	0,3	0,2	0,4
Diğer	1,3	3,7	4,9	1,3	3,2	4,5	1,4	3,1	4,4
Değişken Faizli	0,8	2,2	3,0	0,8	2,2	3,0	0,8	2,0	2,8
Sabit Faizli	0,5	1,5	2,0	0,5	1,0	1,5	0,6	1,1	1,7
Diğer	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
TOPLAM	84,8	15,2	100,0	84,8	15,2	100,0	87,4	12,6	100,0
Değişken Faizli	47,8	2,3	50,1	46,7	2,3	49,0	46,8	2,1	49,0
Sabit Faizli	35,7	12,7	48,4	36,8	12,7	49,5	39,8	10,3	50,1
Diğer	1,3	0,2	1,5	1,3	0,2	1,5	0,8	0,2	1,0

2012 yılı ilk çeyreğinde, bir önceki çeyreğe göre bankacılık sektörü sabit faizli DİBS portföyünün %6,5, özkaynakların ise %5,9 oranında artması, ikinci el DİBS fiyatlarındaki olası değişimlerin sektörün sermayesi üzerindeki etkisinin bir önceki çeyrek ile farklılık arz etmemesine neden olmuştur. İkinci el DİBS fiyatlarındaki olası %10'luk azalışın, sektörün sermayesi üzerindeki azaltıcı etkisi, %5,4 seviyesinde sabit kalmıştır.

Tablo 5.1-6: İkinci El DİBS Fiyatlarındaki Olası Değişimlerin Etkileri

Mart 2012 (Milyon TL)				İkinci El DİBS Fiyatlarındaki Değişim (%)					
				-10	-5	-1	1	5	10
	Ticari Portföy	Sabit Faizli DİBS	Özkaynak	Fiyatlardaki Değişimin Sermayeye Etkisi (%)					
Mevduat Bankaları	197.477	77.036	130.773	-5,9	-2,9	-0,6	0,6	2,9	5,9
KYB	5.167	2.029	15.808	-1,3	-0,6	-0,1	0,1	0,6	1,3
Toplam	202.644	79.066	146.580	-5,4	-2,7	-0,5	0,5	2,7	5,4
Aralık 2011 (Milyon TL)									
Mevduat Bankaları	190.853	72.008	122.956	-5,9	-2,9	-0,6	0,6	2,9	5,9
KYB	4.327	2.248	15.446	-1,5	-0,7	-0,1	0,1	0,7	1,5
Toplam	195.179	74.256	138.402	-5,4	-2,7	-0,5	0,5	2,7	5,4

Eurobond fiyatlarındaki olası değişimlerin sektörün sermayesi üzerindeki etkisi incelendiğinde, 2012 yılı ilk çeyreğinde sektörün eurobond tutarının bir önceki çeyreğe göre %4,1 oranında gerilemesinin, eurobond fiyatlarındaki olası değişimlerin sektörün sermayesi üzerindeki etkisinin azalmasına yol açtığı görülmektedir. Eurobond fiyatlarındaki olası %10'luk azalışın, sektörün sermayesi üzerindeki azaltıcı etkisi, %1,3 seviyesine gerilemiştir.

Tablo 5.1-7: Eurobond Fiyatlarındaki Olası Değişimlerin Etkileri

Mart 2012 (Milyon TL)				Eurobond Fiyatlarındaki Değişim (%)					
				-10	-5	-1	1	5	10
	Ticari Portföy	Sabit Faizli Eurobond	Özkaynak	Fiyatlardaki Değişimin Sermayeye Etkisi (%)					
Mevduat Bankaları	197.477	18.152	130.773	-1,4	-0,7	-0,1	0,1	0,7	1,4
KYB	5.167	320	15.808	-0,2	-0,1	0,0	0,0	0,1	0,2
Toplam	202.644	18.473	146.580	-1,3	-0,6	-0,1	0,1	0,6	1,3
Aralık 2011 (Milyon TL)									
Mevduat Bankaları	190.853	18.887	122.956	-1,5	-0,8	-0,2	0,2	0,8	1,5
KYB	4.327	369	15.446	-0,2	-0,1	0,0	0,0	0,1	0,2
Toplam	195.179	19.256	138.402	-1,4	-0,7	-0,1	0,1	0,7	1,4

Ticari portföy içinde sınırlı paya sahip olan hisse senedi ve yatırım fonlarının fiyatlarındaki değişimlerin, sektörün sermayesi üzerindeki etkisi, 2012 yılı ilk çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre değişim göstermemiştir. Bu duruma, bu dönemde bir önceki çeyreğe göre bankacılık sektörü hisse senedi ve yatırım portföyü ile özkaynak tutarlarının paralel oranlarda büyümesi neden

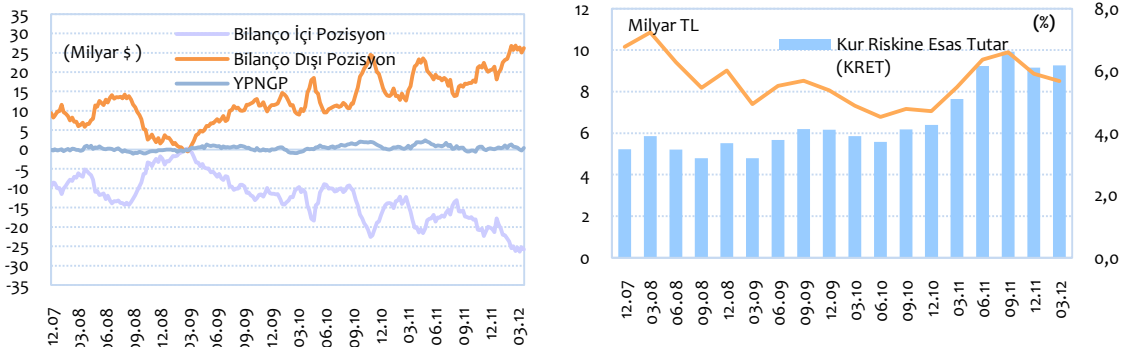
olmuştur. Bu dönemde, hisse senedi ve yatırım fonları fiyatlarındaki olası %10'luk düşüşün, sektörün sermayesi üzerindeki azaltıcı etkisi, %0,06 seviyesinde sabit kalmıştır.

Tablo 5.1-8: Hisse Senedi ve Yatırım Fonu Fiyatlarındaki Olası Değişimlerin Etkisi

	Mart 2012 (Milyon TL)			HS+YF Fiyatlarındaki Değişim (%)					
	Ticari Portföy	Hisse Senedi ve Yatırım Fonu	Özkaynak	-10	-5	-1	1	5	10
				Fiyatlardaki Değişimin Sermayeye Etkisi (%)					
Mevduat Bankaları	197.477	773	130.773	-0,06	-0,03	-0,01	0,01	0,03	0,06
KYB	5.167	84	15.808	-0,05	-0,03	-0,01	0,01	0,03	0,05
Toplam	202.644	857	146.580	-0,06	-0,03	-0,01	0,01	0,03	0,06
	Aralık 2011 (Milyon TL)								
Mevduat Bankaları	190.853	765	122.956	-0,06	-0,03	-0,01	0,01	0,03	0,06
KYB	4.327	59	15.446	-0,04	-0,02	0,00	0,00	0,02	0,04
Toplam	195.179	824	138.402	-0,06	-0,03	-0,01	0,01	0,03	0,06

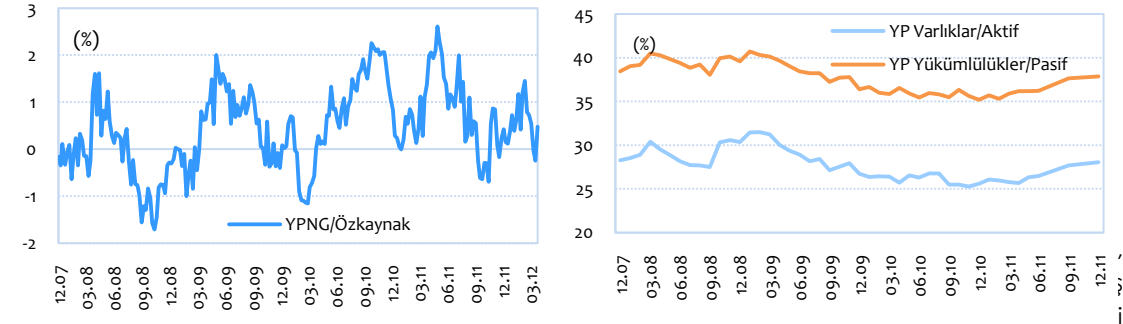
2012 yılı ilk çeyreğinde bankacılık sektörünün bilanço içi yabancı para pozisyonu, açık pozisyonda kalmaya devam etmiş, bir önceki çeyreğe göre %45,2 oranında artarak, 17,8 milyar TL'den 25,8 milyar TL'ye yükselmiştir. Aynı dönemde sektörün bilanço dışı yabancı para pozisyonu ise, kapalı pozisyonunu sürdürmüş, bir önceki çeyreğe göre %45,1 oranında artarak, 18,1 milyar TL'den 26,2 milyar TL'ye yükselmiştir. Sektörün yabancı para net genel pozisyonu ise sıfıra yakın seviyelerde seyretmektedir. 2011 yılının son çeyreğinde 0,3 milyar TL olan YPNGP, 2012 yılının ilk çeyreğinde 0,4 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Yılın ilk çeyreğinde sektörün kur riskine maruz tutarının bir önceki çeyreğe göre kısmi bir yükseliş yaşadığı görülmektedir.

Grafik 5.1-8: BİP, YPNGP ve Kur Riskine Esas Tutaradaki Gelişim

2011 yılı son çeyreğinde %0,4 seviyesinde olan bankacılık sektörü YPNGP/Özkaynak oranı, mutlak değer olarak yılsonunda %0,5 seviyesine yükselmiştir. 2012 yılı ilk çeyreğinde kurların gerilemesine rağmen sektörün YP varlık ve YP yükümlülüklerinin bilanço içerisindeki paylarının yükseldiği görülmektedir. Söz konusu değerler, bir önceki çeyreğe göre sırasıyla 0,9 ve 1,4 puanlık artışla yılın ilk çeyreğinde %28,9 ve %39,3 seviyelerinde gerçekleşmiştir.

Grafik 5.1-9: YPNGP / Özkaynak Oranı ve YP Varlık ve Yükümlülüklerin Bilanço İçi Payı

Üzerindeki azaltıcı etkisi, bir önceki döneme göre 1,6 puan yükselmiş ve %7 olarak gerçekleşmiştir.

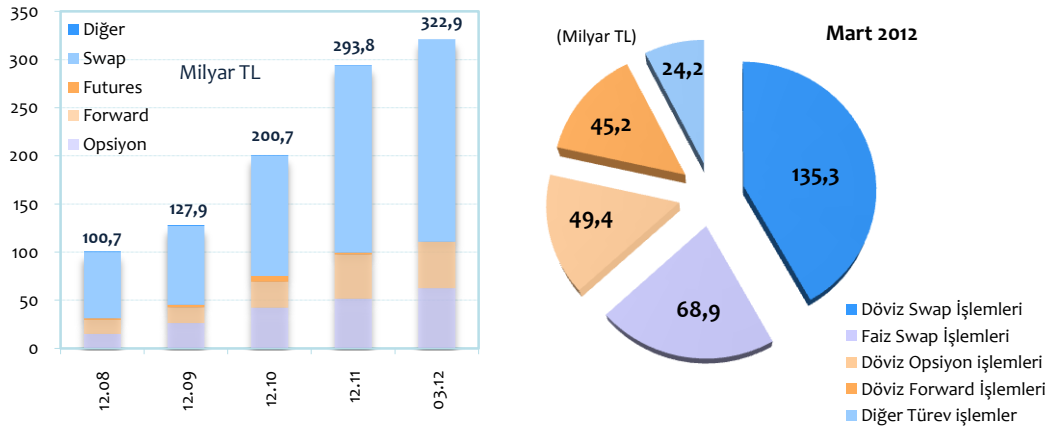
Tablo 5.1-9: Kurlardaki Olası Değişimlerin Etkileri

30 Mart 2012 itibarıyla (Milyon Dolar)						Kurlardaki Değişim Oranı (%)					
	Bilanço İçi Pozisyon (Bip)	Özkaynak (Özk)	BİP/Özk. (%)	YPNGP	YPNGP/Özk. (%)	-20	-10	1	5	25	50
Mevduat B.	-25.103	79.592	-31,5	422	0,5	6,3	3,2	-0,3	-1,6	-7,9	-15,8
KYB	-440	9.050	-4,9	-22	-0,2	1,0	0,5	0,0	-0,2	-1,2	-2,4
Katılım B.	-245	3.744	-6,5	44	1,2	1,3	0,7	-0,1	-0,3	-1,6	-3,3
Toplam	-25.788	92.386	-27,9	444	0,5	5,6	2,8	-0,3	-1,4	-7,0	-14,0
30 Aralık 2011 itibarıyla (Milyon Dolar)						Kurlardaki Değişimin Sermayeye Etkisi (%)					
Mevduat B.	-17.626	70.977	-24,8	312	0,4	5,0	2,5	-0,2	-1,2	-6,2	-12,4
KYB	-258	8.076	-3,2	-12	-0,1	0,6	0,3	0,0	-0,2	-0,8	-1,6
Katılım B.	126	3.358	3,8	24	0,7	-0,8	-0,4	0,0	0,2	0,9	1,9
Toplam	-17.758	82.411	-21,5	324	0,4	4,3	2,2	-0,2	-1,1	-5,4	-10,8

5.1.3 Türev İşlemlerden Kaynaklanan Riskler

Bankacılık sektörünün gerçekleştirdiği türev işlemlerin işlem büyüklüğü 2012 yılının ilk çeyreğinde de artmaya devam etmektedir. Türev işlemler 2011 yıl sonuna göre %9,9 büyümeye göstermiş ve toplam işlem büyüklüğü 322,9 milyar TL'ye ulaşmıştır. Türev işlemlerin işlem türü ve konusu açısından kompozisyonu incelendiğinde genellikle işlem türü olarak swap işlemlerinin ve işlem konusu olarak döviz ve faiz işlemlerinin ağırlıkta olduğu görülmektedir. Döviz ve faiz swaplarının işlem büyüklüğü toplam işlem büyüklüğünün %63,2'sini oluşturmaktadır. Döviz üzerine gerçekleştirilen opsiyon ve forward işlemleri diğer önemli işlemlerdir. Söz konusu işlemlerin toplam işlem büyüklüğü içindeki payı da %29,3'e ulaşmaktadır.

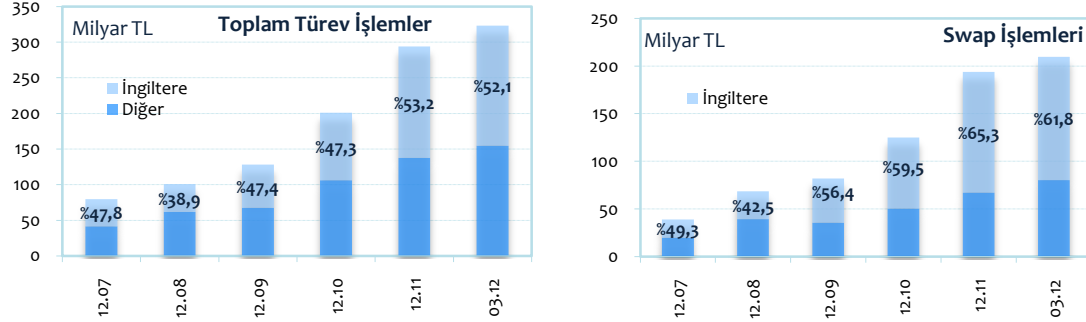
Grafik 5.1-10: Türev İşlemlerin İşlem Türü ve Konusuna Göre Dağılımı

Türev işlemlerin yoğunlaşma riski incelendiğinde özellikle 2007 yılından beri türev işlemlerin, özellikle swap işlemlerinin, büyük kısmının İngiltere'de yerleşik bankalar ile yapılması dikkat çekmektedir. Türev işlemlerin kullanımındaki artışa bağlı olarak İngiltere'de yerleşik bankalar ile yapılan işlemlerin payında da artış devam etmektedir. Özellikle, bu tür işlemlerin 2007 yılında %49,3 olan payı, Mart 2012 döneminde %61,7'ye yükselmiştir. Mart 2012 döneminde İngiltere'de yerleşik bankalar ile yapılan işlemlerin toplam yurtdışı türev işlemler içerisindeki payı da %67 olarak gerçekleşmiştir. Bu durumun özellikle Türk Bankacılık sektörünün ülke riskine maruz bıraktığı ve İngiltere piyasasında gerçekleşebilecek şokların ülkemize bulaşıcılık riskini artırabileceği

düşünülmektedir. Bankaların bu tür işlemlerini diğer ülkelerde yerleşik bankalara kaydırarak risk yoğunlaşmasını azaltmasının faydalı olacağı düşünülmektedir.

Tablo 5.1-10: Türev İşlemlerin İngiltere'ye Yoğunlaşma Riski

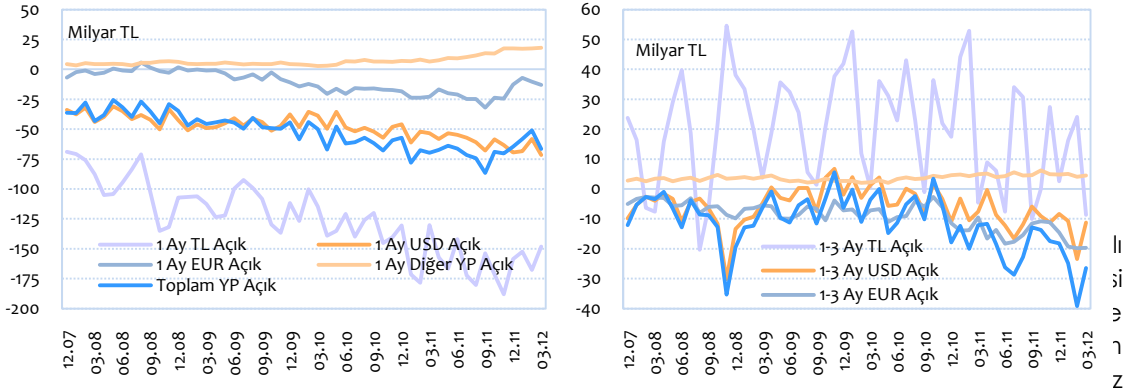
Opsiyon işlemlerin tamamının tezgah üstü nitelikte olduğu varsayılırsa, tezgah üstü nitelikteki türev işlemlerin toplam türev işlemler içerisindeki payının % 99,3 olduğu görülmektedir. Organize piyasaların sağladığı takas ve ödeme mekanizmaları ve teminatlandırma uygulamaları sebebiyle tezgah üstü piyasalara göre çok daha düşük karşı taraf riski içermektedirler. Ayrıca, tezgah üstü piyasalar sistemik tehdit doğurabilecek bağlantılılık riskini artırmaktadırlar. Bu çerçevede, bankaların tezgah üstü nitelikteki işlemlerini organize piyasalara kaydırmalarının karşı taraf ve bağlantılılık risklerinin azaltılması için faydalı olacağı düşünülmektedir. Ayrıca, tezgah üstü türev piyasalarının daha sıkı düzenlenmesi ve bu piyasaların organize piyasalar gibi ortak takas mekanizmaları ile desteklenmesi önem arz etmektedir.

5.1.4 Yapısal Faiz Oranı Riski²

2012 yılı ilk çeyreğinde, bankacılık sektörünün 1 aya kadar vadeli TL açık pozisyonu 10 milyar TL azalarak 148 milyar TL'ye gerilemiş, YP açık pozisyonu ise 1,9 milyar TL artışla 66,5 milyar TL'ye yükselmiştir. 1 aya kadar vadeli TL açık pozisyonunun 2011 yılı ile birlikte daha istikrarlı bir seyir izlemeye başladığı söylenebilir. Söz konusu açık pozisyonların devam etmesi kriz sonrası dönemde faizlerin düşmesi nedeniyle bankaların kârlılığına olumlu yansımış olsa da, küresel piyasalardaki belirsizlik ve Euro Alanındaki sorunlar da göz önünde bulundurulduğunda, kısa vadede faiz artışları olması halinde bankacılık sektörü kârlılığının olumsuz yönde etkilenebileceği değerlendirilmektedir. 2012 yılı ilk çeyreği itibarıyla 1-3 ay vadede faize duyarlı TL kalemlerin 8,7 milyar TL açık verdiği, YP kalemlerin açık pozisyonunun ise 26,4 milyar TL'ye yükseldiği görülmektedir.

² Piyasa riski kapsamında dikkate alınan faiz oranı riskinden farklı olarak, bankanın tüm aktif ve pasif kalemleri arasındaki yeniden fiyatlama sürelerindeki uyumsuzluktan kaynaklanan riski ifade etmektedir.

Grafik 5.1-11: Faiz Açıklarının Gelişimi

marjının genişlemesine neden olmuştur. Faiz marjı, 2012 yılının ilk çeyreğinde 0,44 puan artarak %3,33'e yükselmiştir.

Tablo 5.1-11: Faiz Marjı ve Bileşenlerinin Gelişimi

(%)	Mar.09	Haz.09	Eyl.09	Ara.09	Mar.10	Haz.10	Eyl.10	Ara.10	Mar.11	Haz.11	Eyl.11	Ara.11	Mar.12
Plasman Faizi (1)	12,34	11,79	11,13	10,63	9,47	9,13	8,80	8,43	7,53	7,41	7,38	7,72	8,82
Faiz Maliyeti (2)	7,83	7,14	6,55	6,08	4,82	4,91	4,99	4,79	4,47	4,55	4,63	4,83	5,49
Faiz Marjı (3)	4,51	4,66	4,58	4,55	4,65	4,22	3,82	3,65	3,06	2,85	2,75	2,89	3,33

(1): $((1 + (\text{Toplam Faiz Gelirleri} / \text{Ortalama Faize Duyarlı Aktif}))^{(12 / \text{İlgili Ayın Sırası})} - 1)$

(2): $((1 + (\text{Toplam Faiz Giderleri} / \text{Ortalama Faize Duyarlı Pasif}))^{(12 / \text{İlgili Ayın Sırası})} - 1)$

(3): $[(1) - (2)]$

Sektörün maruz kaldığı yapısal faiz oranı riski tutarının değerlendirilmesi amacıyla aşağıda yer alan senaryo analizleri çerçevesindeki faiz değişimlerinin, banka kârlılığı üzerindeki etkisi hesaplanmaktadır. Yapılan analizde bankaların varlık ve yükümlülüklerinin yeniden fiyatlama tarihlerine kalan süreler ve ortalama plasman faizi ile faiz maliyeti dikkate alınmıştır. Hesaplamalarda, bankaların varlık ve yükümlülüklerinin faize duyarlılığının, analiz dönemi boyunca değişmediği, yeni kaynak girişinin yaşanmadığı ve paranın zaman değerinin olmadığı varsayılmıştır. Yapısal faiz oranına ilişkin senaryolar kapsamında TL ve YP kalemlerden beklenen kâr ve zarar tutarları incelendiğinde; 2012 yılı ilk çeyreğinde 1 ay vadede TL açık pozisyonunda bir önceki döneme göre azalış olması nedeniyle, faiz artışını içeren senaryolar için gerçekleşecek zararın düştüğü, 1 ay vadede YP açık pozisyonunda bir önceki döneme göre artış olması nedeniyle, faiz artışını içeren senaryolar için YP pozisyonunda gerçekleşecek zararın yükseldiği görülmektedir.

Tablo 5.1-12: Yapısal Faiz Oranı Riskine İlişkin Senaryolar ve Sonuçları

Senaryolar	TP Faizlerdeki Değişim (puan)				YP Faizlerdeki Değişim (puan)							
	1 ay	1-3 ay	3-6 ay	6-12 ay	1 ay	1-3 ay	3-6 ay	6-12 ay				
Senaryo 1	1,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00				
Senaryo 2	0,00	0,00	0,00	0,00	1,00	0,00	0,00	0,00				
Senaryo 3	1,00	2,00	3,00	6,00	0,00	0,00	0,00	0,00				
Senaryo 4	0,00	0,00	0,00	0,00	0,25	0,50	0,75	1,50				
Senaryo 5	1,00	1,00	1,00	1,00	0,50	0,50	0,50	0,50				
Senaryo 6	10,00	0,00	0,00	0,00	5,00	0,00	0,00	0,00				
Senaryo 7	0,00	0,00	10,00	0,00	0,00	0,00	5,00	0,00				
Senaryo 8	-1,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00				
Senaryo 9	0,00	0,00	0,00	0,00	-1,00	0,00	0,00	0,00				
Senaryo 10	-1,00	-2,00	-3,00	-6,00	-0,25	-0,50	-0,75	-1,50				
Kazanç/Kayıp (Milyar TL)	Aralık 2011						Mart 2012					
	TL	USD	EUR	Diğ.YP	Top.YP	Toplam	TL	USD	EUR	Diğ.YP	Top.YP	Toplam
Senaryo 1	-3,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-3,0	-2,7	0,0	0,0	0,0	0,0	-2,7
Senaryo 2	0,0	-1,3	-0,4	0,1	-4,5	-6,1	0,0	-1,2	-0,4	0,1	-4,3	-5,8
Senaryo 3	-48,1	0,0	0,0	0,0	0,0	-48,1	-44,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-44,0
Senaryo 4	0,0	-8,3	-4,1	1,5	-22,9	-33,8	0,0	-8,2	-4,5	1,5	-22,2	-33,3
Senaryo 5	-16,8	-5,0	-2,3	0,8	-14,9	-38,3	-15,6	-5,0	-2,6	0,8	-14,5	-36,8
Senaryo 6	-30,0	-6,3	-1,8	0,4	-22,7	-60,4	-27,5	-6,1	-1,8	0,4	-21,3	-56,3
Senaryo 7	-60,2	-19,3	-9,1	3,5	-55,0	-140,2	-55,1	-19,3	-10,8	3,4	-54,2	-136,0
Senaryo 8	3,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3,0	2,7	0,0	0,0	0,0	0,0	2,7
Senaryo 9	0,0	1,3	0,4	-0,1	4,5	6,1	0,0	1,2	0,4	-0,1	4,3	5,8
Senaryo 10	48,1	8,3	4,1	-1,5	22,9	81,9	44,0	8,2	4,5	-1,5	22,2	77,3

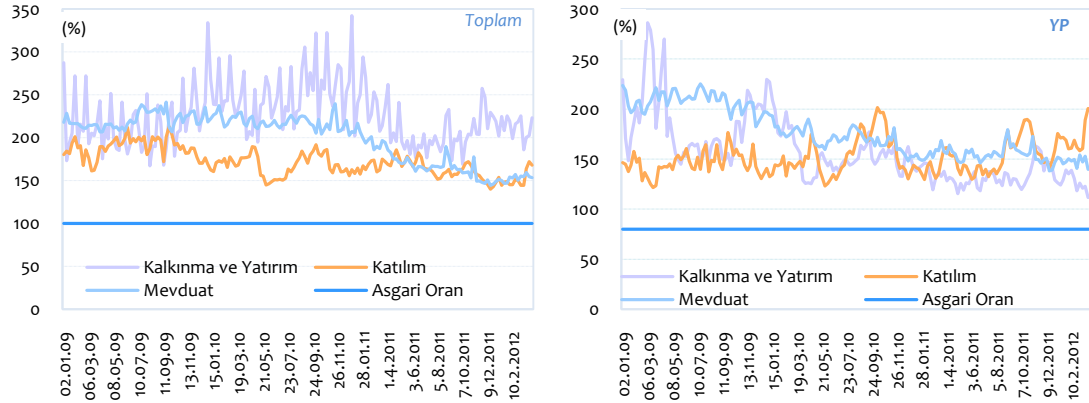
5.1.5 Likidite Riski

Mart 2012 döneminde, bankacılık sektörünün toplam likidite yeterlilik oranı Aralık 2011 dönemine kıyasla iyileşme göstermiştir. TCMB, Mart 2012'nin son haftasında ek parasal sıkılaştırmaya giderek bir hafta vadeli repo fonlama miktarını azaltmış, diğer taraftan bir ay vadeli repo ihalelerine devam etmiştir. Neticede, kısa vadeli repo miktarındaki azalmanın etkisiyle Aralık 2011 tarihinde %150,2 olan toplam likidite yeterlilik oranı Mart 2012 itibarıyla %155,3'e yükselmiştir. Yabancı para açısından değerlendirildiğinde ise, DİBS portföyünün azalması³ yabancı para likidite yeterlilik oranının 4,6 puan azalarak %142,2'ye gerilemesinde en önemli etken olmuştur.

Birinci vade dilimine ilişkin toplam likidite yeterlilik oranı fonksiyonel banka grupları bazında incelendiğinde, mevduat ile kalkınma ve yatırım bankalarında bir önceki çeyreğe göre sınırlı bir iyileşme yaşandığı görülmektedir. Katılım bankaları grubunda ise, yabancı para likidite yeterlilik oranındaki artış toplam likidite yeterlilik oranını da olumlu yönde etkilemiştir. Altın depo hesabının ve mali kesime kullandırılan YP cinsi canlı kredilerden geri ödeme vadesi yaklaşan tutarın artması, diğer taraftan kiralama işlemlerinden kaynaklanan YP cinsi borçların azalması neticesinde, katılım bankaları grubunun yabancı para likidite yeterlilik oranı %158,5'ten %199,8'e yükselmiştir.

³ Hazine'nin 2012'nin ilk çeyreğinde döviz cinsi devlet tahvili iffasına karşılık yeni borçlanmaya gitmemesi nedeniyle bankaların portföylerinde likit varlık niteliğinde olan YP cinsi devlet tahvili miktarı azalmıştır.

Grafik 5.1-12: Birinci Vade Dilimine İlişkin YP ve Toplam Likidite Yeterlilik Oranlarının Gelişimi

Mart 2012 itibarıyla sektörün ikinci vade dilimine ilişkin toplam likidite yeterlilik oranı, Aralık 2011 dönemine göre sınırlı bir düşüşle %114,8'e gerilemiştir. Söz konusu vade dilimine ilişkin likidite bileşenleri incelendiğinde, en büyük değişimin hem varlık hem de kaynak tarafında türev işlemlerde gerçekleştiği görülmektedir. Bir aylık vade diliminde, özellikle swap alım ve satım işlemlerinden kaynaklanan varlık ve yükümlülüklerde yaklaşık %33 oranında artış olmuştur. Kredi alacaklarındaki ve nakit değerlerdeki artışların, mevduat ve bilanço dışı işlemlerdeki artışla dengelenmesi neticesinde toplam likidite yeterlilik oranı önemli bir değişim göstermemiştir. Diğer taraftan, söz konusu vade dilimine ilişkin yabancı para likidite yeterlilik oranı 2011 yılı sonundaki değerini korumuştur.

Tablo 5.1-13: İkinci Vade Dilimine İlişkin YP ve Toplam Likidite Yeterlilik Oranı Bileşenleri

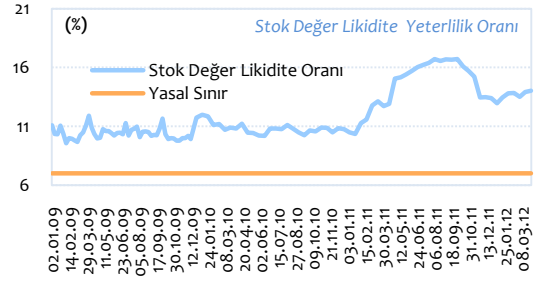
Milyon TL, (%)	YP				Toplam			
Varlıklar	Mart 11	Haziran 11	Aralık 11	Mart 12	Mart 11	Haziran 11	Aralık 11	Mart 12
Türevler	64.784 (47)	64.784 (45)	77.624 (41)	102.847 (50)	78.535 (16)	81.381 (16)	95.762 (18)	120.473 (22)
Bankalar, YDMŞ	18.279 (13)	18.279 (12)	21.252 (11)	16.578 (8)	25.394 (5)	24.567 (5)	29.715 (6)	27.491 (5)
GUD	14.017 (10)	14.017 (10)	18.383 (10)	13.503 (7)	160.459 (33)	148.186 (30)	162.003 (31)	163.898 (29)
VKET	6.560 (5)	6.560 (4)	7.641 (4)	6.009 (3)	57.453 (12)	52.262 (10)	48.029 (9)	46.186 (8)
Krediler	14.771 (11)	14.771 (11)	17.804 (9)	17.667 (9)	88.709 (18)	86.570 (17)	93.615 (18)	102.641 (18)
Nakit Değ., TCMB	10.710 (8)	10.710 (11)	35.025 (19)	37.673 (18)	58.367 (12)	89.940 (18)	72.979 (14)	78.973 (14)
Alacaklar	7.479 (5)	7.479 (7)	11.003 (6)	10.237 (5)	13.095 (3)	15.314 (3)	23.522 (4)	16.477 (3)
YAD (Net)	10 (0)	10 (0)	2 (0)	3 (0)	13 (0)	10 (0)	13 (0)	24 (0)
Toplam	136.610	136.610	188.733	204.516	482.024	498.231	525.639	556.163
Yükümlülükler								
Mevduat	59.055 (48)	58.561 (45)	75.021 (44)	76.976 (42)	192.381 (52)	190.904 (46)	205.333 (45)	212.571 (44)
Türevler	46.059 (38)	49.827 (39)	59.648 (35)	74.839 (40)	79.328 (21)	81.320 (20)	94.942 (21)	121.012 (25)
Diğer Kaynaklar	4.971 (4)	9.589 (7)	18.737 (11)	13.588 (7)	60.066 (16)	102.316 (25)	105.592 (23)	99.829 (21)
TCMB, Bank., YDMŞ	5.726 (5)	4.191 (3)	8.814 (5)	6.697 (4)	9.668 (3)	12.087 (3)	13.377 (3)	12.466 (3)
Diğer Krediler	3.710 (3)	4.529 (4)	5.904 (3)	8.250 (4)	7.030 (2)	7.471 (2)	8.556 (2)	9.342 (2)
Bil. Dışı İşlemler	2.389 (2)	2.645 (2)	3.240 (2)	5.011 (3)	21.961 (6)	22.254 (5)	26.273 (6)	29.348 (6)
Toplam	121.912	129.344	171.365	185.361	370.434	416.352	454.073	484.568
LYO (%)	112,1	109,2	110,1	110,3	130,1	119,7	115,8	114,8

Bankaların varlıkları ve yükümlülükleri arasındaki likidite dengesinin izlenmesi ve değerlendirilmesi amacıyla hesaplanan Stok Değer Likidite Oranı, nakit değerlerdeki azalışa rağmen ağırlığını zorunlu karşılıkların oluşturduğu alacaklar kaleminin artmasıyla birlikte %14'e yükselmiştir. Yükümlülükler tarafında TCMB'ye olan borçların ve bankaların kullandığı kredilerin azalması da söz konusu oranı olumlu yönde etkilemiştir.

Tablo 5.1-14: Stok Değer Likidite Oranının⁴ Gelişimi

Milyon TL	Mart 11	Haziran 11	Eylül 11	Mart 12
Nakit Değ. Ve TCMB	57.732	85.293	89.439	51.773
Bankalar, YDMŞ	10.815	11.745	15.588	15.785
Alacaklar	24.272	31.459	35.955	52.153
TOPLAM VARLIKLAR	92.818	128.497	140.982	119.711
Mevduat	659.244	684.361	716.840	736.550
TCMB, Bankalar, YDMŞ	42.487	49.370	56.865	51.230
Diğer Krediler	68.302	75.919	85.040	81.354
TOPLAM YÜKÜMLÜLÜKLER	770.034	809.650	858.745	869.134

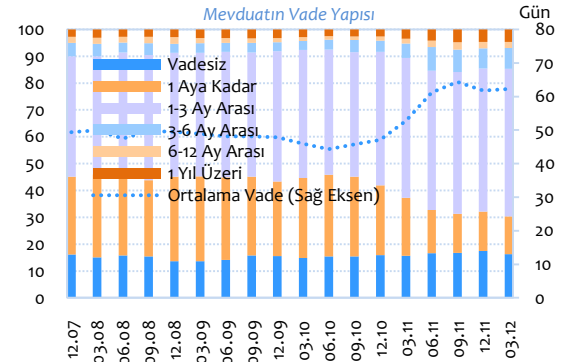
Kaynak: BDDK

Bankacılık sektörünün mevduat/katılım fonu ağırlıklı fonlama yapısı nedeniyle, mevduat/katılım fonları bilançonun pasif tarafının vadesine önemli oranda etki etmektedir. TCMB'nin zorunlu karşılıkların vadelere göre farklılaştırılması politikasının etkisiyle 2011 yılı ortasında 60 – 65 gün aralığına yükselen mevduatın ortalama vadesi, söz konusu dönemden itibaren bu seviyesini korumaktadır. Mart 2012 döneminde 2011 yılsonuna kıyasla vadesiz ve 1 aya kadar vadeli mevduattan 1 – 3 ay vadeli mevduata geçiş devam etmiş, 3 aydan uzun vadeli mevduatın kompozisyonunda önemli bir değişim olmamıştır. Bununla birlikte, Mart 2011'de 3 aydan uzun vadeli mevduatın toplam mevduat içindeki payı %10,6 iken bu oran Mart 2012'de %14,6'ya yükselmiştir. Küresel finansal ortamın iyileşmesi halinde, mevduatın ortalama vadesinin uzatılması için ilave tedbirler alınabileceği değerlendirilmektedir.

Tablo 5.1-15: Mevduatın Vade Yapısının Görünümü

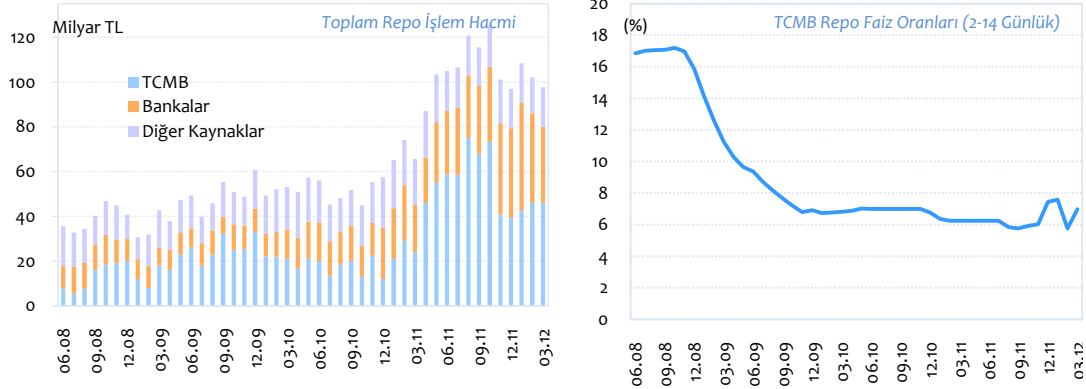
Mevduat Miktarı Milyar TL	2007	2008	2009	2010	2011	Mart 2012	% Değişim Mart 11 – 12
Vadesiz	57,5	62,3	80,2	98,3	121,2	113,2	15,2
1 Aya Kadar	103,5	143,1	142,7	160,6	102,7	98,3	-27,9
1-3 Ay Arası	159,9	209,4	249,9	306,6	370,1	382,9	16,7
3 Aya Kadar	320,9	414,7	472,8	565,4	594,0	594,4	5,6
3-6 Ay Arası	18,2	15,2	17,0	25,6	52,4	53,7	59,2
6 Aya Kadar	339,0	429,9	489,8	591,0	646,4	648,1	8,7
6-12 Ay Arası	8,1	11,4	8,1	9,4	16,8	16,0	45,2
1 Yıla Kadar	347,1	441,3	497,9	600,4	663,3	664,1	9,3
1 Yıl Üzeri	9,8	13,3	16,8	16,6	32,2	32,4	47,8
Genel Toplam	356,9	454,6	514,6	617,0	695,5	696,4	10,7

Mart 2012 itibarıyla bankacılık sektörü varlıklarının yaklaşık %8'ini repo yoluyla sağlanan fonlarla finanse etmiştir. TCMB'nin zorunlu karşılık politikası neticesinde bankaların fon sağlama ihtiyacı nedeniyle 2011 yılında artan repo hacmi, 2012 yılı Mart ayının sonunda 97,6 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Bu tutarın 46,3 milyar TL'lik kısmı TCMB ile, 33,8 milyar TL'lik kısmı bankalar ile, 17,5 milyar TL'lik kısmı diğer taraflar ile yapılmıştır. Repo faizi ise, Mart 2012 döneminde ortalama %7 olarak gerçekleşmiştir.

⁴Bankaların Likidite Yeterliliğinin Ölçülmesine ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönetmeliğin 15/A maddesinin (1) numaralı fıkrasında, kasa, efektif deposu, Merkez Bankası nezdinde açılan vadesiz serbest hesap, yoldaki paralar, vadesi gelmiş menkul değerler, kıymetli maden deposu, satın alınan çekler, bankalar, yurt dışı merkez ve şubeler nezdinde açılan vadesiz serbest hesaplar, bankalararası para piyasasından gecelik alacaklar ve zorunlu karşılıklar toplamının, toplam mevduatlar, TCMB, Bankalar, Yurt Dışı Merkez ve Şubeler Hesapları ve sermaye benzeri krediler hariç diğer Krediler kalemlerinin toplam tutarları (TP+YP) vadelerine bakılmaksızın stok değerleri üzerinden kaydedilir hükmü yer almaktadır.

Grafik 5.1-13: Repo İşlemlerinin Gelişimi

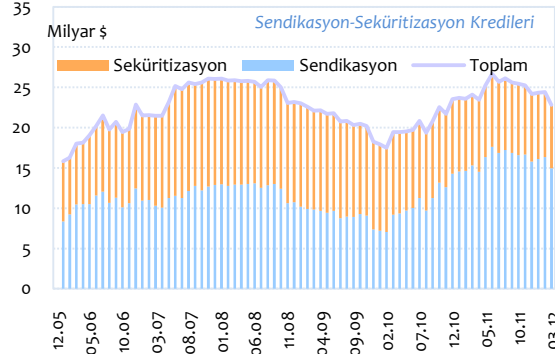

Kaynak: BDDK, TCMB.

Bankaların yabancı para likiditesini etkileyen unsurlardan olan sendikasyon ve seküritleşme kredilerinin bankacılık sektörünün yabancı kaynakları içindeki payı, Mart 2012 itibarıyla %3,8'e gerilemiştir. Kredi miktarı ise, 2012 yılı ilk çeyreğinde 2011 yılına göre 1,3 milyar dolar azalmıştır. 2011 yılının ortasından itibaren küresel finans ortamındaki sıkıntılara paralel olarak yaşanan bu azalışa rağmen, söz konusu kredilerden vadesi gelenlerin çoğunluğu 2012 yılı ilk çeyreğinde yenilenmiştir. Bu durum, ülke borçlarının ve bankacılık sistemlerinin tartışıldığı mevcut sıkıntılı ortamda Türk bankacılık sektörüne olan güveni göstermektedir. Sektörün Nisan-Aralık 2012 döneminde toplam 26,8 milyar TL (15,2 milyar dolar tutarında) sendikasyon ve seküritleşme kredisi geri ödemesi bulunmakta olup, en yüksek tutarlı ödemeler Mayıs ve Eylül aylarında gerçekleşecektir.

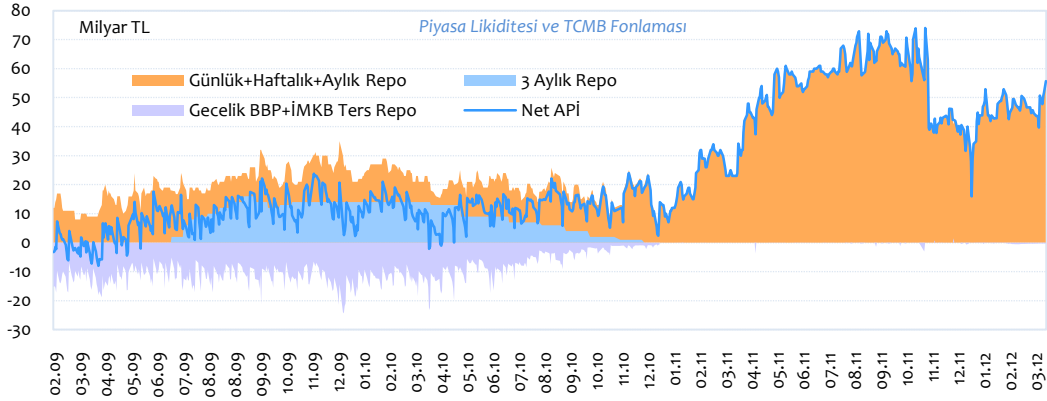
Tablo 5.1-16: Sendikasyon ve Seküritleşme Kredilerinin Gelişimi

Ödeme Planı (Milyon)	Sendikasyon		Seküritleşme		Toplam	
	TL	\$ Karşılığı	TL	\$ Karşılığı	TL	\$ Karşılığı
2012 Nisan	2.879	1.658	301	171	3.180	1.829
2012 Mayıs	4.765	2.693	321	182	5.086	2.875
2012 Haziran	624	352	288	162	912	515
2012 Temmuz	1.680	954	313	177	1.992	1.132
2012 Ağustos	2.386	1.345	334	189	2.720	1.534
2012 Eylül	5.643	3.175	295	166	5.938	3.342
2012 Ekim	3.181	1.824	343	194	3.523	2.018
2012 Kasım	2.627	1.490	334	189	2.961	1.679
2012 Aralık	174	98	331	186	505	285
2013 - 2023	2.437	1.374	11.046	6.262	13.483	7.636

30 Aralık 2011 tarihinde 37 milyar TL düzeyinde olan piyasadaki net likidite açığı, TCMB'nin faiz koridorunu kullanarak ek parasal sıkılaştırmaya gitmesiyle birlikte Mart 2012 sonunda 55,7 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. 30 Mart 2012 tarihi itibarıyla TCMB günlük, haftalık ve aylık repo işlemleriyle toplamda piyasayı 56 milyar TL fonlamış ve gün sonunda oluşan 0,3 milyar TL'lik likidite fazlasını gecelik vadede Bankalararası Para Piyasası'ndan çekmiştir.

Grafik 5.1-14: Piyasadaki Likiditenin Gelişimi

Kaynak: TCMB

TCMB, enerji fiyatları ve diğer gelişmelerin enflasyon hedefine ulaşmayı engellememesi için Mart 2012 ayının son haftasında ek parasal sıkılaştırmaya gitmiştir. Bu çerçevede politika faizinden miktar ihalesi ile yapılan bir hafta vadeli repo fonlama miktarı düşürülmüş, böylece piyasaya sağlanan likiditenin maliyeti artırılmıştır. Diğer taraftan, bankaların likidite ihtiyaçlarının daha kalıcı ve esnek bir şekilde karşılanması ve altın rezervlerinin güçlendirilmesi amacıyla, Türk lirası yükümlülükler için zorunlu karşılıkların altın cinsinden tutulabilme oranı yüzde 10'dan yüzde 20'ye yükseltilmiştir.

5.1.6 Yoğunlaşma Riski

Kredi portföylerindeki yoğunlaşma, bankaların borç ödeme gücünün en önemli belirleyicisidir. Yoğunlaşma riski ile geleneksel olarak, kredilerin kredi müşterileri, sektörler ve bölgeler arasında dağılımı ölçülmektedir. Bankacılık Kanununa göre bir gerçek ya da tüzel kişiye veya bir risk grubuna özkaynakların %10'u veya daha fazlası oranında kullanılan krediler, büyük krediler olarak kabul edilmektedir. Büyük krediler kredi riski yoğunlaşmasının en önemli göstergelerinden biridir. 2011 yılı boyunca ılımlı bir artış gösteren büyük kredilerin özkaynak içindeki payının, 2012 yılının ilk çeyreğinde %31,5'ten %30'a düşmesi ile büyük kredilerin toplam krediler içindeki payının 0,1 puan azalması yoğunlaşma riski açısından olumlu değerlendirilmektedir. Büyük kredilerin kompozisyonu incelendiğinde, özkaynakların %10'u ile %15'i arasında kullanılan kredilerin toplam içindeki payındaki azalışa karşın özkaynakların %15'i ile %20'si arasında kullanılan kredilerin payındaki ılımlı artış dikkat çekmektedir.

Tablo 5.1-17: Bankaların Kullandığı Büyük Kredilerin Dağılımı

(%)	Eyl.11		Ara.11		Mar.12	
	Özkaynağa Oranı	Kredilere Oranı	Özkaynağa Oranı	Kredilere Oranı	Özkaynağa Oranı	Kredilere Oranı
10'dan Büyük	31,8	6,4	31,5	6,4	30,0	6,3
10-15 Arası	21,6	4,4	22,3	4,5	18,8	4,0
15-20 Arası	9,6	1,9	8,3	1,7	10,7	2,2
20-25 Arası	0,6	0,1	0,9	0,2	0,6	0,1

2012 yılının ilk çeyreğinde, bankacılık sektörünün kullandığı en büyük 25, 50 ve 100 nakdi ve gayri nakdi kredilerin toplam kredi tutarı içerisindeki paylarında 2009 yılsonundan itibaren gözlenen ılımlı azalış seyrinin korunduğu görülmektedir. Genel olarak en büyük 25, 50 ve 100 nakdi ve gayri nakdi kredilerin toplam kredi tutarı içerisindeki paylarında görülen azalma eğilimi daha dengeli bir kredi dağılımına işaret etmektedir. Bankaların dahil oldukları risk gruplarına kullandıkları kredilerin toplam özkaynağa oranının 5,6 puan azalarak %5,2 seviyesinde gerçekleşmesi dengeli kredi dağılımına katkıda bulunmaktadır.

Tablo 5.1-18: Bankaların Kullandığı En Büyük 25, 50 ve 100 Kredinin Toplam İçindeki Payı

(%)	Ara.07	Ara.08	Ara.09	Haz.10	Ara.10	Mar.11	Haz.11	Eyl.11	Ara.11	Mar.12
En Büyük 25 N.Kredinin Toplam N.Kredi İçindeki Payı	16	17	17	17	16	15	15	15	14	13
En Büyük 50 N.Kredinin Toplam N.Kredi İçindeki Payı	20	23	23	22	21	20	19	19	19	18
En Büyük 100 N.Kredinin Toplam N.Kredi İçindeki Payı	25	28	29	28	27	26	25	25	25	24
En Büyük 25 G.N.Kredinin Toplam G.N.Kredi İçindeki Payı	32	36	38	36	35	34	34	34	34	33
En Büyük 50 G.N.Kredinin Toplam G.N.Kredi İçindeki Payı	41	46	48	46	45	44	44	44	44	43
En Büyük 100 G.N.Kredinin Toplam G.N.Kredi İçindeki Payı	52	56	58	55	55	54	54	54	54	53
Grup Kredilerinin Toplam Özkaynağa Oranı			8,6	9,5	10,4	9,8	10,6	11,1	10,8	5,2

2010 yılsonundan itibaren 1 milyon TL'den büyük kredilerin toplam krediler içindeki payında görülen ılımlı azalış seyri, 2012 yılının ilk çeyreğinde de devam ederek %48,3 seviyesinde gerçekleşmiştir. Bu dönemde, 51 bin TL'den az tutarlı kredilerin toplam krediler içindeki payını korumasına mukabil 51 bin TL-1 milyon TL ölçekli kredilerde ılımlı bir artış gerçekleştiği ve müşteri sayısı kompozisyonunda herhangi bir değişim gerçekleşmediği gözlenmektedir.

Tablo 5.1-19: Kredilerin Büyüklük ve Müşteri Sayısı Açısından Dağılımı

Kredi Tutarı	Kredi Toplamı (%)			Müşteri Sayısı (%)			Müşteri Başına Kredi Tutarı (Bin TL)		
	Eyl.11	Ara.11	Mar.12	Eyl.11	Ara.11	Mar.12	Eyl.11	Ara.11	Mar.12
1 milyon TL'den büyük	49,2	48,7	48,3	0,1	0,1	0,1	7.425	7.421	7.192
501 bin TL-1 milyon TL	4,4	4,4	4,6	0,1	0,1	0,1	737	740	740
101 bin TL-500 bin TL	11,0	11,0	11,2	0,8	0,8	0,8	197	198	200
51 bin TL-100 bin TL	7,7	7,7	7,8	1,6	1,6	1,6	71	71	71
51 bin TL'den az	27,7	28,1	28,1	97,4	97,4	97,4	4	4	4
Genel Toplam	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	15	15	15

Nakdi kredilerin sektörel kompozisyonu analiz edildiğinde, elektrik, gaz ve su kaynakları üretim dağıtım sanayindeki 2009 yılında başlayan yoğunlaşma artışının bu dönem de devam ettiği gözlenmektedir. Kredilerin dağılımında 2011 yılında genel olarak önemli bir değişim yaşanmadığı ve toplam kredilerin %62,8'inin 10 farklı sektöre kullanıldığı görülmektedir. Faiz oranlarının görece düşüklüğüne bağlı olarak bireysel ihtiyaç kredilerinin kredi kartları kullanımına ikame etmesinin kredi kartlarının toplam krediler içindeki payında 2008 yılından bu yana istikrarlı bir azalmaya neden olduğu görülmektedir. Toplam kredilerin yaklaşık %31,8'inin konut kredileri, ihtiyaç kredileri ve kredi kartları kullanımı gibi müşteri sayısı oldukça fazla olan bireysel kredilerden oluşması da yoğunlaşma riski açısından olumlu karşılanmaktadır.

Tablo 5.1-20: Kredilerin Sektörel Bazda Yoğunlaşması

(%)	Ara.08	Ara.09	Haz.10	Ara.10	Haz.11	Ara.11	Mar.12
Bireysel İhtiyaç ve Diğer Krediler	10,3 (2)	11,1 (2)	11,3(1)	11,5(1)	12,5(1)	12,3(1)	12,5(1)
Bireysel Konut Kredileri	10,4 (1)	11,3 (1)	11,2(2)	11,2(2)	11,2(2)	10,6(2)	10,6(2)
Kredi Kartları	9,3 (3)	9,5 (3)	8,8(3)	8,3(3)	8,1(3)	8,3(3)	8,7(3)
Toplan Ticaret ve Komisyonculuk	5,6 (4)	5,7 (5)	5,8(5)	5,6(5)	5,8(4)	5,8(4)	6,0(4)
İnşaat	5,4 (5)	6,0 (4)	6,0(4)	5,5(6)	5,6(5)	5,7(5)	5,8(5)
Tarım	3,3 (10)	3,8 (6)	3,6(8)	4,0 (7)	4,2(6)	4,2(7)	4,1(6)
Elektrik, Gaz ve Su Kaynakları Üret.Dağıt.San	1,47(20)	2,3(15)	2,9(12)	3,0(11)	3,1(11)	3,7(8)	3,8(7)
Metal Ana San. ve İşlenmiş Maden Ürt. San.	3,8 (7)	3,6 (7)	3,9(7)	3,8(8)	3,6(8)	3,6(9)	3,6(8)
Parasal Kurumlar (Banka, Finansal Kiralama, Fak., Fin. Şirk.)	3,7 (8)	3,6 (8)	3,9(6)	5,6(4)	3,9(7)	4,3(6)	3,5(9)
Gıda, Meşrubat ve Tütün San.	3,1(11)	2,8 (12)	3,1(9)	3,4(9)	3,2(10)	3,4(10)	3,2(10)

Not: Parantez içindeki rakamlar o sektöre kullanılan kredi tutarının toplam krediler içindeki payının sırasını göstermektedir.

Mart 2012 itibarıyla, Türk bankacılık sisteminde 117 milyon mudiye ait olan toplam mevduat, 696 Milyar TL'ye ulaşmıştır. Mevduatın %47,3'ü 1 milyon TL'nin üzerinde olup 45 bin mudiye aittir. Resmi, ticari ve diğer kuruluşlara ait mevduatın %82,9'u bu grupta yer almaktadır. Toplam mevduatın %4,7'sini oluşturan 10 bin TL'den düşük mevduat ise toplam mudi sayısının %95,6'sini oluşturan 112 milyon mudiye aittir. Gerçek kişilere ait mevduatın en fazla 51 bin – 250 bin TL arasında yoğunlaştığı görülmektedir.

Tablo 5.1-21: Mevduatın Büyüklük ve Müşteri Sayısı Açısından Dağılımı

Mevduat		Mevduat Toplamı						Mudi Sayısı*					
		Milyar TL			(%)			Bin Kişi			(%)		
		Eyl.11	Ara.11	Mar.12	Eyl.11	Ara.11	Mar.12	Eyl.11	Ara.11	Mar.12	Eyl.11	Ara.11	Mar.12
1Mio-	Gerçek	101,2	103,4	103,8	24,5	24,6	24,5	26,6	27,8	28,2	0,0	0,0	0,0
	Resmi, Tic.ve Diğ.Krlş	224,7	226,5	226,0	82,9	82,1	82,9	16,7	17,8	17,2	0,2	0,2	0,2
250bin-1Mio	Gerçek	83,3	85,5	86,8	20,2	20,4	20,5	173,2	164,0	181,7	0,2	0,2	0,2
	Resmi, Tic.ve Diğ.Krlş	20,8	21,8	20,6	7,7	7,9	7,5	37,2	37,8	36,7	0,5	0,5	0,4
51bin-250bin	Gerçek	125,7	127,4	129,1	30,5	30,4	30,5	1.151,7	1.061,8	1.174,6	1,1	1,0	1,1
	Resmi, Tic.ve Diğ.Krlş	15,1	16,4	15,4	5,6	6,0	5,7	126,7	126,4	119,9	1,6	1,5	1,4
11bin -50bin	Gerçek	73,6	74,3	74,8	17,8	17,7	17,6	2.986,9	2.771,4	3.004,1	2,8	2,6	2,8
	Resmi, Tic. ve Diğ.Krlş	7,2	7,7	7,4	2,6	2,8	2,7	287,8	288,6	274,8	3,6	3,5	3,2
0-10bin	Gerçek	29,0	29,0	29,2	7,0	6,9	6,9	102.466,6	103.571,0	104.310,6	95,9	96,3	96,0
	Resmi, Tic.ve Diğ.Krlş	3,2	3,4	3,4	1,2	1,2	1,2	7.547,0	7.685,7	8.036,7	94,2	94,2	94,7
Toplam	Gerçek	412,7	419,7	423,7	100,0	100,0	100,0	106.804,9	107.596,1	108.699,3	100,0	100,0	100,0
	Resmi, Tic.ve Diğ.Krlş	271,0	275,8	272,7	100,0	100,0	100,0	8.015,5	8.156,3	8.485,3	100,0	100,0	100,0

*Sıfır bakiyeli hesaplar da dahil olmak üzere aynı mudiye ait tüm hesapları aynı aynı göstermektedir.

Sigorta kapsamındaki mevduatın büyüklük ve müşteri sayısı açısından dağılımı incelendiğinde, Mart 2012 itibarıyla söz konusu mevduatın %51,8'inin 40 bin-50 bin TL aralığında bulunduğu görülmektedir. Bununla birlikte sigorta kapsamında mevduatı bulunan mudilerin %92,1'inin hesabı 10 bin TL'den küçüktür. Sigorta kapsamındaki mevduatın mudi başına tutarının 2011 yılsonuna göre 500 TL azalarak 2,9 bin TL seviyesinde gerçekleştiği, 40 bin-50 bin TL dilimleri haricinde tüm dilimlerde mudi başına mevduat tutarında azalma olduğu görülmektedir.

Tablo 5.1-22: Sigorta Kapsamındaki Mevduatın Büyüklük ve Müşteri Sayısı Açısından Dağılımı

Mevduat Tutarı	Mevduat Toplamı (%)			Mudi Sayısı (%)			Mudi Başına Mevduat Tutarı (Bin TL)		
	Eyl.11	Ara.11	Mar.12	Eyl.11	Ara.11	Mar.12	Eyl.11	Ara.11	Mar.12
10 bin TL'den küçük	15,8	15,6	14,6	91,2	90,9	92,1	0,6	0,6	0,5
10 bin TL-20 bin TL	13,4	12,8	12,7	3,0	3,0	2,6	14,2	14,3	14,1
20 bin TL-30 bin TL	11,4	11,1	11,2	1,5	1,5	1,3	24,5	24,6	24,1
30 bin TL-40 bin TL	9,5	9,4	9,7	0,9	0,9	0,8	34,6	34,6	34,1
40 bin TL-50 bin TL	50,0	51,1	51,8	3,3	3,6	3,1	48,4	48,1	48,4
Toplam	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	3,2	3,4	2,9

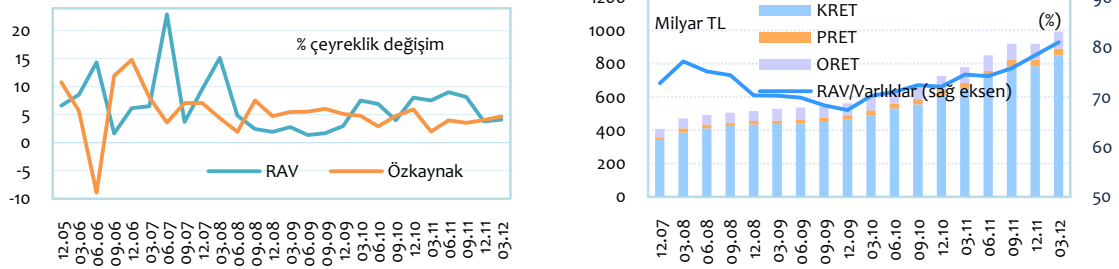
5.2 Özkaynak Gereksinimi Analizi

Bankacılık sektörünün sermaye yeterlilik rasyosu 2012 yılının ilk çeyreğinde ılımlı bir artış göstererek %16,6 seviyesinde gerçekleşmiştir. 2005 yılından sonra yaşanan ekonomik dalgalanmalar özkaynak ve risk ağırlıklı varlıklarda da etkisini hissettirmiş, 2008 yılından sonra özkaynak ve risk ağırlıklı varlıklarda görülen büyüme daha istikrarlı bir yapıya bürünmüştür. 2008 yılında gözlenen daralma, risksiz varlıklara plasman tercihi ve toplam riske esas tutardaki sınırlı büyümeye sebebiyle artış eğilimi gösteren SYR, 2009 yılı sonundan itibaren büyüme ve risk tercihlerindeki artışa paralel olarak ılımlı bir azalma eğilimine girmiştir. SYR, 2009 yılsonundan bu yana genel olarak görece bir azalma göstermekle birlikte güçlü görünümünü korumaktadır.

2010 yılından bu yana süre gelen risk ağırlıklı varlıkların özkaynaklara kıyasla yüksek artış eğilimi 2011 yılının son çeyreğinde özkaynaklar lehine değişiklik göstermiş ve Mart 2012 itibarıyla bu yapısını korumuştur. Yılın ilk çeyreğinde sektörün özkaynakları %4,7 oranında artarken, risk ağırlıklı varlıklar %4,1 oranında artış göstermiş ve SYR'de 0,1 puanlık bir artış meydana gelmiştir. Özkaynaklarda en büyük artış %12 ile yedek akçelerde meydana gelirken, söz konusu dönemde risk ağırlıklı varlıklarda en büyük artış, 16,5 milyar TL ile %150 risk ağırlıklı kredilerde gözlenmiştir.

Sektörün aktif büyüklüğü ile risk ağırlıklı varlıklar için yapılan değerlendirmede, 2008 yılı ikinci çeyreğinden itibaren risk ağırlıklı varlıklar artış oranının, aktifler artış oranının altında seyrettiği, 2010 yılının ilk çeyreğinden itibaren ise risk tercihindeki değişikliğin etkisiyle genel olarak risk ağırlıklı varlıkların, aktiflerden daha yüksek oranda arttığı görülmektedir. 2012 yılının ilk çeyreğinde, risk ağırlıklı varlıklar ve aktiflerin artış oranının sırasıyla %4,1 ve %0,7 olarak gerçekleşerek aynı yapıyı koruduğu görülmektedir.

Grafik 5.2-1: Özkaynak ve Risk Ağırlıklı Varlıklardaki Gelişim

Fonksiyon grupları itibarıyla incelendiğinde, Mart 2012'de katılım bankalarının SYR'lerinin 2009 yılı sonundan itibaren süregelen eğilime paralel olarak ılımlı bir azalma gösterirken, mevduat ve kalkınma-yatırım bankalarının SYR'lerinde görülen artışın etkisiyle sektör SYR'sinin %0,58 oranında arttığı görülmektedir. Söz konusu dönemde, özellikle büyük ölçekli kamu mevduat bankalarının özkaynaklarında görülen artışa kıyasen risk ağırlıklı varlıklarında artışın görece küçük kalması SYR'yi olumlu etkilemiştir.

Tablo 5.2-1: Bankaların Türleri ve Ölçek Bazında Özkaynaklar, RAV ve SYR Büyümesi

Sektör	Özkaynak			RAV			SYR		
	Eyl.11	Ara.11	Mar.12	Eyl.11	Ara.11	Mar.12	Eyl.11	Ara.11	Mar.12
Sektör	3,55	4,06	4,69	8,13	3,79	4,09	-4,24	0,26	0,58
Mevduat	3,60	4,19	5,12	8,25	3,40	4,24	-4,30	0,76	0,84
- Kamu	4,41	3,91	7,77	7,44	5,09	4,88	-2,82	-1,12	2,76
- Yerli Özel	2,93	2,73	3,78	8,50	3,47	3,64	-5,14	-0,72	0,14
- Küresel	4,86	10,00	5,77	8,69	0,39	5,43	-3,52	9,58	0,32
KYB	1,29	2,86	2,06	6,52	10,44	1,31	-4,92	-6,87	0,75
Katılım	8,22	4,33	2,28	6,84	6,82	3,25	1,29	-2,34	-0,94
Büyük Ölçek	3,53	3,03	5,07	8,55	4,37	3,99	-4,62	-1,28	1,03
Orta Ölçek	10,57	8,00	4,99	12,12	0,93	4,70	-1,38	7,01	0,28
Küçük Ölçek	-3,83	3,75	2,70	-4,69	6,39	3,38	0,90	-2,48	-0,66

Açıklama: Özkaynak tutarı SY450 formundan alınmış olup, bilanço özkaynağı ile farklılık arz etmektedir.

Ana sermayenin özkaynak içindeki payı, 2012 Mart itibarıyla, %89,8 olarak gerçekleşmiştir. Bu dönemde bankacılık sektörünün ana sermayesi, 5 milyar TL artış göstermiştir. Ana sermaye kalemleri içinde en büyük artış, 9,5 milyar TL ile yedek akçelerde meydana gelmiştir. Ana sermayenin özkaynak içindeki ağırlığı, sadece ana sermaye oranının dahi asgari sermaye yükümlülüğünün oldukça üzerinde gerçekleşmesi ve yıllar itibarıyla bu yapının korunması Türk bankacılık sektörünün çok güçlü, kaliteli ve istikrarlı bir özkaynak yapısına sahip olduğunu göstermektedir.

Tablo 5.2-1: Özkaynak Ana Bileşenleri

Milyon TL	2008	2009	Haz.10	Ara.10	Haz.11	Eyl.11	Ara.11	Mar.12	Özkaynak içindeki pay	%Δ (Ara.11-Mar.12)
Ana Sermaye	88.619	104.139	113.056	123.625	132.276	136.713	142.600	147.677	89,8	3,6
-Ödenmiş Sermaye	39.406	42.542	46.298	47.931	49.490	49.952	50.487	50.888	30,9	0,8
-Ödenmiş Sermaye Enflasyon Farkı	7.263	7.057	6.634	6.640	7.259	7.259	7.259	7.259	4,4	0,0
-Hisse Senedi İhraç Primleri	3.333	3.174	3.169	3.170	3.170	3.170	3.170	3.170	1,9	0,0
-Yedek akçeler	39.911	49.228	62.431	62.023	79.296	79.277	79.125	88.679	53,9	12,1
-Net dön. Kârı ile Geçm. Yıl Kârı	13.718	20.568	13.159	22.752	10.522	14.573	19.795	14.221	8,6	-28,2
-Yedek Akçelerle Karşılanamayan Zarar	-18.023	-17.992	-17.945	-17.867	-17.822	-17.827	-17.823	-17.774	-10,8	0,3
Katı Sermaye	8.560	12.201	12.321	14.493	14.567	15.381	15.450	17.801	10,8	15,2
-Genel karşılıklar	3.641	4.083	4.584	5.060	6.789	7.816	8.501	9.042	5,5	6,4
-İkincil sermaye benzeri borçlar	5.493	5.538	5.460	5.182	5.289	5.941	7.370	6.982	4,2	-5,3
-SHMD ile iştirak ve bağlı ortaklıklara ilişkin değer artış fonlarının % 45'i	-692	2.461	2.111	4.022	2.301	1.437	-616	1.559	0,9	353,0
Sermayeden İndirilen Değerler	-4.452	-1.300	-1.392	-553	-1.010	-1.090	-918	-971	0,6	-5,8
Özkaynaklar	92.727	115.040	123.984	137.564	145.833	151.004	157.132	164.507	100,0	4,7

Bankacılık sektörünün sermaye yükümlülüğü Mart 2012 itibarıyla %85,7'si kredi riskinden, %10,3'ü operasyonel riskten, %4,1'i ise piyasa riskinden oluşmaktadır. Özkaynak toplamından sermaye yükümlülüğü tutarının düşülmesi suretiyle hesaplanan serbest özkaynak tutarında, özkaynaklarda

görülen 7 milyar TL tutarındaki artışa bağlı olarak 4,2 milyar TL büyüme görülmektedir. 2010 yılı sonundan itibaren risk ağırlıklı varlıklardaki görece yükseliş nedeniyle serbest özkaynak tutarında görülen azalma eğiliminin Aralık 2011 döneminde sona erdiği ve bu dönemde de artma eğilimini koruduğu gözlenmektedir.

Tablo 5.2-2: Yasal Sermaye Yükümlülüğünün Dağılımı

Mart 2012	Mevduat		KYB		Katılım B.		Toplam	
	Mil. TL	% Pay	Mil. TL	% Pay	Mil. TL	% Pay	Mil. TL	% Pay
Kredi Riski Sermaye Yük.	62.456	85,6	2.230	84,3	3.396	88,6	68.082	85,7
Piyasa Riski Sermaye Yük.	3.061	4,2	151	5,7	31	0,8	3.243	4,1
Operasyonel Risk Sermaye Yük.	7.475	10,2	264	10,0	407	10,6	8.147	10,3
Toplam Serm. Yük.	72.993	100,0	2.645	100,0	3.835	100,0	79.472	100,0
Serbest Özkaynak	68.812		13.388		2.835		85.035	
Aralık 2011								
Kredi Riski Sermaye Yük.	60.257	86,1	2.243	85,9	3.316	89,3	65.816	86,2
Piyasa Riski Sermaye Yük.	2.862	4,1	116	4,5	33	0,9	3.011	3,9
Operasyonel Risk Sermaye Yük.	6.905	9,9	251	9,6	365	9,8	7.522	9,9
Toplam Serm. Yük.	70.024	100,0	2.611	100,0	3.714	100,0	76.349	100,0
Serbest Özkaynak	64.879		13.098		2.807		80.784	

Risk ağırlıklı varlıkların %85,7'sini oluşturan kredi riskine esas tutarın %78,7'si, %100 risk ağırlıklı varlıklardan oluşmaktadır. Yılın son çeyreğinde bankacılık hesaplarında yer alan kalemler arasında en büyük artış 8,3 milyar TL ile %200 risk ağırlıklı varlıklarda meydana gelmiştir. Gayri nakdi kredi büyümesine paralel olarak %100 risk ağırlıklı varlıklarda ve konut kredilerinde artış paralelinde %50 risk ağırlıklı kredilerde ılımlı bir artış meydana gelmiştir. Söz konusu dönemde %0 risk ağırlıklı varlıklarda 416 milyar TL, %20 risk ağırlıklı varlıklarda ise 2,9 milyar TL düzeyinde azalma gerçekleştiği görülmektedir. 18 Haziran 2011 tarihinde yapılan bir düzenleme ile konut ve taşıt kredileri dışındaki vadesi bir yıldan iki yıla kadar olan tüketici kredilerinin risk ağırlığının %150'e çıkarılmasına bağlı olarak %150 risk ağırlıklı varlıklarda %18,9 oranında, 2 yıldan uzun vadeli tüketici kredilerinin risk ağırlığının %200'e çıkarılmasına bağlı olarak %200 risk ağırlıklı varlıklarda %37,3 oranında yükseliş gerçekleşmiştir.

Tablo 5.2-3: Risk Ağırlıklı Varlıklar ve Riske Esas Tutarlardaki Gelişim

Milyon TL	2008	2009	Haz.10	Ara.10	Haz.11	Ara.11	Mar.12		%ΔAra-Mar
							Tutar	Ağırlık.Tutar	
- Risk Ağırlığı %0 Olan Varl.	228.731	262.657	261.134	264.778	313.324	316.383	299.909	0	-5,2
- Risk Ağırlığı %10 Olan Varl.	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0
- Risk Ağırlığı %20 Olan Varl.	48.257	51.460	49.248	55.585	55.150	73.381	70.481	14.096	-4,0
- Risk Ağırlığı %50 Olan Varl.	94.785	99.039	113.131	129.169	150.401	167.879	171.410	85.705	2,1
- Risk Ağırlığı %100 Olan Varl.	375.908	402.532	461.338	526.525	620.837	662.269	669.562	669.562	1,1
- Risk Ağırlığı %150 Olan Varl.	1.747	2.228	2.464	2.942	4.254	11.707	13.923	20.885	18,9
- Risk Ağırlığı %200 Olan Varl.	173	392	426	636	3.307	22.126	30.389	60.779	37,3
Kredi Riskine Esas Tutar	435.919	466.470	532.300	607.912	720.062	822.698		851.027	3,4
Piyasa Riskine Esas Tutar	19.947	24.939	28.494	32.694	36.304	37.638		40.543	7,7
Op. Riske Esas Tutar	59.681	70.569	84.975	84.975	94.027	94.024		101.833	8,3
Toplam Risk Ağırlıklı Varl.	516.547	561.979	645.769	725.581	850.392	954.360		993.403	4,1

*Operasyonel riske esas tutar, SY450 formundan alınmış olup, temel gösterge yaklaşımına göre hesaplanan değerden farklılık arz etmektedir.

Olası kur ve faiz değişimlerinin SYR'ye olan etkisi incelendiğinde, diğer değişkenler sabitken, ABD Doları kurunda meydana gelecek %10 oranındaki artışın, SYR'de 0,56 puanlık bir düşüş oluşturacağı görülmektedir. Euro kurunda %10 oranında meydana gelecek bir artış ise, SYR'de 0,22 puanlık bir düşüş meydana getirecektir. Buna karşılık, faiz haddinde meydana gelecek 1 puanlık yukarı yönlü bir değişim, SYR'yi 0,53 puan düşürecek; 1 puanlık aşağı yönlü bir değişim ise SYR'yi 0,55 puan artıracaktır.

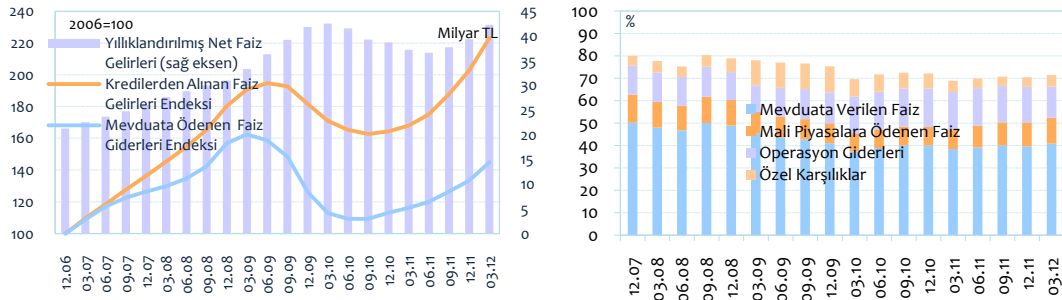
Tablo 5.2-4: Olası Kur ve Faiz Değişimlerinin Sermaye Yeterliliği Rasyosuna Etkisi

Mart 2012	Kurdaki (ABD Doları) Değiş. (%)				Kurdaki (Euro) Değişim (%)				TL Faiz Oranlarındaki Değişim (Puan)			
	-10	1	5	10	-10	1	5	10	-2	-1	+1	+2
Tahmini RAV Değişimi (%)	-1,35	0,14	0,68	1,35	-0,73	0,07	0,37	0,73	0,88	0,43	-0,42	-0,83
Tahmini Özkaynak Değişimi (%)	-0,75	0,08	-0,37	-2,22	0,70	-0,07	-0,35	-0,71	7,85	3,87	-3,76	-7,40
Tahmini SYR Değişimi (puan)	0,10	-0,01	-0,16	-0,56	0,23	-0,02	-0,11	-0,22	1,10	0,55	-0,53	-1,05

5.3 Kârlılık Analizi

Bankacılık sektörünün dönem net kârı, Mart 2012 itibarıyla 5,97 milyar TL düzeyindedir. Dönem net kârının, önceki yılın aynı dönemine göre 502 milyon TL arttığı görülmektedir. Kredilerde hacim artışının etkisiyle kredilerden alınan faizler %47,6 oranında artmış, menkul değerlerden alınan faizlerde, menkul kıymet getirilerinin yükselmesiyle beraber, %28 oranında bir artış meydana gelmiştir. Krediler ve menkul değerlerin faiz gelirlerindeki söz konusu artışlar, sektörün faiz gelirlerinde meydana gelen %41 oranındaki artışta belirleyici olmuş, söz konusu dönemde net faiz gelirleri %32,1 oranında artış göstermiştir. Ancak faiz dışı gelir-gider dengesinde faiz dışı gelirler aleyhine meydana gelen değişim, yılın ilk çeyreğinde kârlılığı olumsuz etkilemiştir. Nitekim, faiz dışı gelirlerde yılın ilk çeyreğinde önceki yılın aynı dönemine göre %8,1 oranında azalma meydana gelirken, faiz dışı giderler %14,7 oranında artmıştır. Sektörün sermaye piyasası işlemlerinden 2 milyar TL zarar etmesi, faiz dışı gelirlerindeki azalmada belirleyici olmuştur.

Kredi faiz gelirleri ve mevduat faiz giderlerine ilişkin oluşturulan endeks, kredi faiz gelirlerinde daha keskin bir yükselişe işaret etmektedir. Söz konusu gelişmede, kredi faiz oranlarındaki görece yüksek artışın yanı sıra, sektörün finansmanda mevduat dışı kaynaklara yönelmesinin de etkisi bulunmaktadır. Nitekim, son 12 aylık dönemde mevduat faiz giderleri 3,2 milyar TL artarken, bankalara verilen faizler 359 milyon TL, repo işlemlerine verilen faizler ise 1 milyar TL artış göstermiştir.

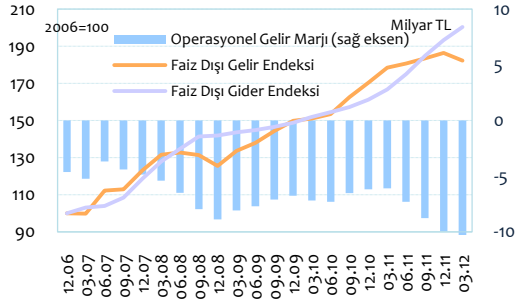
Grafik 5.3-1: Kredi ve Mevduat Faiz Gelir-Gider Dengesi ile Faiz Giderlerinin Dağılımı

Not: Değişim endeksleri her bir dönem için önceki 12 aya ait tutarlar toplanarak elde edilmiştir.

Faiz giderlerinin dağılımına bakıldığında, mevduata verilen faizlerin toplam içindeki payının, 1,2 puanlık bir artışla %40,8 düzeyine geldiği görülmektedir. Sektörün repo işlemlerinden olan fonlamayı artırma eğilimi devam etmektedir. Repo işlemlerine verilen faizlerin toplam faiz giderleri içindeki payı %10,8'den %12,2'ye yükselmiştir.

Faiz dışı gelir-faiz dışı gider pozisyonu ise, faiz dışı giderlerde meydana gelen artış sebebiyle faiz dışı gelirler aleyhine değişmiş, negatif operasyonel gelir-gider marjı, -11,9 milyar TL düzeyine yükselmiştir.

Grafik 5.3-2: Faiz Dışı Gelir-Gider Değişim Endeksi ile Faiz Dışı Gelir ve Gider Kalemleri

(Milyar TL)	12.09	12.10	03.11	12.11	03.12
Kredilerden Alı. Ücret ve Kom.	3,3	3,3	0,9	3,8	1,0
Bankacılık Hizmetleri Gelirleri	10,5	11,1	3,0	13,3	3,4
Diğer Faiz Dışı Gelirler	4,2	7,8	2,1	7,0	1,6
Personel Giderleri	10,4	11,6	3,0	12,9	3,3
Genel Karşılık Provizyonu	0,8	1,2	0,6	3,3	0,7
Verilen Ücret ve Komisyonlar	2,1	2,0	0,5	2,6	0,8
Diğer Faiz Dışı Giderler	9,3	10,7	2,7	12,0	3,2

Not: Değişim endeksleri her bir dönem için önceki 12 aya ait tutarlar toplanarak elde edilmiştir.

Büyüklik dikkate alınarak seçilmiş belli faiz dışı gelir-gider kalemleri incelendiğinde, son 12 aylık dönemde faiz dışı gelirler içerisinde özellikle bankacılık hizmet gelirlerindeki artışın belirgin olduğu görülmektedir. Faiz dışı giderler içinde ise, personel giderleri ile diğer faiz dışı giderler kalemindeki artış belirleyici olmuştur.

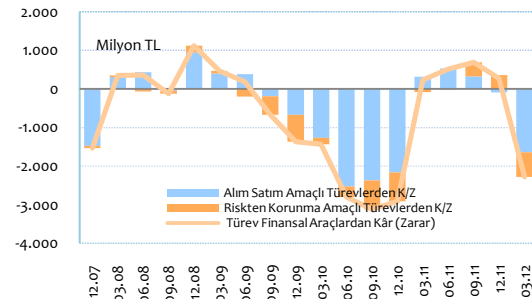
Kredi türleri itibarıyla faiz gelirlerinin gelişimi incelendiğinde, tüketici kredileri ile kredi kartlarının toplamından oluşan bireysel kredilerin faiz gelirlerinin, toplam kredi faiz gelirlerinin %36,2'sini oluşturduğu görülmektedir. Mart 2012 itibarıyla tüketici kredilerinden alınan faizler, tüketici kredilerindeki hacim artışının etkisiyle, önceki yılın aynı dönemine göre 1,3 milyar TL artmıştır. Aynı dönemde taksitli ticari kredilerden faiz gelirleri 644 milyon TL artarken, kredi kartlarından faiz gelirleri 294 milyon TL artış göstermiştir.

Tablo 5.3-1: Kredi Türleri İtibarıyla Faiz Gelirlerinin Gelişimi

Milyon TL, % Pay	12.09		12.10		03.11		12.11		03.12	
Tüketici Kredilerinden Faiz Gel.	14.399	27,4	14.967	31,5	3.960	31,8	17.830	30,4	5.252	28,7
Taksitli Ticari Kredilerden Faiz Gel.	6.406	12,2	5.530	11,6	1.468	11,8	6.771	11,5	2.112	11,5
Kredi Kartlarından Faiz Gel.	6.102	11,6	4.840	10,2	1.084	8,7	4.571	7,8	1.378	7,5
İhtisas Kredilerinden Faiz Gel.	3.203	6,1	2.757	5,8	742	6,0	3.480	5,9	1.023	5,6
İhracat Kredilerinden Faiz Gel.	2.643	5,0	1.655	3,5	455	3,7	2.202	3,8	638	3,5
Kredili Mevduattan Faiz Gel.	2.603	5,0	2.372	5,0	594	4,8	2.857	4,9	987	5,4
Finansal Kesime Kredilerden Faiz Gel.	630	1,2	715	1,5	188	1,5	818	1,4	242	1,3
TOA ve Zarar Nit. Alacaklar Faiz Gel.	803	1,5	1.155	2,4	342	2,7	1.240	2,1	227	1,2
Kredilerden Alınan Faiz Gelirleri	52.478	100,0	47.498	100,0	12.439	100,0	58.632	100,0	18.322	100,0

Faiz dışı gelirler kapsamında, sektörün sermaye piyasası işlemleri içinde yer alan menkul değer alım-satım işlemlerinden 1,5 milyar TL kâr, türev finansal araçlardan ise 2,3 milyar TL zarar ettiği görülmektedir. Mart 2012 itibarıyla alım-satım amaçlı türevlerden 1,6 milyar TL zarar edilirken, riskten korunma amaçlı türevlerden 640 milyon TZ zarar elde edilmiştir. Mart 2012 itibarıyla toplamda sermaye piyasası işlemlerinden 2 milyar TL zarar kaydedilmiştir.

Grafik 5.3-3: Türev Finansal Araçlardan Elde Edilen Kâr/Zararın Görünümü

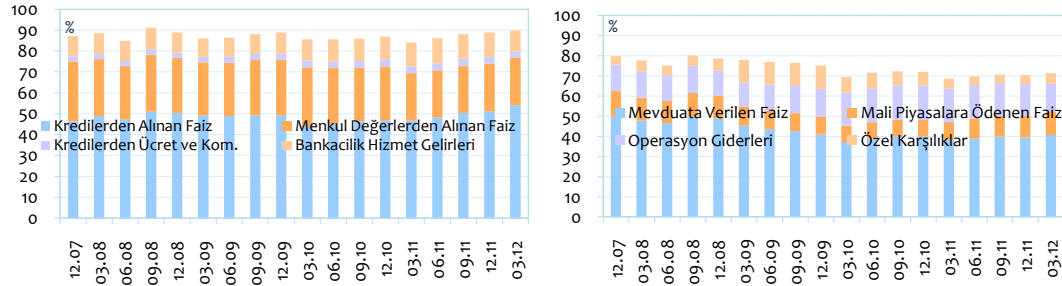
(Milyon TL)	12.10	12.11	03.12
Vadeli döviz alım satım işlemlerinden	579	434	-75
Vadeli faiz sözl. alım satım işlemlerinden	4	26	95
Swap para alım satım işlemlerinden	-1.745	90	-1787
Swap faiz alım satım işlemlerinden	-1.572	-614	-478
Kredi temer.swabı alım satım işlemlerinden	-7	-21	0
Futures para alım satım işlemlerinden	6	-7	-1
Futures faiz alım satım işlemlerinden	-9	0	1
Para alım satım opsiyonlarından	233	286	-141
Faiz alım satım opsiyonlarından	15	2	9

*Alım-satım amaçlı ve riskten korunma amaçlı işlemlerden K/Z, her bir işlem türü için toplulaştırılmıştır.

Gelir kalemlerinin, toplam gelir içindeki dağılımı incelendiğinde, Mart 2012 itibarıyla, kredilerden alınan faiz gelirlerinin toplam içindeki payının yılın ilk çeyreğinde %51,3'ten %54,1'e yükseldiği

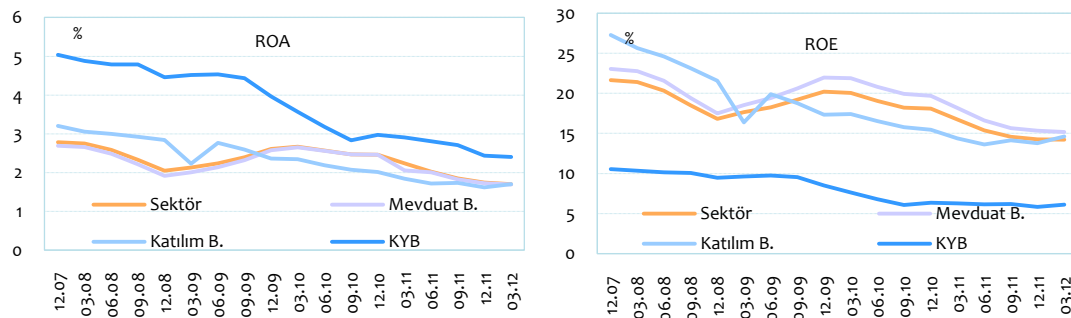
görülmektedir. Menkul değerlerden alınan faizlerin toplam gelirler içindeki payı ise, 2011 yılının son çeyreğiyle paralel bir seyir izlemiş olup, toplamın %22,8'ini den oluştuğu görülmektedir. Kredilerden alınan ücret ve komisyonlar ile bankacılık hizmet gelirleri toplamının ise, toplam gelirlerin %13,1'ini oluşturduğu görülmektedir. Gider kalemlerinin dağılımı incelendiğinde ise, söz konusu dönemde, mevduata ödenen faiz giderlerinin toplam içindeki payının ilk çeyrekte %40,8'e yükseldiği, bununla beraber mali piyasalara ödenen faizlerin toplam giderlere oranının %11,7'ye geldiği görülmektedir.

Grafik 5.3-4: Gelir/Gider Kalemlerinin Toplam İçindeki Paylarının Gelişimi

Kârlılık oranları incelendiğinde, sektörün vergi sonrası aktif ve özkaynak getiri oranlarındaki azalma eğiliminin yavaşladığı, 2011 yıl sonunda sırasıyla %1,74 ve %14,26 olan söz konusu oranların, yılın ilk çeyreğinde %1,7 ve %14,2 olarak gerçekleştiği görülmektedir.

Grafik 5.3-5: Vergi Sonrası Aktif ve Özkaynak Getiri Oranlarının Gelişimi

Sektörün net faiz marjı ve spread göstergelerinde, geçen yılın aynı dönemine göre kısmi yükselişler gözlenmektedir. Mart 2012 itibarıyla sektörde faaliyet gösteren 48 bankanın 46'sı kâr etmiştir. Kâr eden bankaların aktiflerinin sektör aktiflerine oranı %99,99'dur. Toplam kârın yurt içi-yurt dışı şube dağılımına bakıldığında, kârın %99,5'inin yurt içi şubelerden, %0,5'inin ise yurt dışı şubelerden elde edildiği görülmektedir.

Pazar değer rasyoları incelendiğinde, hisse senetleri İMKB'de işlem gören bankaların, hisse senedinin dönem sonu fiyatının hisse başına kâra oranını ifade eden fiyat/kazanç rasyosunun 2012 yıl başında, 2011 yıl sonundaki %7,4 düzeyinden %8,7'ye yükseldiği gözlenmektedir. Sektörce hissedarlara dağıtılan temettünün net kâra oranı ise 2012 yılının ilk çeyreğinde önemli bir artış göstererek %50,6'ya yükselmiştir.

Tablo 5.3-2: Kârlılık ve Pazar Değer Rasyolarının Gelişimi

(%)	12.05	12.06	12.07	12.08	12.09	12.10	03.11	06.11	09.11	12.11	03.12
Kârlılık Rasyoları											
Net Faiz Marjı	5,4	4,7	4,9	4,8	5,4	4,3	0,96	1,8	2,6	3,5	1,02
Spread	5,1	4,6	4,5	4,6	5,3	4,0	0,93	1,8	2,6	2,6	1,04
Kâr Eden Banka Say./Top. Banka Say.	45/51	41/50	46/50	44/49	46/49	46/49	41/48	45/48	44/48	45/48	46/48
Kâr Eden Banka. Akt./Top. Aktifler	93,9	99,3	99,7	99,8	99,8	99,6	98,9	99,8	99,2	99,9	99,99
Yurtiçi Şubelerin Kârı/Toplam Kâr	86,8	90,0	95,5	78,0	95,2	97,9	79,6	83,5	92,6	90,0	99,5
Pazar Değeri Rasyoları*											
Fiyat/Kazanç	-	-	10,21	6,24	9,76	10,0	9,02	9,41	9,15	7,38	8,68
Fiyat/Defter Değeri	-	-	2,39	1,1	1,91	1,86	1,62	1,62	1,53	1,16	0,19
Temettü ödeme rasyosu			12,55	7,44	14,51	3,78	1,12	0,91	0,84	34,6	50,56

* Hisse senetleri İMKB'de işlem gören bankaları içermekte olup, Bloomberg'den alınmıştır.

5.4 Stres Testi Analizi

Stres testi, makroekonomik gelişmelerin veya birden fazla değişkenin hareketlerinin, bankaların finansal durumları üzerindeki olası etkilerini değerlendirmeye dayalı bir risk yönetim tekniğidir. Stres testleri bankalar tarafından, bankanın kendi risk duyarlılıklarını sayısallaştırmak amacıyla kullanılabilmektedir.

BDDK, stres testlerini bankaların kullandıkları araçlar nedeniyle maruz kalabilecekleri risklere karşı kırılganlıklarının ölçülmesi kapsamında kullanmaktadır. Ayrıca, krizler karşısında bankaların uğrayabilecekleri muhtemel zararları hesaplayarak, sistemik risklerin ve maliyetlerinin tahmin edilmesi ve bir erken uyarı unsuru olarak, sektör ve banka bazında gerekli önlemlerin alınması amacı güdülmektedir. Finansal piyasalar raporunda yer alan stres testi, yukarıdan-aşağıya şeklinde ifade edilen yaklaşımı esas almaktadır. BDDK kendi geliştirdiği risk faktörlerini ve senaryoları sektör bazında kendi yöntemleri dahilinde teste tabi tutmaktadır. Söz konusu stres testinde ekonomik aktivite, tüketici fiyatları, temerrüde düşen kredi miktarı, TL ve USD faiz oranı ve USD/TL kuru gibi çeşitli risk faktörleri dikkate alınmaktadır. Söz konusu risk faktörlerinin içsel tutarlı değişiminin sağlanması için zaman serileri modellemesine dayalı vektör otoregresif ekonometrik model kullanılmaktadır. Söz konusu model, belirlenen senaryo çerçevesinde risk faktörlerinin bir veya birkaçına verilen şokların diğer risk faktörleri üzerindeki etkisini tahmin etmektedir.

Söz konusu analizlerde, TL, USD ve EUR faiz oranı olarak Bloomberg üzerinden elde edilen ve Türkiye ve İngiltere Bankalar Birliği tarafından açıklanan gecelik bankalararası para satış oranları referans alınmıştır. Reel ekonomik büyüme, tüketici fiyat endeksi ve USD/TL kuru verileri ise TCMB Elektronik Veri Dağıtım Sisteminden elde edilmiştir. Kredilerin temerrüde düşmesine ilişkin veriler Bankalar tarafından BDDK'ya yapılan raporlamalara dayanmaktadır. Ekonometrik hesaplamalarda zaman serilerinin durağanlığının sağlanması için verilerin logaritmik fark dönüşümü yapılmıştır. Ekonomik büyümeye ve kredi temerrüt oranına ilişkin veriler ayrıca dönemsellikten arındırılmıştır. Kredi riski tahmininde önceden takibe atılan kredilerin ile cari dönemdeki kredi büyümesinin etkisinden arındırmak için; takip hesaplarına bir çeyrekte yeni eklenen temerrüde düşmüş toplam kredi tutarının, bir önceki çeyrekteki toplam kredi ortalamasına oranı kredi risk faktörü olarak dikkate alınmaktadır.

Ekonometrik model sonuçlarından elde edilen risk faktörleri, bankaların Aralık 2011 tarihli bilançolarına uygulanmıştır. Hesaplamalarda TL faiz oranı % 10,4397, dolar faiz oranı % 0,1525, euro faiz oranı % 0,2498 ve SYR % 15,91 taban değerler olarak dikkate alınmıştır. Değerlendirmede İller Bankası verileri hariç tutulmuştur. Stres testinde dikkate alınan senaryolar ekonomide bir çeyrekte % 5 ve % 10 daralma ve TL faizlerde bir çeyrekte 3 ve 7 puanlık artış senaryolarıdır.

Tablo 5.4-1: Senaryolar ve Senaryo Analizi Bulguları

Senaryolar ve Senaryo Sonucu Hesaplanan Stres Faktörleri	Nakdi Kredi Kayıp Oranı (%) ¹	USD/TL Kuru Değişimi (%)	TL Faiz Oranı ² (puan)	USD Faiz Oranı ³ (puan)	EUR Faiz Oranı ³ (puan)
Ekonomide bir çeyrekte %5 daralma	2,27	2,74	10,1201	0,1482	0,2428
Ekonomide bir çeyrekte %10 daralma	4,55	5,49	9,8006	0,1440	0,2358
TL faizlerde bir çeyrekte 3 puanlık artış	0,00	-4,98	13,4397	0,1577	0,2583
TL faizlerde bir çeyrekte 7 puanlık artış	0,00	-10,71	17,4397	0,1637	0,2681

¹ Mevcut canlı kredi portföyündeki kredilerin zarara dönüşme yüzdesini ifade etmektedir. ² TBB Bankalar arası gecelik TL faizini ifade etmektedir.

³ BBA Gecelik LIBOR USD faizini ifade etmektedir. ⁴ BBA Gecelik LIBOR EUR faizini ifade etmektedir.

Senaryolar dahilinde risk faktörlerindeki çeyreklik beklenen değişimler ekonometrik model ile tahmin edilmiştir. Birinci ve ikinci senaryoda yer alan ekonomik daralmanın, faizlerde düşüşe yol açacağı ve ayrıca bankacılık sektörünün kredi risklerini artıracacağı tahmin edilmektedir. Faizlerin yüksek olduğu üçüncü ve dördüncü senaryoda ise, ekonomik büyümenin hızlanarak kredi riskini azaltması beklenmektedir.

Belirlenen senaryolar çerçevesinde risk faktörlerindeki tahmin edilen değişimlerin, Aralık 2011 bankacılık sektörü bilanço değerleri üzerindeki etkisi değerlendirilmiştir. Söz konusu değerlendirmede TL, EUR ve USD faiz oranlarındaki değişim sonrası elde edilen seviyenin kalıcı olacağı diğer risk faktörlerindeki değişimin ise tek seferde olacağı varsayılmaktadır. Bu çerçevede, birinci ve ikinci senaryoda zararların daha çok kredi riskinden kaynaklandığı, üçüncü ve dördüncü senaryoda ise, zararların daha çok faiz oranı riskinden kaynaklandığı görülmektedir. En çok zarara yol açan senaryo ise TL faizlerde bir çeyrekte 7 puanlık artış senaryosudur.

Tablo 5.4-2: Stres Testi Sonuçları Kâr – Zarar

Stres Testi Sonuçları Kâr – Zarar (Milyon TL)	Kurlardan Gelen	Kredilerden	TRY Faizlerden	USD Faizlerden	EUR Faizlerden	Tahmini Top. K/Z	Menkul D. K/Z
Ekonomide bir çeyrekte %5 daralma	22	-13.824	2.056	6	4	-11.736	557
Ekonomide bir çeyrekte %10 daralma	44	-27.709	4.131	13	8	-23.513	1.120
TL faizlerde bir çeyrekte 3 puanlık artış	-40	0	-18.343	-8	-5	-18.396	-4.966
TL faizlerde bir çeyrekte 7 puanlık artış	-86	0	-40.376	-17	-11	-40.489	-11.000

Tahmini kâr/zarar bilgileri ile paralel olarak, SYR'de gözlenen düşüşün bütün senaryolarda ılımlı olacağı ve düşüşe rağmen sektörün SYR'sinin hala % 12'inin üzerinde gerçekleşeceği tahmin edilmektedir. En çok zarara yol açan senaryo olan TL faizlerde bir çeyrekte 7 puanlık artış senaryosu SYR'yi % 12,4'e düşürmektedir. Stres testi analizi sonuçları, güçlü sermaye yapısı ve ihtiyatlı risk yönetiminin sonucunda bankacılık sektörünün en şiddetli makroekonomik şoklara karşı bile dayanıklı olduğunu ve kırılganlıkların minimum düzeyde bulunduğunu göstermektedir.

Tablo 5.4-3: Stres Testi Sonuçları – Sermaye Yeterliliği

Senaryo Sonuçları Sermaye Yeterliliği (Milyon TL)	Tahmini Özkaynak	RAV'ı etkileyen Tahmini K/Z (Kur Hariç)	RAV'ı etkileyen Kur Değişim Tutarı	Tahmini RAV	Tahmini SYR (%)	Mevcut SYR'den Sapma (puan)
Ekonomide bir çeyrekte %5 daralma	144.180,0	-11.757,8	5.595,8	977.480,4	14,8	1,2
Ekonomide bir çeyrekte %10 daralma	132.403,0	-23.556,7	11.212,0	974.709,5	13,6	2,3
TL faizlerde bir çeyrekte 3 puanlık artış	137.519,7	-18.356,3	-10.170,5	957.194,4	14,4	1,5
TL faizlerde bir çeyrekte 7 puanlık artış	115.427,0	-40.403,2	-21.872,7	930.027,9	12,4	3,5

BANKACILIK
DÜZENLEME VE DENETLEME
KURUMU

Atatürk Bulvarı No:191 06680 Kavaklıdere / ANKARA
Tel : (0312) 455 65 29 Fax: (0312) 424 08 74

www.bddk.org.tr